

51-IK SZÁM. 1885.

BUDAPEST, DECEMBER 20.

XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre --- 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: { egész évre 8 frt
félévre --- 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: { egész évre 6 frt
félévre --- 3 * Külföldi előfizetésekhöz a postaila-
meghatározott viteldij is csatolandó.

BULHARYN GYÖRGY.

1798—1885.

MÁR CSAK kevesen vannak életben azok közül, kiknek dicsőséggel teljes, de tragikai végezetű utolsó szabadságharcunkban jelentékenyebb szerep jutott. Azok közül, kik e harcot fegyverrel küzdtek végig s önállóan vezettek hadtesteket, már csak hárman (Görgei, Klapka, Perczel) élnek s tudunkkal azok sincsenek már többen, a kik tábornoki czímet viseltek, a nélkül, hogy nagyobb csapatok önálló vezényletével lettek volna megbízva.

Egy ily tábornok, Bulharyn György halálának híre nemrég jutott el hozzánk. Nem e hazának volt szülőtte, hanem a szerencsétlen lengyel nemzeté; de ép oly hűséggel fogadta anyját a magyar hazát, mint a tulajdon magáét, hűséggel, odaadással szolgálta ügyét, kardjával jegyezte be nevét az ország történetkönyvébe, s midőn a jobb sorsra érdemes küzdelem véget ért, ép úgy, mint Bem, Dembinski, Vysocki, Voronieczky s a többi lengyel-magyar hősök, azzal vigasztalhatta a honjukat veszetteket, hogy ő — két hazát veszített.

A Bulharyn-családnak regényes története van. Bulgária és Albánia utolsó független fejedelméig, Kastriotáig vezet vissza származását, kinek négy fiát tuszokul vitette a padisa Sztambulba, hol hármat közülök megfojtatott. A legifjabb és legélénkebb szellemű Sándor herceg azonban kitűnő neveltetésben részesült a szultán udvarában s később, mint *Skanderbég*, Hunyadi Jánosnak hősi fegyvertársa lett.

A török azonban urrá lett a Balkán-félsziget fölött és Skanderbég ivadékai később menekülni kényszerültek hazájokból. Erdély fejedelme, Báthori István adott nekik menedéket s midőn Lengyelország királyává választatott, magával vitte őket, hol elhagyott hazájuk emlékeül a Kastriota-Skanderbég család ivadékai, Albánia és Epirus hercegei, a Bulharyn nevet is fölveték, nagy javadalmakat nyertek s magas méltóságokat töltöttek be.

A család legtöbb férfi tagja, hagyományaihoz hiven, katonai pályát választott. Így a magyar szabadságharcban is részt vett Györgynek atyja és két fivére szintén katona volt, csakhogy e két testvér ifju korában halt el.

Bulharyn György 1798. ápril 23-án született Plaskovczében, a Niemen folyó mellett. Tanulmányait Seyny-ben végezte el s a gimnáziumból a lengyel seregbe lépett, hol csakhamar tiszti rangot nyert s Konstantin orosz nagy-

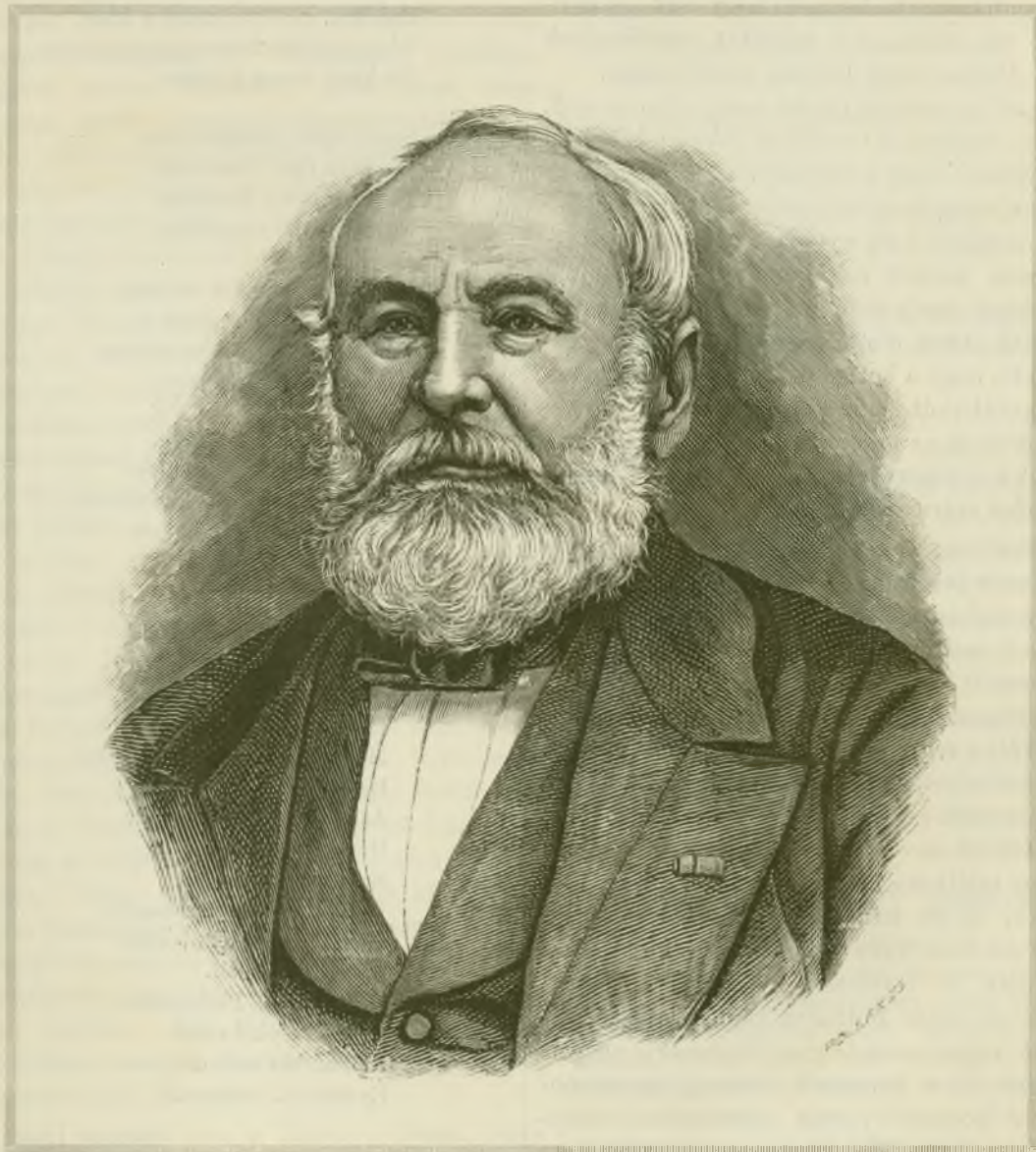
herceg mellé, ki akkor a lengyel hadsereg főparancsnoka s Lengyelország kormányzója vala, rendeltetett katonai szolgálatra.

Ez állomásán azonban csak két évig maradt meg, aztán lemondott s nyugalomba vonult, de csak addig, míg Lengyelország szabadsága csatasíkra szólítá a nemzet minden hű fiát. A lengyel forradalom kitörése 1830 november 29-én Varsóban találta, Bulharyn az elsők között volt, kik hozzá csatlakoztak. Mint főhadnagy állt be a fölkelők sorába, végig küzdte az egész hadjáratot, sok helyütt tünt föl elszánt bátorságával s a szabadságharc vége felé ezredes lett.

Midőn a lengyel forradalom vérbe fulasztott, Bulharyn is menekülni kényszerült. Nagy uradalmait elkobozták s halálra keresték. Ma-

gyarországon keresett és talált menedéket, mint akkoriban számos honfittársai, s az orosz emisszariusok és a kezökre játszó bécsi kormány gyakori üldözései elől mindig meg tudták őt menteni hű magyar barátai. Nagybárá Szabolcsban, Somossy Ignác vendégszerető házában tartózkodott, hol általános tiszteletben részesült.

Midőn megtámadott alkotmánya védelmére a magyar nemzet fegyvert ragadni kényszerült, Bulharyn is a magyar honvédség soraiba állt, hol ezredesi ranggal alkalmazták. Ahhoz a hadtesthez osztatott be, mely Mészáros Lázár tábornok vezetése alatt észak felé indult, hogy utját állja Schlick cs. altábornagy hadának, mely Galiczia felől a duklai szoroson

BULHARYN GYÖRGY.

áttörvén, Kassa felé vonult, hogy onnan a Tiszán átkelven a magyar kormányt új székhelyén, Debreczenben fenyegetse. Kassánál történt január 4-én az első találkozás, melyben a mi gyakorlatlan, tűzben még nem állt honvédeink megfutottak. Ez alkalommal jó részt a centrumot vezető Bulharynnak volt köszönhető, hogy az egész magyar sereg el nem vérzett az ellenség golyói alatt, a mennyiben a Desseffy alezredes 26 dik zászlóalja s a Bulharyn parancsnoksága alatt álló lengyel légió volt az, mely a futók háta mögött a miskolci uton az üldözőket hősiiesen visszaveré.

Szerencse, hogy Schlick e győzelme után két hétig tétlenül Kassán vesztegelt. Ez alatt ideje volt az időközben Mészáros főlváltására küldött Klapkának a lehangolt sereget rendezni s új erőkkel is szaporítani, úgy hogy mire az osztrák vezér ismét megindult, Klapka már mintegy 10 ezer embernyi sereget állíthatott ellene, mely négy dandárra volt osztva. E dandárok egyikét Bulharyn vezényelte s a Thworznicki vezetése alatti lengyel légió is alája volt rendelve.

Január 22-én, midőn Schlick a magyar hadat megtámadá, Bulharyn a magyar sereg közepét vezényelte s Tarczalt tartá elfoglalva, a mely ellen az ellenség főtámadása irányult.

Bulharynnak csak mintegy 3000 embere volt, míg Schlick 5 zászlóaljat és 4 lovas századot vezetett ellene s a sűrű ködöt fölhasználva, oly közelre jutott a mieinkhez, hogy alig szólaltak meg az ágyuk, már megkezdődött az apró lövegnyerő ropogása is. De a 34-ik zászlóalj, a legjobbak egyike, már vitézül visszaverte az ellenség ismételt támadását, nem különben huszárajaink is az osztrák lovasságét, melynek parancsnoka halva maradt a csatatéren. De az ütközetet mégis a lengyel légió s az abaujvári és hevesi önkénytesek dönték el, visszanyomva az ellenséget s ezt a tokaji hegyről szuronynyal üzve le a völgybe.

Bulharyn dandára oly vitézül harcolt, hogy Schlick, az osztrák tábornokok örökös átka, a köd miatt el nem képzelé, hogy csak *egy* dandárral van dolga, s a mieinket erősebbeknek hívén, Mádra, majd Tályára vonult vissza.

Ez volt az osztrák rendes sereg ellen az első, valóban sikeresnek mondható ütközet 48/49-iki hadjáratunk alatt s Bulharyn e győzelem kivívásának jelentékeny tényezője volt. E győzelemnek, valamint a rá nyomban másnap Bodrog-Keresztur mellett s a január 31-én Tokajnál kivívottnak (mely utóbbinál szintén a Bulharyn ágyuinak jutott döntő szerep), — ezeknek köszönhető, hogy a kormány Debreczenben nyugton maradhatott, de még ennél is nagyobb nyereség volt az az erkölcsi haszon, mely a győzelemnek a nemzetre tett fölvillanyozó és lelkesítő hatásából származott.

Bulharynnak a hadjárat további folyamában nem jutott jelentékenyebb szerep. Végig szolgálta a szabadságharcot hiven, katonai érdemrendre is méltónak íteltetett s tábornoki rangra emeltetett.

A világosi fegyverletétel után ő is külföldre menekült s végre Jersey szigetén talált állandó menedékhelyet, hol a legnagyobb egyszerűséggel élt, szeretetét és tiszteletét birva mindazoknak, kik ismerték, nevezetesen az emigráció e helyen sokszor találkozó tagjainak, köztük Irányi Dánielnek, ki őt mint rendkívül kedves, megnyerő modoru férfit ismerte s kivel hazajövele után is levelezést folytatott. A hatvanas évek elején Bulharyn kérdést intézett Irányihoz, vajjon nem lenne-e hajlandó a magyar kormányt, a tapasztalt lovassági parancsnokot, a honvéd-lovasság szervezésénél megbízni, — a mi a jelen körülmények között nem volt remélhető.

Ez év október hó 29-én hunyt el az annyit hányt-vetett férfiú, csendesesen, vívódás nélkül, mind végig megőrizve kegyeletes emlékét annak az országnak, mely neki, az üldözötnök egykor menedéket adott s melyet egész haláláig megszokott második hazájának tekinteni.

VÁCZ-HARTYÁNBAN.

Ez a ház, ez a régi ház,
Feledi, hogy az éve száz,
Oly vidám, csengő, eleven!
Lakói
Ifjuság és szerelem.

Fiatal lányok laknak itt,
Messzire csengnek dalaik,
Mít tegyen a vén ház velük?
Megszokja:
A mosolyt és a derűt.

Költő itt jól érzi magát,
Megértik egyszerű dalát.
Koszorút kaphat bőven itt,
A kertben
Minden virág neki nyit.

Költészet hazája e táj,
Álljon meg, kinek szive fáj,
Töltsön itt ha csak egy napot,
S elhiszi,
Hogy a világ újra jobb.

Ha voltak fellegrárai,
Nem kíván rólok hallani,
Fellegrá neki ez a ház,
Lelké csak
Itt mulatoz, itt tanyáz.

DALMADY Győző.

MARTIALISBÓL.

A költő hire.

Irtam néhány ezernyi verset,
Bohókás, könnyed mind a hány,
Nincs köztük durva, gonosz egy se,
Ha kissé borsos is talán.

Szerte egész birodalomban
Olvassák őket s kedvelik,
És híres név a Martialis
Napnyugattól napkeletig.

Hálával tartozom a sorsnak,
Igen, mert többet értem el,
Mint sok-sok ezren én előttem
És fog utánam sok ezer.

De a ki ezt a hirt irigyli,
Annak az esze nincs helyén,
Hisz nálam százszor hiresebb lett
Andrimon, a cizirkuszi mén.

A csók.

Sok csókot Philuméne!
Azt kérde, hány legyen?
Mondd inkább, számoljam meg,
Hány hab a tengeren.
Mondd inkább szép kegyetlen.
Hogy azt soroljam el,
Az Arkhipelágus partján
Hány kagylóház hever,
Nagy Attika mezőin
Hány méh döng szanaszét,
Hány homokszem borítja
A tenger fenekét.
Mert hidd el, Philuméne,
Az nem csókol sokat,
Ki számlált csókokat kér
És számlált csókot ad.

INCZÉDI László.

A KÖLTŐ BARÁTJA.

Várady Antal.

(1819—1885.)

Nem ismeretlen név, tisztelettel fogják említeni. Nem tartozott a magokban fényes nevek közé; de fényt s állandóságot kölcsönzött egy örökfényű névtől, Petőfítől, kihez közeli baráti viszonyban állt költői pályája kezdetétől végeig.

Várady Antal Petőfi barátja volt, egyike azon keveseknek, kik «Föntarták szive melegét», mint a hozzá intézett költői levélben mondja.

Várady Antal régi nemes családból született, 1819-ben, Paszabon, Szabolcsmegyében. Atyja József, anyja Belényesi Farkas Zsuzsánna. Kivüle voltak még több gyermekeik is, köztük Károly, Antal bátyja, kit hazafiúi érdemeiért a királyi kegy tanácsosi czimmal ruházott fel s a főrendek sorába emelt.

Antal Sárospatakon kezdte iskoláit s az ottani kollégiumnak egy évtizednél tovább volt tanulója. Innen Eperjesre ment, hol a jogot végezte. A 40-es évek elején feljött Pestre törvénygyakorlatra. Jurátus-korában ismerkedett meg Petőfivel, ki ép az időben érkezett meg Pestre Nagy Ignác meghívására Pozsonyból, hol országgyűlési tudósítások másolásával tartotta fenn magát. Egy régebbi barátjánál, Fekete Lajosnál volt szálláson, ki a régi botanikus kert országuttra eső részén egy sülyedt földszintes régi házban lakott, ott, hol ma az állattani és geológiai intézet palotája emelkedik.

Az ismerkedés módja mindkettőjükre fölötte jellemző.

1843 nyarán történt. Várady bevégezve napi munkáját, Fekete látogatására ment, kivel szintén baráti viszonyban állott. Belépve a szobába, kivüle egy vezna, sáppadt ifjut pillantott meg az utcára néző ablak széles párkányán ülve, borzas hajjal, ingre vetkőzve. Nem törődött vele. Alig váltott néhány szót barátjával, ez fölkel, íróasztalához megy s egy csomó írásra mutatva így szól:

— Te Tóni! Nézd, ezek itt versek. Te szereted az ilyeneket. Olvass belőlük!

A költemények egyes lapokra voltak írva, szép írással, majdnem minden törlés, javítás nélkül. Várady felvesz egy lapot és olvassa: «Érik a gabona . . .»

— Eh — mondá, ajkat félrehuzva, — nyavalygás! Nem ér semmit!

Az ablaknál ülő ifju e szavakra elfordult, és behuzta nyakát. Fekete mosolyogva nógatá Váradyt:

— Csak olvasd tovább!

Kezébe vett egy másik lapot. Ez állt rajta: «Befordultam a konyhába . . .»

Várady fokozódó érdeklődéssel olvasta.

— Tyhű! Ez már valami! Nem olvastam soha ily sikerült népies hangu költeményt. Ki írta ezt a szép verset? — kérdé elragadtatva.

Nem kapott feleletet. Az ismeretlen meg sem mozdult, barátja nevetett.

Várady türelmét veszté:

— Mond meg már: ki írta ezt a verset? Adig el nem megyek innen!

— Ha épen tudni akarod, ehol van: Petőfi Sándor, — mondá Fekete s kezével az ablak felé mutatott. Várady e nevet most hallotta először s mintha kételkedett volna barátja szavaiban, Petőfi felé fordulva kérdé:

— Öcsém! Maga írta ezt a szép verset?

— Én, — felelé az minden hetykeség nélkül.

— Igazán szép vers — mondá ismételten Várady, miközben Petőfit vizsgálgatá. Külseje szegénységre mutatott, arcán a szenvedés és nélkülözés s nem az ifju életkedvnek látszóttak nyomai.

Várady Antal (1884).

— Hol lakik? — kérde tőle.

— Nincs én nekem lakásom, — felelé Petőfi, de nem oly hangon, mintha szánalmat akarna kelteni maga iránt.

— Egyedül vagyok, két szobám van, — mondá Várady, — elferünk benne ketten. Jöj-jön hozzám, legyen az én lakótársam!

Petőfi leereszkedett az ablak párkányáról és szuró szemével végig mérte Váradyt. Ez így tartott néhány percig. Kínos jelenet volt. Várady zavarba jött, minden kedve elment a ver-sektől, megbánta azt is, hogy olyan jószívű volt hozzá.

Egyszerre Petőfi jobbát nyujtja feléje s mondja:

— Köszönöm, ily embernek elfogadom ajánlatát!

Alkonyat felé Petőfi vette kis táskáját, melyben összes holmija volt s elindultak Várady szállá-sára, a zöldfa-utczai Festetich-, most kincstári házba, hol ma az állami számvevőszék van.

Petőfi csakhamar otthonosnak érezte magát itt. Barátja ellátta minden tőle kitelhető kénye-lemmel. Látna sanyaru állapotát, pénzzel is megkínálta, de Petőfi nem fogadta el. Éjjel föl-kelt, gyertyát gyújtott, az íróasztalhoz ment s írogatott. Várady ugy tett, mintha aludnék. Reg-gel aztán látta, hogy Petőfi három kis költe-ményt írt apró papírszeletekre, melyeket aztán Frankenburgnak adott el. Így éltek együtt és barátságuk mind bizalmasabb lett.

Várady abban az időben egy előkelő, mivel lánygyal ismerkedett meg, Ruffy Idával, kit később nőül is vett. El-eljárogatott a lány házához, de ismeretségét titkolá Petőfi előtt. Ez faggatta őt:

— Hol jársz te?

De Várady mindig elütötte a kérdést. Egy-szer egész komolyan mondja neki Petőfi:

— Én azt hiszem, hogy olyan barátok kö-zött, mint mi vagyunk, nem lehet titok. Ha van: elválnunk egymástól!

Várady tudta, hogy ez nem tréfa, nem titko-lózkodott többé.

Ősz felé elhagyta barátja lakását s Pestet Pe-tőfi. Elment Békésbe, onnan Debreczenbe, hogy ott színészek álljon ismét.

1844 tavaszáig nem tudott felőle Várady semmit. Egyszer csak betoppan hozzá. Nagyon rossz színben volt. Elmondta, mily szomorú napjai voltak Debreczenben; hogy betegsége alatt összeírta minden költeményét, most azért jött Pestre, hogy azoknak kiadót keressen, de nem talált, pedig nagy szüksége volna pénzre, adósa egy szegény öreg asszonynak, ki neki szállást adott s ápolta azon reményben, hogy majd megfizet érte.

Várady magáévá tette barátja ügyét. A kör-nek, mely Vörösmarty lelkes ajánlatára elha-

tározá Petőfi verseinek kiadását, ő volt a jegy-zője s nagy részben az ő érdeme, hogy Vörös-marty indítványa hajótörést nem szenvedett némely írók ellenkezése miatt. A választmány ülését előzőleg megkerte ismerőseit, a kör be-folyásos tagjait: Stuller Ferenczet, Deák Józse-fet, Kossalkót, kinek nemesszivűsége Haynau remuralma idején annyi hazafit mentett meg, — Vörösmartyt és Bajzát is a maga részéről, s így a többség az indítvány mellett volt. A ver-sek kiadásu ügyében kiküldött alválasztmány-nak Várady volt jegyzője. A hazai olvas -egyle-tekhez, kaszinókhöz intézett felszólításnak Vö-rösmarty aláírásával ellátott kéziratát fia, dr. Várady Béla féltékenyen őrizi ma is egyéb érdekes Petőfi-ereklyékkel együtt.

Várady 1845-ben maga is önálló lett. Ügy-vedi irodát nyitott. Keresett és tekintélyes ügy-véd volt. Kiváló családok, mint a Telekiek, a Lónyayak tisztelték meg bizalmukkal.

Petőfi, kivéve azon rövid időt, midőn Vahot Imrénél lakott, kinek segédje volt a «Pesti Di-vatlap» mellett, továbbá időnkénti faluzásait és utazgatásait, mindig barátjánál volt szálláson, a zöldfa-utczában, később a batvani-utczában a Gebhardt-féle ház mellett, szemben a kaszinó-val. Itt írta költeményeit — mint Jókai is föl-ementi — egy tallért vagy lapdát dobálgatva föl, a mint fel s alá járt a szobában.

1846 elején meghívták harmadik társnak Tompát is, ki a Rókus-kórházban feküdt volt beteg. Várady Tóni poétáinak nevezték ma-gukat s igen kedélyesen folytak napjaik. Petőfi Tompával néha-néha kötődött, általában sze-rette barátait valami ártatlan tréfával boszan-tani, de az mindig úgy történt, hogy rossz né-ven nem vehettek tőle. Váradyval nem zördül-tek össze sohasem; ismerte Petőfi gyengéit és finom tapintattal mindig ki tudta kerülni az összetűzést szenvedélyes és lobbanékony ter-mészetű barátjával.

Tompát aztán 1846 tavaszán megválasztották bejei papnak s csakhamar ott hagyta a fővárost. Helyét Jókai foglalta el, ki akkortájt jött Pestre. Sokszor látogatott el Váradyhoz s Petőfihez, együtt mentek vacsorára, együtt jártak kávé-házba, együtt játszottak billiárdot s néha nap-ján préferencia-ot. Ilyenkor Petőfi szüntelen csipkedte Jókait, ha ellicsítálta előle a talont, vagy partnerje levén a játékos előnyére hívott.

Váradyt mind a három költő nagyra becsülte s őszintén szerette. Petőfi költői levelet intézett hozzá, Tompa pedig menyasszonyát tisztelte meg egy szép költeménnyel. Czime: «Hűség. Barátom mátkájának.» A költemény eredeti kéziratán, melyet dr. Várady Béla ur szives-ségéből láthattam, a czim alatt e szavak állanak: «Ruffy Idának.» Petőfi a «Szerelem gyöngyei» egy példányát ajándékozta a kedves leánynak, e sorokat írva a füzet belső lapjára: «Ruffy Ida kisasszonynak — ismeretlen tisztelője Petőfi.» Váradynak is adott egy példányt, ezt írva rá: «A szerző ajándékából bírja Várady Antal» — kitűnően utánozva barátja kézírását és tréfásan czélozva arra, hogy nem vette, hanem kapta e versgyűjteményt. 1846. nya-rán, közeledvén Várady esküvője, Petőfi ott-hagyta barátja lakását. Junius 29-dikén lett volna az esküvő Esztergomban s azon Petőfi s Jókai Várady tanui, de a kanonok, kihez a ve-gyes házasságok ügyei tartoztak, valami forma-ságért nem engedte meg az esketést. Petőfi szen-vedélyesen fakadt ki ez eljárás ellen, alig győz-ték csitítani. Oda kellett hagyni a primási székvárost és csak később történhetett meg a nászünnepegy Pesten.

Ugy egyezett meg a három jó barát, hogy egymásnak lesznek nászstanui. De szavukat csak a Várady esküvőjén válthatták be. Petőfiére ba-

rátai nem mehettek el s midőn Jókai meg-nősült, megszakadt volt Petőfivel való ba-rátsága.

Váradyval ezután ritkábban találkozott Pe-tőfi. Később sem igen jártak egymáshoz, midőn Petőfi is boldog férj volt már. A költő vissza-vonultan élt s a két jó barát nejei nem érezték egymás iránt mélyebb rokonszenvet. De azért mindvégig benső és bizalmas volt a két férfiú barátsága.

Petőfi 1848 őszén elhagyta a fővárost, kato-nának állt, Várady pedig állami hivatalt vállalt. Biztos lett a postán, mint ilyen császári prokla-mációkat égetett el, a miért fogságot is szen-vedett a forradalom után. Később ügyész lett Vukovics minisztersége alatt.

1849 május közepén, Buda ostroma alatt találkozott a két barát ujjalag. Julius elején, az orosz betöréskor Petőfi családjával Mezőberénybe ment, elvált Váradytól és soha többé nem látták egymást.

Petőfinek alig volt barátja, ki őt jobban ismerte, mint Várady Antal. Adatai a nagy költőről ez okból fölőtte érdekesek és meg-becsülhetetlenek. Nem volt a stíl mestere, de ritka tárgyilagossággal írt, sokszor éllel, de mindig személyes hiúság nélkül. Petőfire vonat-kozó közleményei a «Magyar Politika»-ban, «Reform»-ban s «Hons»-ban jelentek meg. Nem annyira kerek egészet alkotnak, mint inkább csak helyreigazító adatok gyűjteményei. De így is a Petőfi-irodalomban minden gazdagsága mellett kevés hasonlót találhatni, a mi az ada-tok belső értékét illeti.

Várady különben szeretett írogatni, különösen régiebb időben. A «Márctius Tizenötödiké»-ben, a «Reform»-ban, — Jókai éleztapjaiban és Pálfi «Esti lap»-jában gyakrabban lehetett ne-vével találkozni.

1858-ban meghalt első neje. Hat év mulva második házasságra lépett, nőül vevén Csáplitzky Fanni urnót, kivel mindvégig boldog házass-életet élt. Első nejétől több gyermeke született, köztük dr. Várady Béla, ismert budapesti ügy-véd és Bálint, állami felkész Illaván.

1866-ban abban hagyta az ügyvédséget. Kiment komárommegyei birtokára, melyet a bátorkeszi pap, a híres pomolog, Kovács József az első ott ünnepelel Antal-nap alkalmával Rózsa-pusztá-nak keresztelt el, finom célzással az uri lakot környező kert rózsáira s a háziur három kedves szép leányára.

Megyei ügyekben nem igen vett részt. A 70-es években a kataszternél vállalt hivatalának és a gazdaságnak élt.

Pusztai magányában ép egy évvel ezelőtt ke-restem föl. Felejthetetlen emlékü lett rám nézve azon két nap, melyet körében tölték. Nem gondoltam akkor, látva az erőteljes öreg urat, hogy egy évvel utóbb magam fogom meg-írni életrajzát a tőle hallottak nyomán. Mert betegségnak semmi nyoma sem látszott rajta. Pedig már magában hordta csiráját annak a bajnak, melynek áldozatul esett. Mult hó 16-án hirtelen, minden halálos küzdelem nélkül hunyt el az a férfiú, kinek életét nagy emberekkel való barátsága tette emlékezetessé.

BARÓTI LAJOS.

A SPANYOL KIRÁLY TEMETÉSE.

November hó 25-én halt meg Spanyolország ifju, még nem is egészen huszonnyolcz éves királya. Alfonso, bizonytalan sorsot és bőséges aggodalmat hagyva hátra népének, mely a koronás főben annyi sok évtizeden át tartott vérengzések és belviszályok után némi nyuga-lom biztosítékát látta. Nem a fiatal ember tragikus sorsa, ki mint sokszorosan megátkozott család sarjadéka, száműzetésben kezdte élete pályáját, ki trónra lépve, szívének első szerel-

A SZERB-BOLGÁR HÁBORUBÓL.

BOLGÁR TÁBOR CZARIBROD MELLETT.

„Ezre falé a szekerek csaknem szakadatlan sorban követték egymástán s mind sebesültekkel voltak tele . . Több száz ember haladt tántorogva, mások a sáron keresztül bukdácsoltak, kezük bekötözve.” (Egy harctéri tudósító leveléből.)

A SZERBEK VISSZAVONULÁSA NISBE NOVEMBER 26-ÁN.

NIS VÁROS.

1. A gyászmenet megérkezése az Eskuriálba. 2. Misa az Eskuriál kápolnájában. 3. A ravatal a madridi királyi palota oszloptermében.

A SPANYOL KIRÁLY TEMETÉSE.

mét alig hogy magához emelte, s már néhány hó múlva ismét elveszté, ki fáradsággal és áldozatokkal vívta ki a nyugalmat, hogy midőn elérte s már-már megszilárdította, gyötrelmes szenvedéseket okozó testi bajok tönkretették, — nem csupán a fiatal embernek tragikus sorsa, de a spanyol nemzetnek, ez ingatag és örökké forrongó népnek jövője volt az, mely a spanyol király halálát oly közérdekűvé tette s Európa osztatlan figyelmét költötte föl a spanyol események iránt, egész addig, míg a király holttestét először ideiglenesen november 29 ikén, azután a rendes szertartások között december 8-ikán elhelyezték az Eskuriálban, ősei néma márványkoporsói közé.

Minden szertartásszerűleg s teljes rendben ment végbe, mint a hogy az udvari etikette főhazájában várható is volt. Pradóból, hol a király meghalt, ünnepies kísérettel hozták be holttestét Madridba a királyi palota oszlopos termébe, s ott közszemlére tették. Majd innen vasuton, de teljes szertartással s két órai menetel vitték a közelfekvő Eskuriál-palotába. A templomban a szerzetesek óriási kara elénekelte a „misereré”, nyolcz spanyol grand ravalta tette a koporsót, a szertartás szabályai szerint az udvarmester megesküdött, hogy ugyanaz ez a koporsó, melyet Pradóban átvett, sőt ősi szokás szerint a királyi testőrség parancsnoka, mintha még próbát akarna tenni a király halálának bizonyosságáról, még három ízben hangosan szólította őt s hivatalosan állapította meg, hogy nem felel. Azután ideiglenesen betették a holttestet a kriptába, de a temetés még csak napok múlva következett be, midőn megérkeztek a külföldi hatalmasságok képviselői s elkészülhettek mindazzal a sok szertartással, melyet az udvari etikette a király temetése alkalmával a leg gondosabban előszab.

A világ egyik legbizarrabb óriási épületében, az Eskuriálban, melyet a szerzetes-kedélyű II. Fülöp védszentjére, Lőrinczre, emlékeztetőleg óriási rostély mintájára építettett, s melyet nagysága és fénye miatt a világ nyolczadik csodájának neveznek a tulozni szerető spanyolok, nem érdektelen hely az óriási mauzoleum a föld alatt, hová Alfonszót örök nyugalomra elhelyezték. Pontosan a templom főoltára alatt van a nyolczszegű épület sötét márványból, a napfényből egyetlen sugár sem hatolhat ide, de a hátsó fal közepén levő oltáron örök lámpa ereszi szét bágyadt fényét az arannyal diszitett tetőzetre, a sima falak bronzaira s reliefjeire. Ott vannak a fekete porphyr koporsók hat oldalt, négy-négy sorban egymás felett, mindeniken arany betűkkel annak neve, a ki benne nyugszik, életökben hatalmas uralkodók, most abban a sorrendben, a mint V. Károlytól kezdve a történelem megemlékszik róluk. A kripták előtt vannak a hófehér márványból készült üres sarkofágok, melyekben egykor a koporsók állottak a szemben velők a trónörökösök anyáinak sirjai.

Itt nyugszik most Alfonso, a sokat hányatott fiatal fejedelem, két királyi család elhunyt tagjai között. A gránitlépcsőn s érczajtón keresztül hosszú időn át csak nagyritkán fog jönni ide látogatás s lehet, hogy az utód, a ki majd ide jön, még meg sem született; a királynak hosszú ideig lesz háborítatlan pihenése. De Spanyolországban folyvást tart a forrongás s nincs ember, ki biztosítékot nyújthatna, hogy a forrongás nem lobban-e lángra már holnap talán.

AZ ANGYALOK VILÁGÁBAN.

— Karácsony előtti tárcza. —

Valami csodálatos melegség az, a mi a decemberi hóból-fagyból kiárad, s a miről nem tudnak semmit a fizikusok és meteorologusok. Minél csikorgóbb a hideg, mely ott künn pirossa csipi a prémes bekecs mögöl kibuvó orrokat, annál szebb virághimeket varr a lélek képzeletének aranyszövetére. A siető léptek alatt felszisszenő hó csikorgásából mintha közeledő angyalsereg zsolozamája hangzanék, s a téli ékében pompázó erdő zuzmarás fáira csillogó gyémánttüket rak az ünnepi természet. Felvilágnak a gázlámpák a jégvirágos kirakatok mögött hivalgva mutatják tarka caecsebecsüket, melyekre a karácsonybeti szürkület sejtelmes borujában annyi epadé szem néz vágygally. Huh! hogy bujik meleg rongyába hordár és fiakeres ott a sarkon, míg kopogó csizmáik melegítő tánczra perdülnek a kemény havon. Mélyen

lent kigyózik a házfedelen a kürtök barna füstje, mint csinyt tett gonosz szellem, mely sunyin meglapulva illan tova; pajkos diákgyerek, benn a konviktus szürke falai közt, kéménygyulásig tömi a kályhát, s pitteg-pattog a szikra, eszébe hozván az ostor vidám pattogását, mely nemsokára sikamló szánon röpti tova vig vakációra az otthon barátságos tűzhelye mellé.

Mi lenne tehát most alkalomszerűbb, mint nekünk is egy korutat tenni, a nélkül, hogy a meleg szobát elhagynók — az angyalok világában, — vagy egész prózáilag szólva, a kicsinyek játéktárgyai közt? Egy teljes játékgyűjtemény egész mikrokozmosza lenne a historia korszakainak, mert már a római gyermekeknek megvoltak a magok dédelgetett bábuik, a mint a pompéji leletek tanusítják. Vannak, a kik emlékeznek még I. Napoleon arcvonásait is feltüntető bábukra, a század első negyedéből. S hány szorgos háziasszony keze tanulta azon a túfogatást, hogy bábuinak ruhákat öltött össze, az elhánt túll- és organtine-hulladékokból.

Mi, a későbbi kor boldog szülőit már gyermekszéssel is tulságosan naivnak találók nagyapáink játékszerreit. Pedig voltak ilyenek is; kérdezzük csak meg azokat az őszfejú, ránczos arcú vén hácsikat, a kik olyan kedvtelve nézik most gügyögő unokáikat, vajjon hogy volt a mikor ők is porban hentergő gyermekek voltak? Sokat tudnának beszélni azokról a lábnyi magas játék-katonákról, melyekkel a kalafáti vagy a wagrami csatákat játszották le, hát még a hajdanában oly divatos Noé-bárkákról, kezdetleges szerkezetűkkel és soha nem látott színű és alaku állataikkal. Kardnak jó volt még a fa is, a perkussziós kapszliju puskáknak hírét sem hallották, s a gyermeknevelés testedzőbb elveinek megfelelően a játékok legnagyobb része a szabadban való játszáshoz volt alkalmazva, minők a nyilak, lapdák, talicskák, bugó csigák, stb.

A mint a kor realiztikusabb lesz, a szerint lesznek a gyermekjátékok is a valóságnak megfelelőbbek. Ez a főkülönbség a gyermekjátékok történetében. A régi jó idők jámbor fakardjaira ma már lenéző mosolylyal tekint a hátulgom-bolós gyerek is, s legalább is pléh-kardot kíván és patrontáskát. A tudományos elvű és irányu játékok, melyek régebben ismeretlenek voltak, ma mind nagyobb tért hódítanak, s ha így halad a kor, lehet-e kételkedni benne, hogy a jövő játékszeri megannyi villamosági apparátusok, aquariumok, vegytani laboratoriumok s őslénytani gyűjtemények lesznek?

De nem! A játékgyárosok statisztikája egészen mást mond. Azt tudniillik, hogy a népesség szaporodásával épen nem tart lépést a gyermekjátékok kelete. A modern neveléstudomány nagy képű elvei, a mint leszorították az átlátszó anyagokon át való rajzolást az elemi rajzoktatás szempontjából, ugy leszorították a pergő dobokat, harsogó-pléhtrombitákat, sipokat és harmonikákat is a zenei oktatás érdekében. Mi marad hát vajjon a jövő gyermekeinek, karácsonyi ajándékul? Hogy mi? Hát bizony alighanem egy-egy kopott két táblás takarékpénztári könyvecske, néhány sorsjeggy, járadék-papír, rugóra járó kis Wertheim-kassza s több efféle. Brr!

Milyen boldogok vagyunk mi, kik még elfogódó szívvel tekinthetünk vissza a gyermekélet költészetére — a játékra s még a prózai élet által nem egészen szárazra facsart szívvel részeseithetünk benne másokat is. Egy darab fa, nagyjában körülfaragesálva durva késsel s mennyi kimondhatatlan öröm és sejtelmes érzés forrása a gyermekkebelben. A játéokban nincs rang, nincs góg, nincs kedvezményesség, nincs kaszthivalkodás; csak a külső forma különböz, az öröm, mely élő sugárral árad ki belőle, kunyhóban s palotában örökre egy és ugyanaz.

A hol a fa legkevésbé kerül, mondhatni mibe sem a levágatáson kívül, ott van a gyermekjátékoknak igazi hazája. Svájc és Németország. Ausztria és Csehország rengeteg havasai szolgáltatták ugyszólva az egész világnak a karácsonyfa alá való játéktárgyak tulnyomó részét. A komoly Anglia fejlett ipara, mely milliókkal dobálózik, mintha méltóságán alólinak tartaná ily csekélységekkel foglalkozni, szinte semmit sem produkál a gyermekjátékok terén; nálunk pedig csak ujabbán kezdtek egy pár helyen, például a bártfai, a bánffy-hunyadi tanműhely-

ben komolyan hozzálatni ez új iparág meghonosításához. De nagy Németországon, hol a munka olcsó s kis gyermekek is használhatók rá, egész kiterjedt árnyas erdők változnak néha neveltető vidám bábálakokká.

Képzelné lehet, hogy minden alakot késsel vágni ki a megszabott árakhoz képest lehetetlen munka volna. Szükséges tehát bizonyos mechanikai eljárásról folyamodni, s ez az eszterga, mely a fát egyelőre csupa körformára vágja ki. A fakarikát aztán küllői irányában eldarabolják, s ha ez megtörtént, elég egy kissé kikerekíteni, s a lábak közét kifaragni, hogy az állat nagyjában készen legyen. Ezt a munkát gyermekek végzik, s ők ragasztják hozzá a farkakat is. Ez eljárás szerint elefántok, tehenek, lovak s mindenféle négy lábú állatok pár perc alatt előállíthatók. Végezetül durván befestik s becsomagolják a így küldözik szerte a világ minden részébe, hol aztán a lehető legolcsóbb áron elárúsítják.

Játék-katonákat Németországon kívül Franciaország is állít elő, Hessen-Kassel pedig mindenféle vértés, sisakos, ágyús seregek előállításában remekel. Poroszország kicsiny hajókat s interieuröket bocsát piacra teljes felszereléssel. Többnyire papier maché-ból vannak ezek, s a mi legkülönösebb, fegyenczek készitük sokszor nagyon dicséretes izléssel. De ez nem is csoda, mert sok német tartományban külön iskolák állanak fenn, kizárólag a játékipari oktatásra, s ezek tanítványainak kiváló izlést van alkalmuk elsajátítani hasonló tárgyak készítésében.

Porosz- és Bajorország a hazája az ismert dobozba rakott czinkatonáknak is. Ezeket kemenczékben öntik, egyszerre egy egész regementet, azután az egyes alakokat különvágják s a gyermekek kiszinezik. Nürnberg mindenféle tarka bádóg-kocsikkal, omnibuszokkal, gőz-sökökkel járul a gyermeki örömök közös czéljához. Hanem egyben, tudniillik, a játékhajók készítésében már felülhaladják az angolok a németeket. Szinte látszik a különbség az igazi tengerész-nép, meg a kontinentális német között. Emezek hajóképzésményei mind ó szerkezetűek s nem igen pontos utánzatok. Az angol játékkereskedőknek ellenben egészen szétszedhető kis hajóik vannak minden hozzátartozókkal, kormányrudakkal, vitorlákkal, kerekkel, horgonyokkal s gőzgépekkel, melyek a hajót valósággal hajtják. Utasító füzetek is vannak mellőlők adva, ugy, hogy az e fajta játékszerrel valódi speciálitásaiként tekinthetők az angol játékiparnak, sőt több mint játékszer — valódi methodikai taneszközök derék hajómérnökök képzésére.

De foglalkozunk kissé a hölgyecskék játékszerivel, — a babákkal is. Ebben már Anglia és Franciaország vetelkednek egymással az előségeért. Angliának van olyan gyára, mely hetenként 20,000 babát küld piacra a két világ részben s van olyan babája, melynek ára 500 frtot tesz ki. Azok a meredt szemű és paprika-arcú kis fabábuk, melyekkel még nemrég olyan szépen megelégedtek a jó kis leányok, ma már szígyenkezve bujnának el a pucczosabb viaszbabák mögött. Hogy is ne! Hisz ezek a kaczer kis nagysátmok már a plasztika minden követelményének megfelelően vannak öntve. Nézzük csak gömbölyű, fényes karjait, mosolygó piros ajkukat, selymes szempilláikat; lehet-e mindezt élve is szebbnek képzelné? Aztán hány fürge szolgálattévő hölgy fárad és szorgoskodik mellettök, míg annyira rendbe hozhatja toilette-jöket és frizurájokat, hogy ne kelljen őket szígyen szemre bocsátani ki a nagy világba. Egész leányasereg foglalkozik a gyárakban csupán azzal, hogy a dús hajzatot a viaszkoponyára illessze. Melegített kőhegygyel olvasztják fel helyenként a viaszot, hogy egy-egy tincs haját szurjanak alá, egész addig, a mig minde-nütt dus fűrtök tapadnak össze, még pedig oly erővel, hogy ne csak fésülni lehessen őket veszedelem nélkül, de esetleg azt is kiállhassa a jó baba, ha valami mérgező kis kéz kellesténél jobban meg találná czibálni.

Visszont a francziák, bár nem csinálnak olyan jó babákat, mint az angolok, de sokkal szebben tudják őket öltöztetni. Vannak arisztokratikus szép babák, melyeknek nemcsak minden egyes ruhadarabjok oly pontosan talál, mintha maga Girardi szabta volna ki, s kalap, czipő, derék, tünique és tablier egész kényelemmel levethető és újra feladható rájuk, — de a mellett magok

az öltözetek is a legdivatosabb mintájuk. Mi több, Párisban divatlapok is jelennek meg szabásmintákkal bábuk számára, melyeket a gyermekek magok vághatnak ki és készíthetnek el. Igazán elmés gyakorlat egy oly szükséges tudományban. Az így kicziczomázott bábukhoz aztán természetesen miniatűr kis toilette-asztalok, fésűk, kefék, fogkefék, sőt szemüvegek is valók, melyek mind azon készen kaphatók. Toldjuk meg még néhány krajczárral a kiadni való pénzt s bábukat kapunk, melyek le- s felmozgatják szemüket, érthetően kiejtik hogy „papa, mama!” sőt néhány lépést végig is mennek a szoba padozatán. Bizony maholnap már épenséggel nyakukra nőnek a bábák a gyermekeknek, s még az lesz a szép, ha utoljára nekik kell ezeket öltöztetni, fésülgetni és rendbe szedni. Még a tisztelt csecsemők a legkonzervatívabb elemei a játék-szobának. Ezek ma is elpuszmognak csunya gummi-bábjaikkal s teljességgel nem adják semmi jelét annak, hogy ők is valami korszerűbbet akarnának már magoknak.

Hozott azonban az ez évi karácsony kiválóbb újdonságokat is piacra, melyek elég elmések arra, hogy a vásárló mamák tetszését megnyerjék a bő választék zavarában is. Ott vannak a Paprika-Jancsi színházak, a verkli hangjaira tánczó és muzsikáló medvék, nyakukat forgató automatok, vagy ha komolyabb kell, az építő játékok, villamfejtő kis készülékek. Különösen gazdag az ez évi karácsonyi piac karácsonyfa-diszitményekben és cukorneműekben, úgy, hogy a kedves fa, ha lehet, ez idén még cifrábban és tetszetősebben fog kinézni, mint valaha. A legfantasztikusabb alakú bonbonnierek, bűvös poharak, parányi lámpák, üveg-golyók, tojások és harangok tarkábbnál tarkább színben, szivárványfényű csillagok, lebegő szárnyu aranyos angyalok, piczi kanárimadarak kalitkában, csillám-golyók, arany- és ezüst-sodronyok, s más apró tárgyak mézgából, továbbá miniatűr-szorkák és halak édes marczipánból, sipok és szercsenek csokoládéból, hosszú vörös kígyók gelatine-massából — mind, mind a jó gyermekeknek kínálkoznak megérdemelt jutalmul. S hogy a nagyok se huzzák a rövidebbet, arról a luxustárgyak és papirczikkek, a Czigány Panna- és millefleur-, a nemzeti színű és a vér-vörös máhdi-levélpapírok megfelelő irókészletekkel, s az albumok, noticzek és fali-naptárak szebbnél-szebb fajai gondoskodnak. Sőt igaz is! láttunk eredeti alakú hővmérőket, régi fegyverek alakjában, gazdagon zománcozva, továbbá újdivatu óraszerkezeteket, huszonnégy órára felosztva, a mint azok legközelebről a vasutaknál is alkalmazva lesznek. És már most végig gondolva ezen a futólag összehordott sok minden, mondják meg nincs-e igaza annak a kedves kis leánynak, a ki, mikor tréfából el akartuk vele hitetni, hogy az idén nem lesz karácsony, betiltotta a király, így felelt: — „Nem lehet az igaz. A karácsony mindenkinél nagyobb ur, annak még a király sem parancsol.”

De nem bizony!

V—r.

SÁNDOR MÁTYÁS VERNE GYULA REGÉNYE.

FRANZIÁBÓL FORDITOTTA HUSZÁR IMRE.

Egyedül jogositott
magyar kiadás.

ELŐRŐZÉS.

Tízhatodik
folytatás.

VIII. Ferrato Andrea háza.

A rendőrszakasz elhaladt Ferrato Andrea háza előtt, a nélkül, hogy megállapodott volna. Sándor gróf és Báthory István tehát biztonságban hihették magukat a halász házában, legalább néhány éjjeli órára.

A ház nem a városban feküdt, hanem mintegy ötszáz lépésnyire a város falaitól, a kikötőn túl, a part felett emelkedő sziklákön. A házon túl alig egy fonalnyira, a partvidék szerteint megtörő tengernek nem volt egyéb láthatára az ég távoli boltozatánál. Dényugat felé emelkedik az a hegyfok, a melynek hajlása elzárja a rovignói kis kikötőt az Adriai tengertől.

Andrea háza négy földszinti szobából állt, melyek közül kettőnek ablakai a ház homlokzatán, a másik kettő pedig hátrafelé nyíltak. A ház mellett egy kis hajlék volt deszkából összeillesztve, mely a halászházhoz tartozó eszközök

kamrájaul szolgált. Bárkája harmincz lányi hosszú volt, vitorlás árhecczal, abból a fajtából, a mely a halászatra rendkívül alkalmas. Ez a hajó, mikor nem volt használatban, a sziklák alatt horgonyzott és a partrabuzott kis csónakon lehetett hozzá jutni. A ház mögött félholdnyi kert terült el, a melyben az eperfák, olajfák és szőlő közt zöltséget tenyésztettek. Egy sövény választotta el egyfelől a városon kívül eső térségtől és másfelől egy öt vagy hat lányi szélességű kis pataktól.

Ilyen volt a szerény, de vendégszerető ház, a hova a gondviselés a szökevényeket vezérelte és ilyen volt a házigazda, a ki szabadságát kockáztatta, hogy nekik menhelyet adhasson.

Mihelyt az ajtó becsukódott utánuk, Sándor gróf és Báthory István körülnézett a szobában, a melybe őket a halász bevezette.

Ez volt a ház legdíszesebb helyisége; az egyszerű de tiszta butorok a gondos háziasszony izlésére és rendszeretetére vallottak.

— Mindenekelőtt emi kell valamit, — mondá Ferrato Andrea.

— Igen, mert csaknem meghalunk az éhségtől! — felelé Sándor gróf. — Tizenkét óra óta semmit sem ettünk.

— Hallottad Mária! — mondá a halász.

Mária egy perc alatt felrakott az asztalra besózott sertéshúst, főtt halat, kenyeret, egy palack bort és mazsola-szőlőt, két pohár, két tányér és hófehér asztalkendő kiséretében. A szobát egy veglione, egy három ágú olajlámpa világította meg.

Sándor gróf és Báthory István azonnal az asztalhoz ültek. Végkép ki voltak merülve.

— Hát önök? — kérdék a halásztól.

— Mi már vacsoráltunk, — felelé Ferrato Andrea.

A két kiéhezett ember a szó szoros értelmében befalta az ételeket, a melyeket ily egyszerűen és ily jószívvel tettek eléjük.

De evés közben folyvást szemmel tartották a halászt és két gyermekét, a kik a szoba egyik szögletében ültek és szótlanul néztek reájuk.

Ferrato Andrea negyvenkét éves lehetett. Komoly, sötet kissé szomorú arczu, fekete szemű és élénk pillantású ember volt, a naptól barnított, de kifejezésteljes vonásokkal. Halászlőzete alatt izmos, hatalmas testalkatot lehetett sejteni.

Mária, kinek termete és arca elhunyt anyjára hasonlított, magas, karcsú, és inkább szép és csinos leány volt, lángoló fekete szemekkel, barna hajjal. Arczbőrének a korziki vér meleg színezetet adott. A kötelességek, melyek zsenge kora óta rá nehezültek, kissé komolylyá tevék; magartatása és minden mozdulata a gondolkozó természet nyugalmát árulta el, szóval e fiatal leányban minden jel szilárd, hajthatatlan erélyre mutatott, a mely soha se fogja magát meztagsadni, bármily körülmények közé sodorja a sorsa. Már több ízben megkérték a kezét, környékbeli fiatal halászok, de ilyesmiről soha sem akart hallani semmit. Hiszen egész élete az atyjáé és a gyermeké volt, a kit úgy szeretett, mintha a saját szíve alatt hordozta volna.

Luigi elszánt, derék, munkás fiu volt és már is megszokta a tengerész-életet. Rendesen elkísérte Ferrato Andrea halászi kirándulásaira, kalauz-utjaira, szélben, esőben egyaránt hajadonfővel. Ugy látszott, hogy erős, egészséges, izmos, bator, sőt vakmerő lesz belőle, a ki meg van edzve minden viszontagság ellen és nem fél semmiféle veszélytől. Az atyját szerette. A nővérét imádata.

Sándor gróf behatón megfigyelte e három lényt, a kiket ily meghatározó szeretet egyesített. Egy cseppet se kételkedett a felől, hogy derék embereknek van, a kikben bizhatik.

Mikor a vacsorát elvégezték, Ferrato Andrea felkelt, Sándor Mátyáshoz közeledett és egyszerű hangon így szólt:

— Menjének aludni uraim. Senkinek sincs tudomása az önök ittlétéről. Holnap majd meglátjuk mi a teendő.

— Nem, Ferrato Andrea, nem! — viszonzá Sándor gróf. — Éhségünk most már lecsillapult. Erőnk visszatért! Engedje meg, hogy azonnal elhagyassuk ezt a házat, a hol jelenlétünk oly nagy veszélyt hozhat önmre és családjára.

— Igen, — menjünk, — mondá Báthory István; — és az Isten jutalmazza meg önt azért, a mit velünk tett.

— Mondom, hogy menjének aludni, — ismétlé a halász. — A part ma este felügyelet alatt áll. Tilalom alá vetették a partvidék összes kikötőit. Ma éjjel semmit se lehet megkísérteni.

— Ám legyen, ha ön úgy akarja! — felelé Sándor gróf.

— Ugy akarom.

— Csak egy szót. Mióta jutott tudomásra a szökésünk?

— Ma reggel óta, — felelé Ferrato Andrea. — De önök négyen voltak foglyok a pizinoi várban és most csak ketten vannak itt. Azt beszélük, hogy a harmadikat szabadon fogják boesátani.

— Sárkány! — kiáltá Sándor Mátyás, de azonnal elfojtá a harag fellobbanását, a mely ellenállhatlanul erőt vett rajta ez átkos név hallatára.

— És a negyedik? . . . kérdé Báthory István, a nélkül hogy bátorsága lett volna a mondatát befejezni.

— A negyedik még él, — felelé Ferrato Andrea. — A kivégzést elhalasztották.

— Igen! — viszonzá Sándor gróf gunyosan. — Várnak vele, míg minket elfogtak. Nem akarnak megfosztani attól az örömtől, hogy együtt halhassunk meg!

— Mária, — mondá Ferrato Andrea, — vezesd vendégeinket a hátulso szobába, de lámpa nélkül. Ma este nem szabad világosságot látni az ablakban. Aztán lefekhetel. Mi majd virrasztani fogunk Luigi-val.

— Igen, atyám, — felelé a fiu.

— Jöjjenek, uraim! — mondá a fiatal leány.

Sándor gróf és társa szívélyes kézszerítést váltott a halászzsal. Aztán átmentek a hátulso szobába, a hol kukoricza-levéllal megtömött két kényelmes derékaj várt rájuk, a melyeken kipihenheték nagy fáradalmaikat.

De Ferrato Andrea már kiment a házból Luigi-val. Meg akart győződni a felől, vajjon senki sem ólalkodik-e a parton vagy a patak túlsó oldalán. A szökevények tehát bizony pihenhetnek hajnalig.

Az éjszaka minden baj nélkül mult el. A halász több ízben kitekintett, de semmi gyanusát se látott.

Másnap, június 18-án, Ferrato Andrea, mialatt vendégei még aludtak, elment a városba és a kikötőbe, híreket hallani. Több helyen kíváncsiakat látott összecsoportosulva. Mindenki a tegnapi kiragasztott hirdetemnyről beszélt, mely az elítéltek megszökését, a jutalom kitűzését és a büntetéssel való fenyegetést adta tudtul. Az emberek csevegtek, szájról-szájra adták a meglehetősen homályos híreket, a melyekből nem sokat lehetett megtudni. Semmiféle jel se mutatott arra, hogy Sándor grótot és társát látták volna a környéken, sőt arra sem, hogy a kerületben való jelenlétüket sejtették volna. Mindazonáltal reggeli tíz óra tájban, midőn a csendőr-altiszt embereivel együtt visszatért Rovignóba, az éjjeli őrjárat után, egyszerre az a hír terjedt el, hogy huszonnégy órával ezelőtt két idegent láttak a lemei csatorna partjain. Felkutatták az egész vidéket a tengerpartig, de hasztalan; sehol sem akadtak a nyomukra. Vajjon sikerült-e elérniök a tengerpartot, kézrekeríteniök egy csónakot és eljutniök Isztria valamely másik pontjára, vagy talán átkelniök az osztrák határon? Mindez nagyon valószínűnek látszott.

— Mindegy! — mondák az emberek. — Legalább a kincstár megtakarít ötezer forintot.

— Jobb célra is lehet fordítani ezt a pénzt, mint utálatos feladások megjutalmazására!

— Igen, bizonyos és hárcsak megmenekülnének!

— Megmenekülnének! Hiszen már meg is menekültek! Biztonságban vannak azok már az Adriai tenger túlsó partján!

E megjegyzések szerint, a melyek nagyrészt a falragaszok előtt ácsorgó parasztok, munkások és iparosok csoportjaiból hallatszottak, a közvélemény, a mint látjuk, inkább az elítéltek mellett nyilatkozott — legalább az isztriai lakosság körében, mely szláv vagy olasz eredetű. Az osztrák hatóságok tehát nem igen számíthattak feljelentésekre erről az oldalról. Ennélfogva nem is mulasztottak el semmit a menekültek kinyomozására. Az összes rendőrség és csendőrség talpon volt tegnap óta és a sürgönyváltás nem szünetelt Rovigno, Pizino és Trieszt közt.

Midőn Ferrato Andrea tizenegy óra tájban hazaérkezett, e híreket hozta, a melyek egészben véve inkább jók voltak mint rosszak.

Sándor gróf és Báthory István épen e perczben keltek fel a reggelitől, melyet Mária szolgált fel nekik ugyanabban a szobában, a hol az éjszakát töltötték. A néhány órai alvás, az izletes ételek, a jó ápolás, teljesen helyreállították erejüket.

— Nos, barátom? — kérdé Sándor gróf, mi-helyt az ajtó becsukódott Ferrato Andrea után.

— Uraim, — mondá a halász, — azt hiszem, hogy e pillanatban nincs mitől tartaniok.

— De mit beszélnek a városban? — kérde Báthory István.

— Beszélnek ugyan két idegenről, a kiket tegnap reggel láttak volna abban a pillanatban, mikor partra szálltak a lemei csatorna sarkán... és ha önökről van szó, uraim...

— Csakugyan rólunk van szó, — felelé Báthory István. — Egy ember, selina-munkás, meglátott és feljelentett bennünket.

Ezzel elmondták Ferrato Andreának, mi történt a rombadőlt major előtt, mialatt a szökevények a pinczében voltak elrejtőzve.

— És önök nem tudják, ki volt a feladó? — kérde a halász élénken.

— Nem láttuk, csupán a hangját hallottuk, — felelé Sándor gróf.

— Ez igen kellemetlen körülmény, — mondá Ferrato Andrea, — de a fődolog az, hogy nyomukat vesztették. Ezenkívül úgy hiszem, hogy még azon esetre se kellene ámulástól félniök, ha sejtenék, hogy az én házamba menekültek. Az egész rovignói környéken mindenki az önök megmenekülését ohajtja.

— Hiszem és nem csodálkozom rajta, — mondá

E szókkal Andrea elhagyta a házat, a fiával együtt, Mária pedig a szokott munkáit végezte az ajtó előtt.

A parton néhány halász járt fel s alá. Ferrato Andrea óvatosságból néhány szót akart velök váltani, mielőtt hálóját a fővényen kiterítette volna.

— Jó keleti szél fú! — mondá az egyik.

— Igen, — felelé Ferrato Andrea, — a tegnapielőtti vihar erősen megtisztította a láthatárt.

— Hm! — mondá egy másik; — a szél még jobban is feltámadhat este felé és zivatar is kekedhetik belőle, ha a Bora beleavatkozik.

— Mindegy, akkor is csak szárazföldi szél lesz és a tenger eléggé csöndes fog maradni a sziklák közt.

— Majd meglátják.

— Elmegysz ma éjjel halászni, Andrea?

Minden bizonynyal, ha az idő megengedi.

— Hát a tilalom?

— A tilalom csak a nagy hajóknak szól, nem pedig a halászbárkákaknak, a melyek nem távoznak messzire a parttól.

— Annál jobb, mert a tünhalak érkezését jelentették délről és a hálók kivetésével nem igen lehet késni.

figyelmet keltenék, miután a halászok tudják, hogy ma este halászni indulok. Ha a szél nagyon erős találna lenni, a part hosszában fogok előre haladni, úgy hogy önöket a cattarói öböl mögött, az osztrák határon túl szállithassam partra.

— És mit szándékozik ön tenni, ha a szél nem lesz nagyon erős? — kérde Sándor gróf.

— Akkor a sik tengerre megyünk és átviszem önöket Ríminiba vagy a Po torkolataihoz.

— Elég erős a hajója ily hosszú utra? — kérde Báthory István.

— Oh igen. Jó hajó az; fiammal együtt több ízben kipróbáltuk már, nagyon viharos időben is. Ezenkívül az embernek kockáztatni is kell valamit.

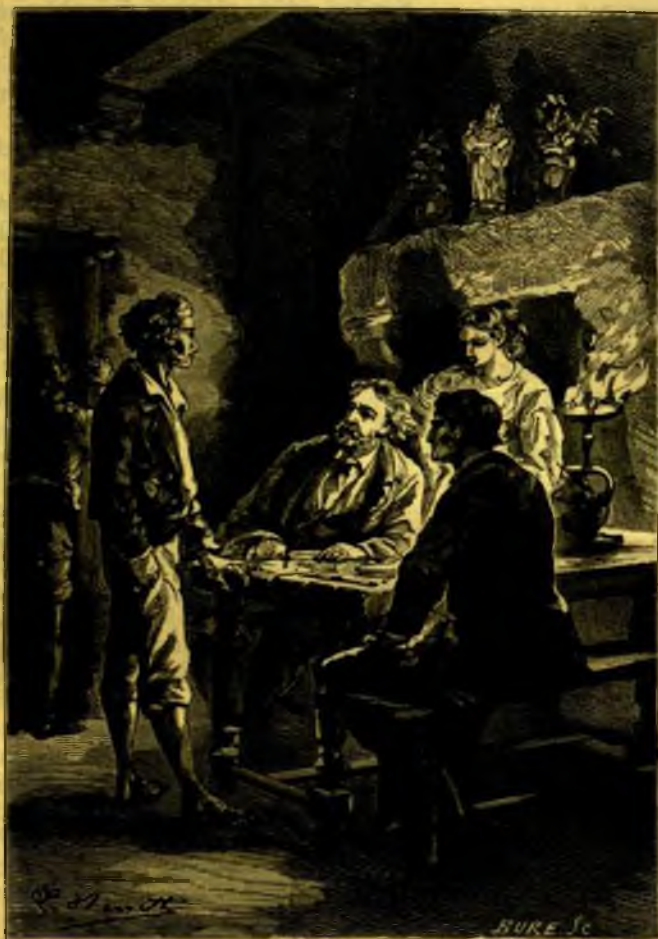
— Hogy mi kockáztassunk valamit, a kiknek életünk forog kérdésben, az igen természetes, — viszonzá Sándor gróf; — de hogy ön kockáztassa az életét, barátom...

— Ez az én dolgom, gróf ur, — felelé Ferrato Andrea, — én csupán a kötelességemet teljesítem, ha önöket megmenteni igyekszem.

— A kötelességét?

— Azt.

— És Ferrato Andrea elbeszélte nekik életé-

FERRATO ANDREA SÁNDOR MÁTYÁSHOZ KÖZELEDETT.

A PARTON NÉHÁNY HALÁSZ JÁRKÁLT FEL S ALÁ.

SÁNDOR MÁTYÁS.

Sándor gróf. — E tartományokat derek nép lakja! Azonban számolnunk kell az osztrák hatóságokkal is, a melyek semmitől se fognak visszarriadni, hogy bennünket kézre kerithessenek.

— Némileg megnyugtathatja önöket uraim az, hogy a közvélemény szerint már átkelhettek az Adriai tenger tulsó partjára, — mondá a halász.

— Bár az Isten adná, hogy úgy volna! — tevé utána Mária, a ki összekulcsolta a kezeit, mintha imádkozott volna.

— Úgy lesz, kedves gyermekem, — felelé Sándor gróf a legmélyebb meggyőződés hangján. — Meg fog történni Isten segítségével.

— És az enyémmel, gróf ur! — viszonzá Ferrato Andrea. — Most azonban rendes foglalkozásom után látok. Az emberek hozzá vannak szokva, hogy Luigit és engem a tengerparton lássanak, a mint hálójukat foltoztatjuk és csolnakunkat tisztogatjuk. Nem volna tanácsos, szokásainkon most változtatni. Ezenfelül meg kell győződnöm a felhők járásáról, mielőtt elhatároznam magamat, sziveskedjenek ebben a szobában maradni és ne távozzanak innét semmiféle ürügy alatt. Szükség esetén és azért is, hogy minél kevesebb gyanut keltsenek, kinyithatják a kertre nyíló ablakot, de maradjanak a háttérben és ne mutassák magukat. Egy vagy két óra múlva visszatárek.

— Jól van! — mondá Ferrato Andrea, — még nem vesztegettünk időt.

— Ej! ki tudja?

— Ismétlem, hogy nem, és ha ma éjjel kimegyek, nyilván Orsera vagy Parenzo körül fogok halászni.

— A mint tetszik. De mi a hálójukat fogjuk elrendezni a sziklák alatt.

— Tegyetek a mint akartok.

Ferrato Andrea és Luigi arra elmentek a hajlékba hálójukért és kitergették a fővényre, hogy a nap megszáritsa. Aztán a halász két óra múlva visszament a házba, miután meghagyta a fiának, hogy készítse elő a halászatához való egyéb eszközöket.

Ferrato Andrea még tíz perczig pipázott az ajtóküszöbön, aztán bement a szobába vendégeihez, mialatt Mária tovább dolgozott a ház előtt.

— Gróf ur, — mondá a halász, — a szél a szárazföld felől fú és nem hiszem, hogy a tenger nagyon zajos legyen ma éjjel. A nyomtalan eltűnésnek legegyszerűbb, következőleg legjobb módja az volna, ha velem szállnának a hajóra. Ha erre elszánják magukat, legegyszerűbb lesz este tíz óra tájban elindulnunk. E perczben önök a sziklák közt a partig lopózkodhatnak. Senki se fogja önöket meglátani. Csolnakomon átszállhatnak a bárkára és utnak indulunk, a nélkül, hogy

ből azt az epizódot, a melynek következtében el kellett hagynia Santa Manzát és Korzikát és megmagyarázta előttük, hogy az, a mit tenni akar, csak egykori szerencsétlen emberölésének jóvá tévese volna.

— Derék szív, kiáltá Sándor gróf meghatva az elbeszélés által.

Aztán így folytatá:

— De akár a cattarói öböl felé, akár az olasz partokra menjünk, ez hosszú távollétet fog igényelni, a mely feltűnhetik Rovigo lakosai előtt. Nem engedhetjük meg, hogy önt visszaérkezése után elfogják, miután minket biztos helyre vitt.

— Ettől ne féljen gróf ur, — mondá Ferrato Andrea. — Némelykor, a nagy halászatok idején öt-hat napig is elmaradok a tengeren. Ezenkívül ismétlem, hogy ez az én dolgom. Így kell tennünk és így fogunk tenni.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* Grant emlékiratai két vasko, körülbelül 600—600 lap terjedelmű kötetben jelennek meg, az első már a napokban, a második márcziusban. Négy száz utazó ügynök foglalkozik a mű terjesztésével és már eddig 400,000 előfizetésnél többet gyűjtöttek. Az özvegy tiszta nyereségét e műből 4—500,000 dollárra becsülik.

A DRAGOMÁN-SZOROS.

NIS.

Mikor én Nisben voltam, akkor ez a város központja volt a mozgósított szerb hadseregnek. Nehány hét mult el azóta, és Nis ismét központja a szerb hadseregnek, melyet egy szerencsétlen hadjárat a legszomorubb helyzetbe sodort. Pedig milyen szép hadsereg volt, s a város is milyen rendkívül érdekes volt akkor. A merre a szem látott köröskörül sátorfáborok, szekérvárak, gyakorló katonák, száguldó lovasok. Mindenütt élet, mozgás volt. A szemet káprázat fogta el. Olyan katonai képek tárultak újból meg újból elénk, melyek változatosságukkal felülmúltak minden képzetelet. Jobbról a régi nagy török kaszárnya körül több száz apró sátor állt hosszú rendekben. A sátor négy vékony czölöpén kukoricza-tető nyugodott. Úgyesen voltak szerkesztve. Nem csoda; kukoriczacsósz volt a mesterük. Száz, meg száz paraszt gazda hordta ide a szénát. A kaszárnya körül lovakat jártattak még föl nem öltöztetett katonák. Segédtisztek, parancsnokok, vezérkari tisztek vágatva siettek a gyalog ösvényen keresztül kasul. Dobpergés, kürtszó, éles vezényszavak hallatszottak mindenfelől, közbe füttyentett a gőzös, próbálövészek dördültek el, miktől a szemben levő hegység tiszszeresen visszhangzott. A glavni uliczának képe páratlan volt. A népek tízezrei hömpölyögtek azon szörnyű tarkaságban. Katonák, idegenek. fényes egyenruhák, nemzeti öltözetek, európai öltözetű és tarka himzésű festői öltözetű falusi asszonyok, hol csizmás, hol opankás bakák vegyest. Majd minden házban korcema vagy kávéház volt.

Nis két fő részből áll: a várból és városból. Mindkettőt a Nisaván keresztül vezető csinos fahíd köti össze. Kiváló épületek a kaszárnyák, a minaretes dzsamiák, a raktárak, a várban levő magas óratorony, a királyi konak, a görög bazilika, mely azonban egészen dűledező félben van. A bazilika mellett egy nagy iskola áll. Ebben tartja a skupstina üléseit. Kellemesen lepi meg az idegent Nisben, hogy néhány széles, rendezett utcája van. Könnyű dolog ilyet valamely keleti városban teremteni. Nem nagy port ver föl, ha érte néhány régi utcát lerombolnak, mert a régi házak legtöbbször favázas. Azonban csupán a nagy utcák képviselik a nyugoti stílust. Mihelyt befordulunk a mellékutcákba, ott még abban a tiszta törökös formában találjuk a házakat, mint voltak azelőtt. Sajátságos benyomást tesznek a szemlélőre. Tulajdonképen csak amolyan kutyaszoritók ezek, a hol az utcára ablak nélküli falak, kerítések néznek. A házak belül vannak. Többnyire két részből állanak. Az egyik az udvaron, ez a férfi lakása, a másik a kerti részben, ez a női lakosztály volt. E kerti házacskák ablakain még most is ott vannak a muzebakkok, vagyis azok az ismeretes farácsok, melyek a nőket a kíváncsi szemek elől elrejtették. Most már ezek az ablakrácsok egészen felesleges dolgok, mert a szerb asszonyoknak eszökbe se jut szépségüket elrejtetni.

A királyi konak Nisben két egymással összeköttetésben levő egyemeletes házból áll. Egyszerű favázas épületek barnapirosra kimeszelve. Az utcára eső ablakai a Nisavára vagyis a várra néznek. A balról eső házban van az ör-

ségi laktanya s a cselédség elhelyezve. Jobbról a király lakik. A királyi laktól jobbra, az egész konakot körülfutó falazat sarkában van a régi fürdő. Amolyan kis közönséges török hamam ez, melynek téglakupolájában a szokásos apró üregek vannak. Ezek kölcsönözik a helyiségnek azt a sajátos gyér világitást, melyet minden keleti fürdőben tapasztalunk. Köröskörül számos nemzeti színre festett faórház áll. Néhány száz baka végzi az őrséget. Kívül-belül minden ajtónál állanak őrszemek, a többi a baloldali épület előtt gulában tartja fegyverét. A gulák végében áll az ezred zászlója. Nagy, zivataros multja van ezeknek a zászlóknak, legalább azt bizonyítja rongyos voltak. A rendes katonai őrségen kívül, van még a konakban számos rendőr és a lóval ellátott testőrség. A királyi lak nem erre a célra épült. Egy török pasa ajándékozta meg vele a szerbek királyát, mielőtt az országot elhagyta volna. Valóban nemes és szép tett volt tőle, megérdemli, hogy följegyezzük. A konak tetején selyem zászló leng annak jeleül, hogy a király most itt tartózkodik.

Azt meg kell adni, hogy Nisben sokat építettek utóbbi időben, de aránylag nem sokkal többet mint akár Vranján, akár Leakovácson. Vranjában legalább kellemesen lepi meg az embert az építkezés. Lehet ott legalább egy pár jó, szolid, új épületet látni, a mit Nisben hiába keresünk. Az általános nagy építkezést európai modorban az a rendelet idézte elő, hogy a török modorban épült favázas házak helyébe csupán kőházakat szabad emelni. Ezek a téglából emelt házak minél szabályosabban épülnek, annál inkább megfosztják az utcákat a keleti vá-

KÜLVÁROSI UTCZA NISBEN.

Pállya Czelesztin eredeti rajzai. SZERB DISZNÓPÁSZTOR NIS VIDÉKÉN.

DZSAMIA (TÖRÖK IMAHÁZ) NISBEN. Pállya Czelesztin rajza.

rosoknál szokásos festői jellegtől. Szerbia déli részén, azon városokban, melyek még néhány év előtt török birtok voltak, az egyetlen dísz a török építkezési maradványok. Még most is minő festői szépséget kölcsönöznek a helységeknek az elhagyott dzsamiák, magas fehér minaretekkel, melyek a sűrű fák között szétszórt házak fölött nyulnak ki.

STRAUSZ ADOLF.

A SZERB-BOLGÁR HÁBORUBÓL.

A Balkán-félszigeten most az előbbi zajhoz képest elég csendes a világ. A harcias kedv, a „testvérek” gyűlöletes versengése épen nem szünetel ugyan, de legalább egyelőre az európai hatalmak által reájuk kényszerített fegyverszünet s még inkább a teljes zordonságában beállott téli idő felbeszakította a háboruskodást. Képeink, melyeket jelenleg bemutatunk, tehát a szó szigorú értelmében már nem napi érdekű képek, de mint csak az imént lefolyt jelenetekről a helyszínén tett vázlatok után készült rajzok, még mindig igényt tarthatnak az érdeklődésre.

Az egyik a bolgár tábornok ábrázolja *Czáríbrod* közelében. Véres csaták után történt, nov. 23., hogy a bolgárok elfoglalták e helyet, ugyanazt, mely pár nappal előbb a szerbek első diadalának volt színhelye, a honnan Milán király diadalmasan vezette előre 40,000 főből álló seregét, hogy — mint hitte — néhány nap múlva Szófiába győzedelmesen bevonulhasson. A Dragoman-szorostól egész odáig folytonosan tartó harc között kellett visszavonulniok, mérföldeken át kísérték nyomon az üldözők, úgy hogy még a sebesültek és haldoklók nyugalma sem volt biztosítva. Menekültek s csak midőn már a *Czáríbrod*-ba vezető völgy közepéig hatoltak, hol már a bolgár földet el kellett hagyniok, itt állottak meg egyszer szemben az ellenséggel, megszállva a halmokat és cserjéket. Hat óráig tartott a harc. Lépésről-lépésre vesztették el a szerbek állásaikat s rövid idő múlva a bolgár földről elvonult az ellenség. Este Sándor fejedelem is megérkezett *Czáríbrod*-ba, ugyanazt a lakást foglalván el, mely előbb Milán királyé volt, hol még okiratokat és előre elkészített szerb ukázokat is találtak. Itt a város körül ütötte fel tanyáját a diadalmas hadsereg: onnan vonult át már másnap egy része a szerb határon.

A visszavonuló szerbek állapotát tünteti föl két képünk. Az egyiknek tárgya a háborus világ mindennapi jelenetét, egy elszabadult gazdátlan lovat s mellette a csonka holttestemet mutatja, méltó volna Verescsagin ecsetjére. A másikon egész karavánt látunk, sebesülteket s

lábbadozókat, a mint a zord időjárással s más nehézségekkel küzdve, nagy fáradsággal vonszolják magukat Nis felé. Mindennapi esemény ez is háborus világban: halnak és sebesülnek, de senki sem tudja, miért.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA IRASBAN ÉS KÉPBN.

czimű vállalatnak II-ik füzeté is megjelent. E füzet nyitja meg a Rudolf trónörökös kezdeményezésével és közreműködésével megjelenő népművelési irodalmi vállalatnak *Magyarországra vonatkozó részét*.

A két ívre terjedő e második füzetet is a trónörökös bevezető cikke kezdi meg. Benczur Gyula szép allegorikus képével, mely az ország czimerére támaszkodó Pannónia s a földművelés, a bányászat és a halászat alakjait tünteti föl. A bevezető cikk ugyanavval a melegséggel van írva, mely a fenséges szerző irataiban mindannyiszor megrezdül, valahányszor Magyarországról beszél. Az őszinte szeretetről tanuszkodó cikket egész terjedelmében im itt közöljük:

Előszó.

Magyarországon és társországain, a természet ajándokaival gazdagon megáldott e nagy és szép területen vezetjük végig olvasóinkat.

Magas hegylánczolatok, mely őserengetegek, szelid, halmos vidékek, suttogó tölgyesek, terjedelmes tavak, halakban dúsz és hajózható nagy folyamok, végtelen sík puszták, jól mivelt rónaságok, szőlővenyigével koszoruzott hegyoldalak, északi tájak szakadécai Galiczia határán, délszaki pompában viruló növényzet a fiemei öböl partjain: mind ezt meg fogjuk látni és ismerni „írában és képben”.

Ez a mi Magyarországonk Istentől megáldott ország; hegyeiben még kincsek rejtőznek, s szűz földjei vannak meg nagy darabokban. Oly ország, mely a fölvirágzásnak még folyamatán van, s melyre nézve ma még inkább gazdagsági forrásainak föltalálása és haszonra fordítása, mint azok fáradalmas és mesterséges föntartása a legközelebbi földadat.

A nyugati és északi jelleg, a déli hév és a keleti népjellem egymásba vegyülve találkoznak itten.

Szent István koronájának birodalma természetrajzi tekintetben is nevezetes birodalom: különböző állatfajok s földrészünk három égalji növényzetei határosak itt egymással. Mind természetli lényegében, mind tájképi jellegében ki van fejezve az átmenet a Kelet és Nyugat között.

De nemcsak a természetvizsgáló talál Magyarországnak változatokban oly annyira gazdag

vidékein tanulmányai számára folyton új anyagot, hanem a népművelési író is, ki a nép életének, fejlődésének és sajátosságának tanulmányozását tette feladatává. A népvándorlás utolsó hullámvetései rendkívül érdekes csoportozatait hozták itt létre a különböző nemzetiségeknek. A germán törzs nyelvi határának tőzomszédességében találjuk az északi és déli szlávokat hegyeken és rónákon; keleten arománokat; magok a magyarok az ország szívében telepedtek le, csaknem kizárólag a rónákat szállva meg, kivéve egy törzset, a székelyt, mely egy osztatlan tömegben az ország keleti határát választotta lakóföldének; németek a hegyes vidékeken s elsősorban a síkságokon is laknak; e főbb néptörzseken kívül vannak még ruthének, örmények, bolgárok és cigányok is.

Ime mind ezen népfajokat föl fogjuk keresni a maguk lakóhelyén; meg fogunk ismerkedni szokásaikkal és viseleteikkel, a jelenre úgy, mint a multra tekintve; meg fogunk ismerkedni történeteikkel és kifejlődésükkel; látni fogjuk őket előhaladásukban és mivélődésükben; egy szóval meg fogjuk ismerni egész életét és lényét a népnek, a hogy az keletkezett s a hogy az általa lakott földhöz alkalmazkodott.

Annyi jó és balszerencse után, annyi viszontagságok változásain keresztül, annyi véres harcz multán, egy ezer éves küzdelem végén ma is ugyanazon haza földén élnek a magyarok, melyet egykor Árpád vezérlete alatt elfoglaltak s Szent István koronájának a természet által oly dúsan megáldott országaiban gazdag közmivélődési életet, eleven előhaladást s gyors fölvirágzást tudtak maguknak teremteni a magyar állam népei. És midőn ma a kelő nap Erdély határhégyei közül kiemelkedik, s ifjító sugaraival bearányozza a gyönyörű rónákat, a ragyogó folyókat, a bujzöld mezőket, a szép városokat s a sötét erdőket: akkor egy olyan országot üdvözöl, mely magát eseményekben gazdag, hosszú történelem után a fölvirágzás és biztos gyarapodás boldog korszakához küzdte föl, — a mi szép Magyarországonkat”.

E bevezető cikk után *A magyar szent korona birodalmának földrajzi alakulatát* ismerteti Hunfalvy János, tudományos alapossággal, de mégis vonzó, világos modorban írott cikkel, mely számos képpel van díszítve. Így az ország tájainak különböző természetéhez képest be van mutatva a Duna Dévény várának romjaival, Ligeti Antal bekezdő képében; a magyar Alföld egy hortobágyi tanyát ábrázoló szép képben, melyet Mészöly Géza rajzolt; a Magas-Tátra, az Öt tó környékének Divald fényképe után készült rajzában; a délkeleti Kárpátok, a Propasza völgytorokkal Brassó vidékén, Déchy Mór fényképe után; a magyar Tengeremellék Fiumével (Háry Gyula rajza).

Erre *Magyarország története* következik, nevezetesen az őskorra vonatkozó rész (a kelták, a rómaiak) Pulszky Ferencztől, a régészet ez eleven tollu jeles ismerőjétől, külön czimképpel (Benczur Bélától), mely a hajdani fegyverek különféle nemeiből összeállított festői csoportozatot tüntet föl, és egy bevezető képpel (Dörre Tivadartól), mely bronzkori jellemző tárgyakat mutat, mint szintén egy másik kép is, magyar földön talált bronzkori emlékek alakjaival. Egy cameo-kép Tiberius diadalmenetét, végül a Trajanus-oszlopáról vett dombormű rajza „a dákok városának fölgyújtását” s „a dákok véreinek megmérgezését” mutatja.

E füzet is 30 krért kapható a mű terjesztésével megbízott Révai-testvérek budapesti könyvkereskedésében, valamint minden hazai könyvtárbanál.

JÓKAI MÓR LEGELSŐ VERSEI.

A magyar közönség előtt nem ismeretlen koszorus írónknak az a nyomtatásban is megjelent s gyermetes hangja mellett is oly igazán megható verse, melyet egy elmeháborodott zsidó kis fiucskáról írt. Most mi abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy Jókai Mórtól még sokkal korábbi keletű verseket is közölhetünk. A költő testvérbátyja, Jókai Károly találta meg a megőrzött családi irományok között s küldte meg leányának, Hegedüs Sándorné urnőnek, ki azokat közlés végett szives volt lapunknak átadni.

A kis versek mindenike névnapra köszöntő s

keteteje 1832-ből való, tehát Jókainak hét éves korából.

Erős diósgyőri merített papirosra van írva a költő édes atya nevenapjára szóló egyik négy soros versecske. A papir szépen meg van vonalozva, hogy a sorok görbén ne menjenek. Szól pedig a vers betűről betűre következőképen:

Tartsd meg jó Atyámat Isten
Hogy az mindenben megintsen
Ha dolgaiban hibát
Hogy ha lát.

Írta: JÓKAI MÓRITZ és tsinálta ezen pitziny közzötöt az ő Atyja névenapjára. 1832.

A másik versecske tanítójának szól ekkép:

Éltesd Uram Tanítomat
Tartsd meg az én Rectoromat
Hogy a jóra vezéreljen
Hogy az ördög kárt ne tégyen
Az én lelkemben.

Írta: JÓKAI MÓRITZ Mártzius 16 dikán 1832.

A harmadik vers már sokkal hosszabb s szép tiszta betűkkel van írva, melyekben már némileg ráismerhetni Jókai mostani gömbölyű gyöngyírására. Kétségtelenül későbbi keletű, noha az évszám nincs kitéve rajta. A vers így hangzik:

Kedves Atyám.

Azon előttem igen betses József napja eljövén,
ezen, bár tsekély, de még is halát jelentő versekkel
jelentem ki tiszteletemet s kívánságomat.

Ma van az ideje hogy örömben merüljek
S hogy halás szivemmel József napot köszöntsek
Mert szivem érzi nagyon
Hogy neved napja nagyon.

Hulljon az öröm reád mint a zápor esőnek
Egymást zúzó teepjei e földünkre ledőlnek
Hány taillag van az égen,
Annyi szerentséd légyen.

Én ezt így kívánom fiad hűséggel telve
S mint viharok tetején a sas vigasgra kelve,
Az idő jóra derül,
Szivem örömben merül.

Azért az egyért pedig kérek alásan engedelmet
hogy kedves Atyámat ezen verseimbe «te» szollítottam,
mert ez nem tiszteletlenségből, hanem a versnek
jobb kimenetelért esett.

Melyek után is maradok K. Dr. Sz. szófogadó fíjok
Mártzius 16-kán

JÓKAI MÓRITZ m. p.

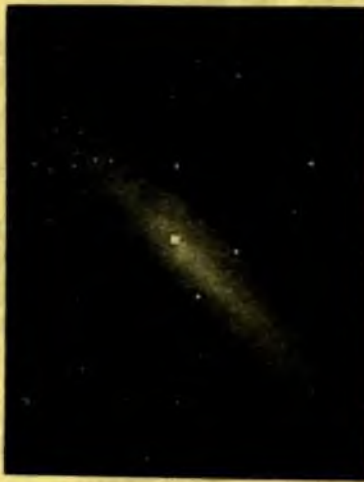
Ezeknél korábbi keletű «irodalmi kísérlet»
még eddig nem jutott napvilágra Jókaitól. Bi-
zonyára ő maga is meg lesz lepette, ha itt meg-
látja, hogy mely időtől kezdődik az ő irodalmi
pályája.

AZ ÚJ CSILLAG.

Új csillag tűnt föl az égen.

Új csillagot látni nem tartozik a mindennapi
tünemények közé, s az eset nem hiába foglalkoz-
tatta a világ valamennyi csillagászait, s nem
hiába érdekelte még a nagy közönségnek azt a
részét is, mely pusztán tudományos értékkel
bíró fölfedezéseknél többé vagy kevésbé hi-
deg marad. Azon korban, melyre történelmi
emlékezéseink visszahatnak, ez összesen a
huszonnegyedik csillag, mely új gyanánt jelent-
kezett, mely nem létezett előbb, s egyszerre
csak ott ragyogott az égboltozaton. «Meg vannak
számlálva a fejeteken levő hajszálak, mondja az
írás, de megvannak számlálva a csillagok is,
nem vesztet el azokból egy is, nem jöhet hozzá-
juk új észrevétel nélkül. «A csillag-katalógusokban
föl van jegyezve mindegyiknek helye, be van
helyezve nagyobb pontossággal, mint a szegény
embernek negyedhold földje a telekkönyvben,
meg lehet találni nagy könnyedséggel mind-
egyiket az égi kártyákon, észre lehet tehát venni,
ha egy új jelenik meg a régiak között, melyet
nem látott előbb emberi szem.

Ezen év augusztus havának második felében

egy ily csillag jelent meg az égboltozaton. Elég
nagy volt, fénypompájának teljes korában meg
lehetett látni szabad szemmel is.

Érdekesebb volt valamennyi eddig ujonan
feltűnt csillagnál annyiban, hogy egy ismeretes
csillagködnek a közepében jelentkezett, s közel
fekvő volt a gondolat, hogy magához ehhez a
ködhez tartozik, azzal összefügg, vagy talán
épen abból származik. A csillagköd, melyben
ez a csillag feltűnt, az *Androméda* csillagkép
közeliében fekszik, s az *Androméda* csillag köd-
nek neve alatt ismeretes.

Tudvalevő, hogy az égboltozaton sok a csil-
lagköd. Maga a Tejút, — vagy mint a régi ma-
gyar elnevezés ismeri a Hadak útja, — semmi
egyéb, mint ilyen óriási csillagköd. Az *Andro-
méda*belit ismerték már az arabok ezelőtt 800
esztendővel, mint azt a régi könyvekből ma
már tudjuk. De a középkor európai csillagászai
nem tudtak róla semmit, míg Marius Simon
1612. december 5-ikének éjszakáján ismét föl
nem fedezte a távcsővel, mely csak imént jött
vala használatba.

Szemmel is látni, hogy a csillagköd egy félig-
meddig elmosódott állomány, mely hasonlít a
tejúvegen keresztül áttetsző gyertyavilághoz, s
nem engedi, hogy az ember egyes apró csilla-
gokat különböztessen meg a nagy halmazban.
Némely esetben ez a jól szerkesztett távcső
segélyével sikerül. Herschell, a híres csillagász,
ki nagy előszeretettel tanulmányozta és vizsgál-
gatta a csillagködöket, sok ilyenről kimutatta,
hogy apró, piczike csillagocskák tömkelegéből
állanak. A Tejút egyes részein mondhatatlan
mennyiségű ily apró csillagot látott, egy-egy
kicsike helyen nem kevesebb, mint 50,000-et
tudott összehozni, ellenben máshol a legna-
gyobb nagytávcső mellett is megmaradt a köd köd-
nek s benne egyes pontokat vagy csillagocskákat
megkülönböztetni nem sikerült.

Midőn Laplace a maga ismeretes teoriájával
előállott, akkor mintha az emberek fejében kez-
dett volna oszlani a köd, magyarázatát találták
annak, hogy a csillagködök miből állanak.
Ezen ismeretes Laplace-féle theoria szerint va-
lamennyi égitest, a nap, a hold, a mi földünk
és valamennyi csillag az égboltozaton gáz- vagy
ködnemű állapotban nem előbb, azután össze-
sűrűsödött, lassanként cseppfolyósá váltzott,
és végül megszilárdult. Ezekkel a millió és mil-
lió mázsát nyomó gömbökkel az történt, a mit
a vízcsöpp gömböcskéjénél minden nap tapasztal-
hatunk. A vízcseppből csöpp lesz, ha lehül, s
valamely hideg tárgyhoz ér, ha pedig tovább
is lehűtjük, utoljára megfagy s szilárd jégcsöppé
alakul. Számátalan tünemény van a nagy min-
denségben, mely a mellett bizonyít, hogy a
Laplace theóriája helyes.

A csillagködök is e mellett bizonyítanak, vi-
szont pedig kielégítő magyarázatukat lelnek eb-
ben a theóriában.

Midőn Herschell ezeket a csillagködöket szor-
galmasabban kezdte vizsgálni, hamar észrevette,
hogy azok egyrésze sűrűbb, összeállóbb, a má-
sik része ritkább, vékony felbőszerű. Volt olyan
is, mely már félig-meddig cseppfolyósá volt
átalakulva, volt olyan, melynek közepe egészen
szilárdnak látszott, míg körülötte folyékony
áttetsző volt minden. Ugyszólván az alakulás
minden stádiumára volt közöttük példa. Maga
Herschell elragadtatással beszél erről. Mi — ug-
yond — nem lehetünk szemtanúi annak, miként
alakul egy-egy világ, mint lesz a köd-halmazból
világító nap, s a ragyogó naphól kihűlt égitest,
mert ez millió esztendőök műve. De láthatjuk

az egyik égitestet a kezdetleges, a másikat a be-
végzett állapotban, ép úgy, mint a hogy a virág-
ágyban az egyik virágot csak rügy alakjában
látjuk, a másik már bimbó, a harmadik kinyílt
kelyhével pompázik, a negyedik pedig az érett
gyümölcsöt mutatja. Pedig a kertben sem látjuk,
miként fakad fel a bimbó virággá, mert az egész
folyama lassu és átmenetes.

A csillagászat husz egynehány év előtt egy
hatalmas eszközt kapott birtokába, a spektroskó-
pot, mely bizonyossá tette, a mit Herschell csak
sejtett, de már határozottan kifejezett. Ezen esz-
köz igen egyszerű. A fényt megtöri benne egy
üveghasáb, mint a hogy a csillárokon aláfüggő
üveghasábok teszik, vagy mint a hogy a szo-
bánkba besütő napsugarat az üvegpohárnak
széle szivárványszínű szalaggá bontja fel. Ezt a
szivárványszínű szalagot a spektroskópban na-
gyító üveg segítségével lehet vizsgálni, s meg-
figyelhetni annak apró részleteit is. Könnyen
észre lehet venni ezen hatalmas eszköz segélyé-
vel, hogy a fény, mely reája esett, milyen szár-
mazású. A cseppfolyós vagy szilárd test, ha vi-
lágít, egy színes szalagot mutat, hasonlót a
szivárványhoz. Ebben a szalagban vékony fekete
vonalok láthatók, melyek változnak a test tu-
lajdonsága szerint. Az egyik test több és más
fekvéssel bíró vonalakat ad, mint a másik. El-
lenben, ha a világító test nem szilárd állomá-
nyu, hanem köd- vagy gőznemű, akkor nem tá-
mad egy folytonos szalag, hanem csak néhány
fénylő vonal lesz látható. Ezen vonalak színé-
ből és helyzetéből meg lehet itélni, hogy a vi-
lágító gáz milyen testből származik, például
kénnel van-e dolgunk, ólommal-e, vagy vassal?

Mikor a spektroskópot a csillagködökre alkalm-
mazták, csakhamar kitűnt, hogy sok közülök a
szilárd testek ismertető jeleivel bír. Ezek a köd-
ök apró csillagocskák halmazából állanak.
Találtak viszont olyanokat, melyek csak színes
csíkokat mutattak, s elárulták ezzel a csillagász
műértő szemének, hogy gázalakúak, sűrűsödni,
csöppfolyósá válni még el nem kezdetek.

1866. május 16 án egy új csillag ragyogott
fel a korona-csillagképben, melyet nem látott
előbb emberi szem. Hugin's híres angol csillagász
azonnal a spektroskópot fordította felé, s viz-
gálni kezdte a tüneményt. Nagy csodálkozása
ára egy eddig nem látott tüneménynek lett szemta-
nuja. Egyszerre látta mind a két ismertető jelt,
színes folytonos szalagot, és a fölött néhány
ragyogó színes vonalat. Ezek az utóbbi vonalak
elárulták, hogy izzó állapotban levő és világító
gázzal, még pedig hidrogénnel van dolga, ellen-
ben a színes szalag arra figyelmeztette, hogy a
csillag magva szilárd anyagból áll, vagy leg-
alább is csöppfolyósából, akár a mi napunk
maga. A tüneménynek nem lehetett más magya-
rázatot adni, mint azt, hogy ezen új csillagnak
a magva meg van szilárdulva, de körülötte izzó
állapotban levő hidrogén gáz veszi körül. Hon-
nan jutott ide ez a gáz, azt persze nehéz volt
megmondani, juthatott úgy is, hogy a csillagnak
félíg kihűlt kerge megnyílt, belsejéből mint
tűzhányó hegy kráterjéből nagy mennyiségű
gáz ömlött elő, s ez okozta a világosságot, melyet
megláttunk mi is a földön, mintegy szem-
tanúi levén ezáltal egy színházi világításnak,
a mely sok millió és billió mérföldnyi távolságban
ment végbe.

Most, hogy az *Androméda* csillagködben egy
új égitest jelenik meg, habár az oly kicsiny,
hogy szabad szemmel világosságának legna-
gyobb fokánál is alig volt látható: mindez két-
szeres fontossággal bír.

Az *Androméda* ködfoltja eddig úgy volt is-
meretes, mint a mely valóságos gázból áll. A
spektrum hosszú színes szalagnak mutatta fé-
nyét. Egy oly égi test ez tehát, mely csak most
van alakulóban, még nem sűrűsödött meg, de
meg fog sűrűsödni valamikor, talán néhány
ezer milliárd után. És ime a feltételezett ne-
hány ezer milliárd esztendő helyett lett egy éj-
szaka. Máról holnapra ott ragyog fel kellő kö-
zepén egy égitest, a mely nem volt ott előbb, s
a mely a gyöngébb nagytávcsővel bíró távcső se-
gélyével is jól kivehető.

Új csillaggal van dolgunk, ez az első pilla-
natban is bizonyos. De kérdés, vajjon ez az új
csillag az *Androméda* ködéből sűrűsödött-e
össze, vagy pedig csak a véletlen játéka hozta-e
magával úgy, hogy épen egy irányba esett vele.
És valószínűvé lett mindjárt az első néhány
napi észlelés után is, hogy ez az utóbbi feltétel
felel meg a valóságnak. S a mi az első néhány

nap alatt valószínűnek látszott, az ma már bizonyos. Az az égitest, mely az Andromeda csillagködnek kellő közepében felragyogott, szilárd alkatu, s van benne natron, magnézia és más anyag. A körülötte levő ködnemű anyag sem változott semmit, s kizárólag könenyből és légenyből áll. Már pedig a köneny összesűrűsödhetik ugyan, de már testté nem alakulhat át. A szilárd égitest tehát nem alakulhatott a körülötte levő gázból, hanem máshonnan eredt.

Mi lehet tehát származásának titka? Hogyau lett, miből alakult, honnan van, hogy tegnap nem látta még senki, ma már ott ragyog az égboltozaton? Mind oly kérdések, melyeket biztosan nem tudunk eldönteni, de a melyekhez sejtteni lehet. Nem lehetetlen, hogy ez az égitest ott volt előbb is, de homályos volt, s mi nem láthattuk eddig. Egy nagy kitörés mehetett végbe felületen, világító gázak ömlöttek elő belsejéből, melyeknek fénye egészen a mi szemünkig elhatott. Lehetséges az is, hogy két homályos csillag létezett azon a tájékon előbb, nem láttuk egyikét sem, mert ki voltak hűlve. Ez a két csillag egymásra talált útjában, összecsapott, ez által irtóztató hőség keletkezett, mely megolvastotta mindkettőt s láthatóvá tette nekünk. Lehetséges az is, hogy ez a csillag csak holdja egy másiknak, eddig a sötét oldalát fordította felénk, s nem láthattuk, minthogy a holdat sem láthatjuk ilyenkor. De most helyzete megváltozott, s egyszerre megvilágított oldala van felénk fordulva, miáltal láthatóvá vált. Mind a három feltétel egyaránt lehetséges.

Abból az óriási távolságból, a melyben ettől a csillagtól vagyunk, nehéz a tájékozódás és eligazodás. Iszonyu tér az, mely minket onnan elválaszt. Ha egy ágyugolyót utnak eresztenénk, és az ezer esztendőig haladna sebes röptében felé, még az ezredik esztendőben is csak oly messze látszanék tőle, mint a hogy ma vagyunk, a közeledés nem lenne észrevehető.

Ki tudja, talán ott is emberek laknak, s talán a miénknél sokkal tökéletesebb eszközökkel vizsgálják a mi földünket, s egy új tanulmányozzák a rajta végbement változásokat, mint a hogy mi törjük fejünket a változásokon, melyek az ő világukon végbemennek. Ha lát-nak benünket, szánakozólag tekinthetnek reánk alá, oly piczi, elenyésző világ ez a miénk az övékéhez képest. És milyen különös lehet nekik látniok, miként öli egymást rakásra két rokon nép ép ez idő szerint, egy akkora darabka föld-terület birtoka miatt, melyet talán egy odavaaló lakó a fél talpával eltakar.

H.—P.—

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

•A kiskirályok. Jókai legújabb regénye megjelent a Révai-testvérek kiadásában, öt díszesen kiállított kötetben, Jókai Róza kisasszony számos rajzával. Az ötven és negyven év előtti Magyarországot festi ebben a költő, s hősei azok a hatalmasságok, a kik uralkodtak jól és rosszul, a „kis királyok”, a kiknek vagyon és befolyás volt kezükben, de nem mindenik tudta se használni, se megtartani. A magyar társadalomnak ugyanazt a korát eleveníti föl Jókai, melyről a „Magyar Nőbőr”, „Kárpáti Zoltán”, a „Régi jó táblabírák” is oly megragadón szólnak. Ki ne óhajtaná, hogy Jókaitól halljon erről ismét. Az ő rendkívüli vénája folyton egyenletesen ragyog, humora kifogyhatatlan, képzeletének szárnya fáradszatlan. Regényirodalmunk mindig és mindig neki köszönheti legfőbb gyarapodását. Az öt kötet ára 6 frt vagy pedig két díszes kötetben 7 frt 50 kr. — Ugyancsak Jókai műveiből az Athenaeum kiadásában megjelent egy kötet „Mégegy csokrot” czimvel. A kötetben a következő elbeszélések és tárczacikkek vannak: „Az apja fia.” — „Láda! Kérnek! Jösz-e?” — „Fejedelem és Fra Diavolo.” — „Száz leány egy rakáson.” — „Romano csibakéro sziklariben.” E kötet ára 1 frt 50 kr.

Elbeszélések. A karácsonyi ünnepek mindig nagyobb lendületet adnak a szépirodalomnak is. A legtöbb újdonság ilyenkor jelenik meg, regények, elbeszélések, költemények. Az elbeszélő irodalomból három szerző kötetét kapjuk most egyszerre. Mind a három az ifjabb irodalomhoz tartozik, s annak sokat ígérő művelői. Petelei István, e gyorsan névhez jutott, s erőteljesen jellemezni tudó fiatal író új novella-kötetének címe „Az én utcám”. Kisvárosi életet, kisvá-

rosi alakokat ír le benne élettelenesen, és mély megfigyelésű lélektani vonásokkal. Mindeniken meglát-szik, hogy a szerzőben eredeti, önálló tehetség dolgozik, néha még forrong, de soha sem érdektelen. Őt elbeszélést ad a kötetben, de a „Szomszédaim” című a rajzok egész ciklusa. A kötetet a „Pallas” társaság díszesen állította ki. Ára 1 frt 80 kr. A másik szerző Gössdu Elek, ki pár év előtt egy regény-nyel lépett föl, mint kiderült, még korán. De azóta fejlődött, a lapokban megjelent elbeszélései és egy újabb regénye a tehetség folytonos tisztulását és érését mutatták. Ma már komoly becsű kötettel állhatott elő, melyből az írói egyéniség sem hiányzik s a kidolgozásban is válszértékos. „Tantalus” címe a kötetnek, vonatkozván ez az életben folyton megújuló vágyakra. Az életből széles látókört nyit meg a kilencz elbeszélés; nemcsak szélest, de nem is sekélyest. A kötetet Aigner Lajos adta ki, s ára 2 frt. Aignerrel jelent meg a harmadik novella-gyűjtemény is „A nő-ták szegényei”, írta Tóth József. Kisebb körű világban mozog, de a falusi élet és cigányalakok rajzában nem szegényes ez sem. Négy nagyobb elbeszélés van a kötetben: „Csipődött János ur”, „A banda gyereke”, „Az a hircs Károly cigány” és „A nagy-csuki Peti örömuapja”. Ára 1 frt 40 kr.

„Hangok az ifjúságból” e cím alatt adta ki Méhner Vilmos Jakab Ödön összegyűjtött (s egyuttal válogatott) költeményeit egy 264 lapra terjedő kötetben.

E kötet a tehetséges fiatal költő már előbb megjelent kötetének java részét is magában foglalja s mintegy a költő első időszakának beszámolójaként szolgál. Jakab Ödönt méltán számíthatjuk az ifjabb költői nemzedék legtehetségesebb s egyuttal legkomolyabb igyekezetű tagjai közé. Komoly, valódi érzelmeiktől áthatott kedélye, nem kiválóan eleven, de egészséges képzelete s a költői tartalom és a külforma közötti összhangra törekvő műgondja, magasan kiemelik őt a derűre-borúra csipropoló utazéli madarak nagy seregéből. Költeményeit két csoportba osztotta: Vegyes költeményekre és Történetekre. Az első csoportban tisztán lyrai darabok mellett eszmélkedő, ódai és elégiál, meg a leíró elemmei telített darabokat vegyest találunk. A tiszta lyrai dal nem látszik kiválóan elemének, mert dala legfőbbikében is túnyomó a gondolkodás az érzésnek önkénytelen nyilatkozásai fölött; a leírás pedig kedvencz alakja, a melyben érzései s képzelete játéka megjelenni szeretnek. Költeményei — s egész költészete — becséből azonban a fajok, vagy inkább a b az írásmódok e vegyítése mit sem von le, s mindenik alakban szívesen találkozzunk e higgadt és nemes kedély s kiválóan puritán érzület egyszerű s keresetlen nyilatkozásaival. Történetek címet viselő kisebb elbeszélései csak annyiban különböznek többi vegyes költeményeitől, hogy valamely egyszerű falusi esemény, rajz vagy genre-kép szálaiból kötötte erkölcsi vagy társadalmi eszméit, de meg kell vallani, hogy ezekben is többet ér az eszme s az érzület, mint maga a történet, mely többnyire nagyon is egyszerűen, bonyodalom vagy belső fejlemény nélkül van oda téve, keretül a beltartalomnak. — Jakab Ödön körülbelül tíz éve, hogy feltűnt az irodalomban s a kezdetben mindjárt hozzá kötött várakozást nem csalta meg. Hiszszük, hogy írói pályája második évtizedében még emelkedni fog, mert sokkal komolyabb szeretettel csüng a költészeten, mintsem lankadástól féltethetők. — A kötet ára fizve 1 forint 60 kr.

Az ifjúsági irodalomból két jó terméket adott ki a Franklin-társulat, mind a kettőt díszes kiállításban. Az egyik olvasmány: Vachot Sándorné legújabb ifjúsági iratai. Nagy kötet, kemény kötésben, színes nyomású czimképekkel, mind a borítékon kívül, mind pedig belül. Vachot Sándorné, ki oly jó névvel bír az ifjúsági irodalom terén, két eredeti elbeszélést írt a kötet számára, ezen kívül pedig két fordított elbeszélés van benne. A magyar történelemből merített tárgy a „Sziklary Rona” című elbeszélés. Továbbá „A pusztaszentlászlói rabló látogatók”, Deák Ferencz elbeszélése után írta Vachotné. Az az emlékezetes rablótámadás van ebben leírva, melyet az akkor Zalamegyében garázdálkodó rablók Oszterhubernél, Deák rokonánál követtek el, kinél Deák is ott időzött. A rablók tudvalevőleg visszaadták Deáknak arany óráját. Vachotné az „öreg ur” elbeszélése után jegyezte föl az esetet. Ezt követi „Dajkám meséi”, regényféle Foa Eugenia után, és „A fősvény” elbeszélés Conscience Henriktől. A 423 oldalú elfoglaló könyv ára 2 frt 80 kr. — A másik „Képes családi játékkönyv”, szerkesztette K. Beniczky Irma. Második bővített kiadása. A játékok kézikönyvének lehet nevezni, mert össze van benne gyűjtve mind az a sokféle játék és tréfa, melylyel nagyobb és ki-

eőbb gyermekek eltölthetik az időt; társajátékok, tréfák, jelbeszédok, talányok, bujósdi, labdajáték, zálogosdi, s e mellett leírva mi mindent lehet csinálni papírból, összehajtogatás és kivágással, vagy fonálból, hogyan kell árnyékokat vetíteni a falra, stb. Fiugyerek, leánygyerek bőven megtalálja benne a magok szórakozását. Kisdédóvokban, isk lákban is jól használhatják. Fölvilágosításul ábrák is szolgálnak. Ára 2 forint.

„A keresztes hadak története.” középkori krónikákból összeállította De Wittné (Guizot Henriette), francziából fordítva. Kiadta az Eggenberger-czég (Hoffmann és Molnár). A világtörténelem egyik nagy fontosságu eseménye van itt művésziileg feldolgozva, az ifjúság számára, úgy hogy öregebb ismerteit, élénkítse képzeletét, gyönyörködtesse és erkölcsi érzületét is ébreszsze. A történelem mellett a mesés keletet is festi, s midőn olvasmányt nyújt, belefoglalja abba a neveléstudomány sok föltételét, hogy az érdekes tárggyal minél inkább hasson az elmére és szívre. De Wittné a legjobb írók közé tartozik, s ifjúsági iratai értékesek. A kötetet számos kép élénkíti. Mellékelve van hozzá a keresztes hadak utjának térképe is. Ára kemény kötésben 1 frt 50 kr, díszes kötésben pedig 2 frt.

„Reggeltől estéig.” verses képeskönyv gyermekek számára. Szövege, képei igen kedvesek. Szövegét Gyűry Vilmos írta, s ez utolsó műve volt. Van benne reggeli, déli és esti ima, egy szép elbeszélés a kis feckéről, játékdal, altató dal, mindenik költői kedélyből fakadó. A képek pedig a híres Kate Greenway művei, a művész jól ismert gyermekes kecseségével rajzolva. A Légrády-testvéreknél jelent meg kétféle kiadásban: az egyik kiadás ára 1 frt 20 kr., a második pedig 2 forint.

A Révai-testvérek kiadásában egy szatirikus francia regény jelent meg „A huszadik század regénye” írta és rajzolta Robida. A könyv sok elmés-séggel és csipősséggel írja le mind azoknak az eszméknek, törekvéseknek megtestesülését, melyek vajadásban vannak, a nők teljes emancipációját, a szociális kérdés megoldását, a léghajózást, a villamosság és gőz mindenféle alkalmazását, a gépekkel való háborút, s a társadalom és szokások teljes átalakulását. Álmodott és nem is álmodott gépek használatát. A túlzások éles szatirája a nagy terjedelmű munka, s a fantázia nem kevésbé működött közre, hogy a képzelte viszonyokban, a művészetekben úgy, mint az összes életben annyi mulattatót tudjon felmutatni. Háromszáznál több illusztráció foglalozzik a jövő század életének, gépeinek, találmányainak, háborujának és divatjának feltüntetésével. A könyv díszes kiállítású, s ára 9 frt. — Ugyancsak e tevékeny kiadók a serdültebb ifjúság számára is bocsátottak közre tanulságos könyvet: „A tűzföld”, utazások, fölfedezések és kalandok, regényes szövevényben. élénk változatos fordulatokban és érdekes elbeszélői, stylben Mayne-Reid kapitánytól. A számos illusztrációval ellátott könyv ára díszkötésben 3 frt.

A Pallas könyvtára. Ily cím alatt regénytárt indított meg a „Pallas” irodalmi és részvénytársaság, s egyszerre hat kötetet adott ki belőle, sötétkék vászonkötésben. A 10—14 ivből álló kötetek ára 60 kr-ra, a 18—24 iveseké pedig 1 frt-ra van szabva. A sorozatot Tolnai Lajos eredeti regénye nyitja meg: „A falu urai”. A második kötet szintén eredeti: „Két vén gyerek”, írta Gabányi Árpád. A következő kötetek a külföldi regényirodalom művei: „Maruja”, írta Bret Harte, fordította Fáji J. Béla. „A hó titka”, írta Hugh Conway (F. J. Fergus) a korán elhalt jeles angol író; szintén Fáji fordításában. „A horgas ujj”, Boisgobey francia regénye, fordította K. S. Két kötet egy nagy kötetben. Ennek ára 1 frt, míg a többieké egyenkint 60 kr. Végre hatodik kötet „Az elveszett ember”, angol regény H. Sutherland Edwardtól.

Csiky Gergely színművei tizenegyedik kötete gyanánt megjelent „A sötét pont”, a szerző legújabb három felvonásos drámája, mely közelebb került előadársra a nemzeti színházban. Kiadja az Athenaeum társaság. Ára 60 kr.

A tud. akadémia kiadványai. A m. tud. akadémia könyvkiadó vállalatában megjelent Taine nagy művének „Az angol irodalom története” ötödik és utolsó kötete is, Csiky Gergely fordításában. Kitérő irodalomtörténeti munka és pedig a világirodalomra oly nagy hatású Anglia irodalmáról, jut e kötettel teljesen a magyar közönség birtokába. A nagynevű francia író e művéről magok az angolok is elismerték, hogy az hű képe Angliás irodalmának

Az utolsó kötet a modern angol irodalommal foglalkozik. Dickens, Thackeray, Macaulay, Carlyle, Stuart Mill, Tennyson a kötet hősei, oly írók, kik minden művelt embernek annyi élvezetet nyújtottak, s kikről oly kiváló elme ítéletét és jellemzését ismerjük meg, mint Taine Hippolit. A kötet ára 2 frt 50 kr. — Szintén az akadémia kiadásában, az emlékbeszédek füzetei közt kapjuk *Trefort* Ágost miniszter emlékbeszédét *Guizot Ferencz*, a hírneves francia történetíró és államférfi fölött. Ára 10 kr.

Az akadémia történelmi bizottsága az ország régi közművelődési és gazdasági viszonyaira nézve adatokat szolgáltató nagy kötetet (43 nagy iv) hoz nyilvánosságra a történetkutatók számára. *Magyarországi városok régi számadási könyvei*, a bizottság megbízásából közli Fejérfpataky László. Benne vannak *Selmeczbánya*, *Pozsony*, *Besztercebánya*, *Nagyszombat*, *Sopron*, *Bártfa* és *Körmöczbánya* levéltáraiból ezen városok legrégebb számadási töredékei. A legrégebbek *Selmeczbánya* és *Pozsony* egyes számadásai, mel ek már 1386-ban kezdődnek. 1450 utáni számadások nincsenek a kötetben. A közlés minden városnál azon időig megy, mióta a város számadásai már szakadatlan sorrendben feumaradtak. A kötet legnagyobb részét *Bártfa* város számadásai foglalják el. Terjedelmes előszó vezet be a közlések, s abban Fejérfpataky az ily adalékok művelődéstörténeti fontosságára utal. A nagy kötet ára 4 frt.

Az Archaeologiai Értesítő deczemberi füzetével idei évfolyamát végzi be, Hampel József szerkesztése mellett; hozzá van mellékelve az évi tartalomjegyzék, mely gazdag tartalomról ad számot. A régészet jeles közlőnyt bír e folyóiratban, mely a hazai régészeti mozgalmak és leletek mellett a külföld ide vágó nevezetesebb eseményeiről is tájékoztat s az alapos közlemények mellett számos rajzot közöl minden számban.

Az utolsó deczemberi füzet tartalmát, nagyobb értekezések, levelezések, könyvismertetések, apróbb közlemények és az országos régészeti társulatra vonatkozó jelentések képezik. Nagyobb közleményeiből valók: *Óskori kamara-sir Keszthelyen*, dr. Lipp Vilmostól. *Egy XIV. századbeli keleti sisak a nemzeti muzeum régiségtárában*, Boncz Ödöntől; *Báthory-féle Madonna a nemzeti muzeumban*, Pasteriner Gyulától. *Attavántestől festett Korvin-Kodexek*, Csontos Jánostól; *Czobor Béla ismertetése a nürnbergi nemzetközi ötvösműkiállításról*, stb. A kisebb közlemények közt a *Pulszky érem* képét és leírását vesszük. Az érem az orsz. régészeti és embertani társulat verette elnökének ötvenéves írói jubileuma emlékére. Az érem nem régiben készült el, s művészileg sikerült. Pulszky arcképe nemcsak élethű rajta, de a legszebben dolgozott domborképek közé tartozik, és teljes dicsőretet érdemelt ki vele készítője Scharff Albert. A szép érem rajzát mi is bemutatjuk itt. Pédányai bronzból készülték, csak egy példányt vertek ezüstről, melyet Pulszkyknak a mult hóban adtak át. A bronzpédányok 3 frtért a régészeti társulat pénztárnokánál, Czanyuga Józsefnél (nemzeti muzeum) rendelhetők meg.

Urambátyám cím alatt Mikszáth Kálmán és Bartók Lajos (a *Bolond Istók* szerkesztője) újév-től humorisztikus hetilapot indítanak meg, mely kizár minden politikát és kizárólag a jókedvnek lesz szentelve. A két szerkesztő neve igen biztató a vállalathoz. A képeket pedig Jankó János rajzolja. Előfizetési ára egész évre 8 frt, évnegyedre 2 frt.

«Nem azért indítunk új lapot, — mondja az előfizetési fölhívás, — hogy egy újsággal több legyen, hanem azért, hogy egy kötelességünkkel kevesebb legyen. Kötelességünk nem engedi elfolyzni idegenbe a magyar humor csöppentett mézét, s nem szabad elszórnunk a kedvű czukros morzsáit s elhamvadóra hagyni a szikrákat, melyek a mi fajunk szelleméből csattannak ki. Akárhányszor látjuk egy-egy ismerős adománkat, tréfás ötletünket idegen formában és nyelven hódítani és mulattatni. S ezt vissza nem kérhetjük többé. Mert biz ez odavaló, a hova legelőbb telepíti le az író és a piktor. Innen van aztán, hogy mi vagyunk a humorista nemzet, s mégis a németeknek van egy kolosszális gyűjteményük a humorból, a kik pedig nem humorista nemzet. Ne-

künk magunknak nincs. (Hanem hiszen megszoktuk már, hogy aranybányánk mindig volt, de aranyunk soha sem volt.) Az *Urambátyám* arra a czélra indul és abból az indokból kéri a magyar közönség szélesebb érdeklődését, mert a tiszta nemzeti humornak kíván gyűjteménye lenni s ezáltal nemcsak megmenteni mindazt, a mi a miénk, hanem egyszermind új műveket alkotni a humorisztikus irodalom terén.»

Paedagogiai művek. Pozsonyban Drottler Rudolf kiadásában és Orbók Mór szerkesztésében *Paedagogiai Plutarch* című füzetes vállalat indult meg, mely a jelesebb paedagogusok, kiválóbb tanfőrfiak arcképét és életrajzát közli. Az első füzetben hét arckép és életrajz van, s ezek b. Eötvös József (dr. Ferenczy Józseftől), Comenius (dr. Wagner Jostól), Zirzen Janka (Wollmann Elmától), Pestalozzi (dr. Zsengeri Samától), Wiedermann K. (dr. Tóth Sándortól) és Gáspár János (Andrássy Jenőtől.) Egy-egy füzet ára 20 kr. Előfizetheti öt és tíz füzetre 1 és 2 frtjával. *Paedagogiai enciclopedia*, a neveléstudomány szótára, szerkeszti Verédy Károly: 18-ik füzet: kiadja az Athenaeum társulat. A «számtanítás» cikktől czikkig a «tanítóról» terjedő betűrendes közleményeket találunk az új füzetben. Ára 30 kr.

A magyar orvostudományi irodalom 1770-ig című füzet jelent meg Kolozavárt dr. Maizner János tanártól, ki ebben a magyar orvosi irodalom rövid történetét mutatja be, ismertetvén ennek első kísérleteit.

A legrégebb magyar orvosi író az 1529-ben született Balsarati Vitas, Perényi Gábor udvari orvosa, kitől *Magyar chirurgia* című kézirati munka maradt. 1578-ban jelent meg nyomtatásban az első magyar orvosi könyv, Melius Péter *Herbariuma*, fűvészkönyve, mely orvosi szavak tekintetében igen érdekes. Majd 1588-ban Frankovits Gergely adott ki könyvet a betegségek gyógyításáról, de ez babonát és kuruzslást hirdet. Az első tudományosabb orvosi munka Madách Gáspár *Házi patikája*, 1628-ból kéziratan. Apátzai Csere János *Magyar enciclopedia* jának több része foglalkozik a természetrajzzal és orvosi tudománnyal. Páriz-Pápai *Pax corporis*-a, Kibédi Mátyas István *Dietetikája* a kor színvonalán állanak. A füzet Veszprémi István lexikonát említi végül, s több följegyzést is közöl régi magyar orvosokról.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK

A magyar tud. akadémia decz. 14-iki ülésén (harmadik osztály) négy szakaszerű felolvasás volt és *Stoczek* József elnökölt.

Dr. *Eötvös* Loránd értekezésével nyílt meg az ülés. A folyadékok felületi feszültsége és vegyalkata közötti összefüggésről tartott előadást. Az alapos és önálló buvárlatokon alapuló értekezést megőljenezték s értekező köszönetet mondott mindazoknak, kik e hosszas tanulmányban és sokféle számítással járó munkálatában támogatták. — Dr. *Lengyel* Béla bemutatta a lubló Andor- és Amália-forrás, továbbá a lipiki és czigelkai ásványvizek vegyelemzését. Ez elemzések a közoktatásügyi miniszter által felállított ásványviz-elemző intézetből kerültek ki, melynek vezetésével dr. *Lengyel* Béla egyetemi tanár van megbizva. — *Than* Károly is ásványvízi vegyelemzést mutatott be, a Fehérmegyében, hg *Odescalchy* Gyula birtokán levő felső-alapi forrásból. Az erősen konyhasós keserűvizek közül való. Végül dr. *Schenzel* Guido, a meteorologiai és földdelejeességi intézet igazgatója *Magyarország csapadékviszonyairól*, vagyis az esőzésekről tartott előadást, és a régebbi adatok felhasználásával szerkesztett *esőzési térképet* is bemutatta. A meteorologiai központi intézet szervezésekor, 1870-ben a megfigyelő állomások száma 35 volt, 1884 végén pedig 230. Az összes, nagyjából újra számított anyag 259 helyre vonatkozik. Az első, ez irányban végzett tudományos alapon nyugvó munkák *Sonklar* tábornok kezéből kerültek ki, aki az 1877. évi terjedő észlelési anyagot összegyűjtötte és kritikai vizsgálódás útján értékesítette is, elkészítvén a monarchia eső-térképét, *Schenzel* az esőzési térkép készítésénél *Sonklar* elveit híven követte. A közép esőmennyiség akár a Duna kis medencéjében, akár az Alföldön, nem csekélyebb, mint Közép-Európa más vidékein, például Alsó-Ausztriában, Csehország nyugoti részén és Németország néhány sikhján. Tehát a szárazság vádja nem igazolt. Ennek ellenében azonban az egyes évek közötti különbségek sokkal nagyobbak, mint az említett országokban. Az értekezés a csapadékoknak az év egyes hónapjai szerint való megoszlását tárgyalja. E szerint Magyarország legnagyobb részében február hó a legszűrszabb, míg ellenben esőben leggazdagabb június hónap. Ez általánosítás keretébe nem illeszthetők a Tatra-csoport, a magyar tengerpart és az adriai tenger szigetei. — Ezzel végeződött az ülés.

A *Kisfaludy-társaság* deczember 16-ikán tartotta a havi ülését, *Gyulai Pál* elnöklela alatt. Az ünnepélyes közülés napját is kitűzték február 7-ikére. *Beöthy* Zsolt titkár bejelentette, hogy a nov. 30-ikán lejárt három pályázat közül a magyar játékszin tör-

ténetére két, a történeti regényére tíz, s a szavalatra alkalmas költeményekre huszonöt versenymű érkezett.

Baksay Sándor lépett először a felolvasó asztalhoz, hogy a társulat egyik elhunyt tagjának, *Dömötör* Jánosnak emlékét fölelevenítse. Nagy melegséggel, baráti hévvel szólt róla s mély meghatottsággal a gyászos végről, mely a kiváló tehetségtű író pályáját oly erőszakosan szakította félbe. Az emlékbeszéd, igazabban mondva *viszsaemlékezés*, irodalmilag is oly jeles dolgozat, mint *Baksay*tól minden, a mit ír. *Dömötör* Pestmegye tanfelügyelője volt, s egy szép pálya kezdetén eldobta magát az életet. «*sirba vive* magával élete és halála titkát.» E titok fátyolát próbálta föllebbenteni *Baksay* Sándor, a ki jó barátja volt. De szinte aggódva fogott hozzá, mert — ugy mond — «a ki az örök megsemmisülést kereste oda lenn, nem kívánt-e örök felejtést ide fenn?» — E nem közönséges formájú, szépen írt emlékbeszédet, melyet oly nagy meghatottsággal hallgattak, egész terjedelmében fogjuk közölni a *Vasárnapi Ujság* ujévi első számaiban.

Ezután gr. *Zichy* Géza olvasott föl *A vándor dalnok naplójából* című költemény-sorozatából több darabot, melyeket zenei feldolgozásra írt. *Heinrich* Gusztáv pedig *Schiller* drámaterveiről olvasott föl tanulmányt. Végül *Szász* Károly mutatott be *Schiller*-fordításokat önmagától, *Vargha* Gyulától és *Váro* Ferencztől. Bemutatta a magyar *Schillert* egészen, melyet bárman fordítottak le, nem valamennyi költeményét *Schiller*nek, hanem a nagy német költő legbecesebb darabjait. A *Kisfaludy-társaság* fogja a gyűjteményt kiadni. *Szász* egy-egy fordítást olvasott föl. *A buvárt* saját magától, a *Hegyi dalt* *Varghától* és *A világ négy korszakát* *Váro* fordításában.

A felolvasó ülés után tartott zárt ülésben elhatározták, hogy a jelenleg üresedésben levő két helyre nem választanak. A női írók megválaszthatásának kérdését is fölvetette egy tag, de nem talált viszhangra.

A *Petőfi-társaság* decz. 13-ikán felolvasó és tagválasztási ülést tartott.

Az első felolvasó id. *Abrányi* Kornél volt, *Petőfi* és a magyar dal értekezéssel, melyben *Petőfi* költészetének a magyar zeneirodalomra való sokoldalú befolyását ismertette. Szerinte a magyar dalokat két csoportra oszthatni: *Petőfi* előttiekre és *Petőfi* utániakra. Az utóbbiak egészen elűtnek a régebbi magyar daloktól, ugy a dallam, mint a hangközi egymásután tekintetében. A nagy költő szelleme igen nagy vonzó és termékenyítő befolyást gyakorolt a magyar zeneirodalom fellendülésére. Ez előadás után *Szabó* Endre olvasta fel a *Régi istenek* című humoros költeményét. Majd *Bercsényi* Béla tartotta meg székfoglalóját, felolvasva *Az alispán ur* című színművének első felvonását. A felolvasó ülést zárt ülés követte, melynek tárgyát a megüresedett tagsági helyek betöltése képezte. Ajánlva voltak: *Gyarmathy* Zsigáné, *Radó* Antal, *Eötvös* Károly, *Szabó* Sándor, *Szilberstein* Adolf, *Ferenczy* József, *Erdőssy* János, *Jancsó* Benedek és *Palágyi* Menyhért. Hosszabb vita után *Gyarmathy* Zsigáné és *Szilberstein* Adolf 12—12 szavazattal a társaság tagjaivá választották. Kívülök a legtöbb szavazatot *Radó* Antal és *Ferenczy* József nyerték.

Az orsz. színész-egyesület közgyűlést tartott a mult héten, melyre a vidéki színészet számos tagja gyűlt össze a fővárosban. *Ribáry* József miniszteri tanácsos elnökölt. Először a központi igazgató-tanács évi jelentését terjesztették elő. Ez a többi közt előadja, hogy a tavaly megpendített kölcsön-segélyalap létesítésére a lefolyt év nem volt kedvező, eddig 1751 frt van csak együtt. A nyáron összesen 34 társulat működött 866 taggal s 41,092 frt havi gage-val; a télen pedig 33 társulat 939 taggal. A nyugdíj-intézet vagyona 78,207 frt. A közgyűlés egyik fő tárgyát, a színészeti kerületi rendszer kérdését, levették a napirendről. Kimondták az országos szintű bizottság alakításának szükségét, továbbá megbízták az igazgatóságot, adjon be kérvényt az országgyűléshez a vidéki színészet nagyobb mérvű állami segélyezése iránt.

A *bereg megyei közművelődési egyesület*nek *Munkács*on tartott közgyűlésén az egylet fővédőke, gr. *Schönborn* Ervin, kijelentette, hogy *Bereg megye*ben fizetett összes állami adójának egy százalékát öt ezentendőre az egyesület céljaira ajánlja föl. A közgyűlésen b. *Perényi* főispán elnökölt, ki megnyitó beszédében a bereg megyei ruthének hazafiságát is kiemelte. *Lehoczky* Tivadar a megye nemzeti viszonyairól tartott felolvasást. A közgyűlést lakoma és hangverseny követte. Ez utóbbi 400 frtot jövedelmzett. Gr. *Schönborn*t és a főispánt fáklyamenettel tisztelték meg.

MI UJSÁG?

A **Vasárnapi Ujság** azon t. olvasott, kiknek előfizetése a hó végével lejár, az előfizetés mielőbbi megújítására kérjük föl, nehogy a lap küldésében fennakadás vagy zavar álljon be. Mai számunkhoz postai utalvány is van mellékelve, az előfizetés könnyebb teljesítése végett.

A király a hó 17-ikén reggel Bécsből Gödöllőre érkezett, rövid tartózkodásra. Ő felsége decz. 21-ikén általános kihallgatást ad a budai királyi lakban, ezután pedig a királyné és Mária Valeria főhercegnő is visszatér Bécsbe.

Magyar tudósok a vatikáni levéltárban. Rómában a vatikáni levéltárban jelenleg négy magyar tudós dolgozik egyszerre a magyarországi vonatkozású okmányok felkutatásán: *Fraknó Vilmos* akadémiai főtitkár, *Thallóczy Lajos*, *Fejérváry László* és *Pettő Béla*, kik ez alkalommal a levéltárnak eddig zárva tartott osztályaiba is bebocsátást nyertek. A karácsonyi s újévi ünnepeket is Rómában fogják tölteni és csak január közepe felé térnek vissza Budapestre.

Magyar emlékek a Rajna mellékén. Erről tartott közérdekű felolvasást *Thaly Kálmán* a hó 15-ikén a budapesti iparú körben.

Thaly a nyáron hosszabb utazást tett Németországban, különösen a magyar műemlékek tanulmányozás szelájából. Utjának négy sarkpontja gyanánt Triert, Konstanzot, Nürnberget és Heidelberget nevezte meg, de az idő rövidsége miatt csak a két utóbbival foglalkozott. *Nürnberg* speciálisan magyar emléket két festő, *Dürer Albert* és *Kupeczky* művei képezik. *Dürer* Ajtó Albert, mint tudjuk, magyar származású. Valamelyik *Deo Mátyás* király idejében ment ki Németországba. *Kupeczky* Bazinban született a 17. század második felében, s I. Rákóczi Ferenc és Zrínyi Ilona udvari festője volt. A nürnbergi vár legcsébb tornyait szintén magyar születésű ember, *Vágr Péter* építette. A vár kincsei kamarájában magyar történelmi képek vannak, melyek nagyraest Cobb, Spankau, Karaffa vérengzéseit ábrázolják. Heidelberg is emlékezetes hely ránk nézve. Vára oly hatalmas építmény, hogy évenként özsönével érkezik a világ minden nyelvű fia, hogy megcsodálhassák. A palota nagy sífogadó termében sok szép hangzott el Magyarországra sorsa felől. E termében fogadta V. Frigyes Bethlen Gábor és Rákóczi György követét, s később Rákóczi Zsigmond herceg is ott tartófényes nászát *Henrietta* pfalvi hercegnővel. Ugyanott őriztetnek *Lorántfi Zuzsanna* levelei, melyeket a nagy magyar nő *Zsófia* hercegnő követelt, s később Rákóczi Zsigmond herceg is ott tartófényes nászát *Henrietta* pfalvi hercegnővel. Ugyanott őriztetnek *Lorántfi Zuzsanna* levelei, melyeket a nagy magyar nő *Zsófia* hercegnő követelt, s később Rákóczi Zsigmond herceg is ott tartófényes nászát *Henrietta* pfalvi hercegnővel.

A **Vasárnapi Ujság** mai számában több képet közöl Nisből, melyeket a hely asinén nem rég vett föl egy tehetséges ifjú magyar művész, *Pállya Celestin*, ki itt Budapesten Lots tanítványa volt, jelenleg pedig már Münchenben folytatja tanulmányait. *Pállya Celestin* rajzaiból még lesz alkalmunk többet is közzélni.

A bécsi *Theresianum* igazgatójának megválasztásában az utóbbi időkben a dualismus elveit tartják szem előtt. Egyszer magyar, egyszer osztrák áll az intézet élén. A magyar születésű *Pavlovskyt* követte az osztrák *Gautsch*, a ki közelébb osztrák közoktatásügyi miniszternek neveztetvén ki, most utódjánál dr. *Dégen* volt possonyi jogtanárt és országgyűlési képviselőt s b. *Rosner* Ervin nagyváradi jogtanárt emlegetik.

Kossuth arcképe. Kossuthnak amaz arcképét, melyet *Parlaghy Vilma* kisasszony festett, s mely a természet után festett egyetlen arcképe nagy hazánkfiának, az aradi függetlenségi párt vesszi meg, s ezer forintban meg is alkudott a művészével.

Szepai-Szent-György város díszpolgárai. Szepai Szentgyörgy város legutóbbi képviselői közgyűlésén a közönség általános lelkesedéssel nagy éljenzések között megválasztotta báró *Kemény Gábor* közmunka és közlekedésügyi minisztert s *Szász Domokos* erdélyi református püspököt a város díszpolgárává.

Lesseps család öröme. Mikor a nyáron a francia látogatók nálunk időztek, *Lesseps* felfogadta, hogy ha fia születik, azt az első magyar királyról *Istvánnak*, ha pedig leánya, azt első királynénkról *Gizellának* fogja kereszteltetni. Deczember 15-ikén *Pulszky Károly* következő távirati sürgönyt kapott Párisból *Lesseps*től: „Sziveskedjék magyarországi

jó barátainak *Gizella* leányom születését tudtal adni.

Szilágyi Dániel hagyatéka. A Konstantinápolyi elhunyt magyar emigráns *Szilágyi Dániel* után becses könyvtár és okirat-gyűjtemény maradt. Ennek megóvása érdekében a magyar tudományos akadémia a külügyminiszteriumhoz fordult azzal a kérelemmel, hogy tegyen lépéseket, hogy az elhunyt hagyatéknak leltározását minél előbb befejezzék s az egészet érintetlenül, hivatalos uton haladéktalanul indítsák utnak Budapestre. A külügyi hivatal erre vonatkozólag levélben értesítette az akadémia, hogy teljes készséggel megtette a lépéseket a monarchia konstantinápolyi nagykövetségénél. *Calice* bárónál, a kinek az akadémia érdekeit hivatalos és személyes pártfogásába ajánlotta s mihelyt onnan választ kap, értesíteni fogja az akadémia.

Az ó-budai amfiteatrumot a kormány a város gondozására kívánja bizni. Kincstári birtokon lévén, a város *Havas Sándor* bizottsági tagot hívta föl, hogy tájékoztatást nyújtson az így származó költségekről. *Havas* kimutatta, hogy nem az egész amfiteatrum kitarozásáról, hanem pusztán a podinm, a vadállatok tartására szánt caveák, és a balteusok megóvásáról lehet szó, a többi repkényvel vonandó be. Ezenkívül e terület környéke fákkal, bokrokkal ültetendő be. A romok nagy része tehát pusztán őrizetet igényel. Mindez — egy állandó ór tartásával — megtörténhetik az óbudai ásításokra szánt 3000 frt terhére.

Római fürdő vagy legalább ahhoz hasonló római középület maradványait fedesték fel az óbudai hajógyár szigetén. Az érdekes mozaik padozat megőrzéséről egyelőre is gondolkodtak.

Római sírok Sopronmegyében. *Borbolyán* (Sopronm.) egy téglavetői dolgozó munkások 10 lábnyi mélységben a föld alatt római sírokra bukkantak s különféle égetett agyagedényeket, sajnos, omlott állapotban, emeltek ki. A lelet korszák, tájak, domborműves mécs, ari üvegcseke, bronzfű, bronzeset és rozátkos párkányzatu kőedény darabjaiból áll. Mindeme tárgyakat átadták a sopronmegyei régészeti társulatnak.

A velocipéd és a posta. Angliából egy velocipedgyár (*Baylis Thomas* és társa) megbízottja idős most Budapesten, abból a célból, hogy a postán ajánlatot tegyen a velocipednek postai és levélhordozói célokra használatára. A megbízott közölte is a tervet *Gervay Mihály* főpostaiszolgálatával, ki megígérte, hogy azt előterjeszti a kereskedelmi miniszternek.

Új artézi kut. A Nagy-Várad melletti *Felix* fürdőben, mely a premontrai rend tulajdona, artézi kutat fúrtak. Az alföldön nagyhirben levő gyógyforrás vise soha sem volt elég bő, s most a tulajdonos rend artézi kuttal kívánt a bajon segíteni. A fúrás *Zsigmond* Béla mérnök vezetése alatt október 22-ikén kezdtek meg, s már decz. 4-ikén 47 méter mélységben oly bő forrásra akadtak, hogy csak nagy erőfeszítéssel tudták a felbuzgó vizet megfékezni. Az új artézi kut vise 49 Celsius fok melegségű, bősege pedig a csekély mélység dacára is meghaladja az eddig ismert leggazdagabb vizű páris-passy-i és margitazigati forrásokat.

Egy család tragédiája. Megrázó eset történt decz. 16-án a fővárosban. Egy négy tagból álló család vett véget életének, hogy mostoha soruk elől kitérjenek. A család a miveltebb osztályhoz tartozott, még nem régiben jólétben élt. Egyszerre a nélkülözés fenyegette, s a család összes tagjai elhatározták a halált. Az őz apa hajtotta végre a borzasztó tettet felnőtt gyermekein.

Egresi (*Meisels*) *Vilmos* a hatvanas évek elején *Nyiregyháza*n lakott, mint szállító; majd a fővárosba jött családjával, s mint építési vállalkozó szerencsével működött; aztán a *Haas* és *Deutseh* cégénél talált alkalmazást. Az utóbbi években azonban anyagi romlás közeledt be, s már csak az egykori jobblet maradványai vettek körül a családot. Még 650 frtos lakásuk volt a *Teréz* körúton, de a bért már novemberben nem tudták fizetni. A lakáson foglalások történtek. *Egresi* néhány év óta örvény volt. Legidősebb fia: *Lajos* jogász, *Berta* lánya 18. *Regina* 15 éves. A család állítam szerint az utolsó három nap nagy szomorúság uralkodott a családban. Ugy látszik már vasárnap megbeszéltek a borzasztó tervet. E hó 16-ikán reggel 9 óra tájban egy hordár jelent meg a szálláson levéllel. A levelet az egyik lány vette át s azonnal küldte el a hordárt, hogy atyja majd folkeresi a levél íróját. Egy óra múlva a hordár ismét megjelent. Ekkor ment végbe a borzasztó katasztrófa. Az apa revolverrel haláltékán lőtte három gyermekét, aztán önmagát. A lövésekre a népes házban roppant

zavar keletkezett. De már minden késő volt. Csak a 20 éves *Lajos* adott még életjelt; néhány perc múlva ő is halottá vált. A négy holttestet becsillították a *Hókus* halottas kamarájába. Levél, irat, több maradt hátra. Azt a levelet, melyben tudatják, hogy meghalnak, valamenyien aláírták. Ismerőseiknek többapró tárgyat hagytak emlékül. A család bérét, 9 frtot külön borítékban találták meg. A szörnyű eset a család kezelebbi ismerőseit legjobban meglepte, mert tudták ugyan, hogy *Egresi* körülményei szilaktak, de nem sejtették a tökéletes pusztulást. A három felnőtt gyermek életmegvetését az magyarázza meg, hogy mind a hárman sorvasztó betegségben szenvedtek. Tíz év előtt elhunyt anyjoktól örökölték a tudományt. Az orvosi vizagátal kiderítette, hogy az apa kivételével mindannyian nagy mennyiségű gyufoldatot vettek be, mielőtt a halálhozó golyót elfogadták. A golyó egész közelről hatolt halántékukba. A fagyvert oda tartva lőtte ki rájuk az apa.

A „Hölgyek lapja” az egyetlen, hetenként megjelenő szépirodalmi és divatlap, úgy a Szépirodalmi csarnok regény folyóirat előfizetési felhívása s ezen a dr. *Milassin Vilmos* által kiadott, a boltiár 1/2 részére leszállított áru regények részletes árjegyzéke mai számunkhoz van mellékelve.

A „Jogtudományi Közlöny” decz. 18-iki száma (51-ik) a következő tartalommal jelent meg:

Egy kis pótlék az új telekkönyvi törvényjavaslathoz. *Ternovszky Béla* lugosi kir. táziki bírótól. — A polgári peres eljárás reformjáról. *Tóth Gusztáv* selmeczi ügyvéd. — Jogirodalom: Zur Reform des ungarischen Strafprocesses. Eine Codificationsstudie. — Der Entwurf der ungarischen Strafprocessordnung kritisch besprochen mit Uebersetzung derselben in seinem wesentlichen Theilen von dr. *Salamon Mayer* Dr. *Bichter Simon*-tól. — Törvénykezési Szemle: A pactum reservati dominii hatálya. Dr. *Schwarz Gusztáv* egyetemi magántanártól. — A budapesti ügyvédi kamara felirata az igazságügyminiszterhez a kamarai felvétel tárgyában. — Különitélek.

MELLÉKLET: Felsőbíróági elvi jelentőségű határozatok. *Kózi Dr. János György* kir. táblai fogalmazó. — Curiai határozatok. — Védekezés gyilkossággal és rablással vádolt *Vég Ágnes* büntetésében, tartotta 1885 decz. 1-én dr. *Visontai Soma* budapesti ügyvéd. — Kivonat a „Budapesti Közlöny”-ből.

Előfizetési felhívás

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

1886. január—decemberi folyamára.

A „Vasárnapi Ujság” jövő évvel 33-ik évfolyamába lép. Régi ismerőként, kipróbált jó barátként kopogtat be a magyar ember házához, nem változva szellemben, nem irányban, nem céljaiban, hogy a hazafias örökségnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükröje legyen. A mi benne változik, az csak a fokozottabb igényekhez, a finomultabb ízléshez és az élet növekedő szükségleteihez való alkalmazkodás, így akarván megérdemeini a közönség érdeklődését, mely hosszú pályáján folyvást növekedő mértékben méltányolta és jutalmazta törekvéseit.

A „Vasárnapi Ujság” a hazai és külföldi nevezetesebb emberek arcképeit közli, élet- s jellemrajzokkal kísérve, s 32 évi folyamában oly gyűjteménye van kivált hazai nevezetes embereink életrajzaiból, melyhez foghatót a magyar irodalom nem mutathat föl, s mely a legmegbízhatóbb kutforrásul szolgál. Költeményeiben és elbeszéléseiben a szépirodalmi becs mellett az erkölcsi tartalmat és nemzeti irányt keresi. Képeiben, képmagyarázataiban, melyeknek érdekességét vagy művészi becsök vagy az épen napirenden levő események kölcsönöznek, történelmi, népismeri, természettudományi, társadalmi s a tudomány népszerűsítésére, vivmányainak nagy körben elterjesztésére szánt cikkeiben állandóan igyekeznek megtartani az egyszerű természetesség és józanság, való hűség és erkölcsi megbízhatóság ama fokát, mely a lapot családi lappá, családi házi barátta tette oly sok magyar tűzhely körében. A vidám hang, tréfa és elevenég nincs belőle kizárva, de a sikamlós kétértelműségekkel való kedveskedést másoknak engedi. Tárca-cikkek és kisebb tárcaszzerű közleményei, valamint a heti események közzétele az irodalmi, közéleti, egyházi és iskolai, színházi és művészeti, hír- és regényes iratai is ugyanezen szempont szerint vannak összedállítva, s ezekből minden fontosabb mozzanatról biztos és

más magyarázatra nem szoruló értesülést vehetnek olvasói.

A „Vasárnapi Ujság” a mellett, hogy a legjelesebb hazai írókat és művészeket számítja dolgozó társai közé, a külföldi irodalom feltűnőbb termékeit is be szokta mutatni közönségének. Így 1885. évi folyamában Verne Gyula kitűnő regényírónak „Sándor Mátyás” című legújabb három kötetes regényét kezdte meg, egyidejűleg közölve azt és művészi illusztrációit a francia eredeti kiadásával. E szép regény, melynek érdekességét a magyar közönség szemében még az is növeli, hogy magyar tárgy van, a jövő 1886. évi folyamában nyerlandi befejezését. A regény eddig megjelent első részét kiadóhivatalunk díj nélkül küldi meg lapunk mindazon új előfizetőinek, a kik kívánják.

A „Vasárnapi Ujság” társalapja, a „POLITIKAI UJDONSÁGOK” teljesen független politikai hírlap, melynek irányát nem befolyásolják sem pártok, sem érdekezvénnyezetek, sem egyesek személyes érdekei, melyet a pártatlan igazság és meggyőződés kimondásában nem gátolnak semminemű lekötöttségek és magán tekintetek; melyet, mint az események ismeretének hí és részrehajlatlan kutforrását valódi szükségnek ismert el a magyar olvasó közönség. E politikai lap a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hí összehalmozgatásán alapul, a napilapokban elszórtan jelen meg, úgy, hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A „Politikai Ujdonságok” újabbban „Magyar Gazda” cím alatt két hetenként megjelenő gazdasági lappal van bővítve.

Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a „Világkronika” című képes heti közlöny, mely hetenként egy iven s számos képpel illusztrálva jelen meg.

Félévre (január—júniusra).

- A Vasárnapi Ujság ... 4 frt — kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkronikával” együtt 5 „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ... 6 „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkronikával” együtt ... 7 „

Egész évre (január—december)

- A Vasárnapi Ujság ... 8 frt — kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkronikával” együtt 10 „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ... 12 „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkronikával” együtt ... 14 „

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése december hó végével lejár, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy megválasszák az előfizetés megújításánál, vagy a „Világkronika” megrendelésénél címtáblájukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a sajtókiadásra vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-tér 4. sz.)

HALÁLOZÁSOK.

II. FERDINAND volt portugál király, a jelenleg uralkodó király atya, meghalt Lizsabonban decz. 15-ikén. II. Ferdinánd fia, Ferdinánd szász-koztörök herceg Ferdinánd fia, született 1818. év október hó 29-én Bécsben, 1836-ban egybekelt Mária portugál királynővel, Leuchtenberg Agost herceg övével, s akkor kapta a braganza hercegi címet. Legidősebb fia, don Pedro de Alcantara trónörökösnek születése után királyi címmel ruházták fel, neje halála után pedig, fia nagykorúsáig, 1855-ig, az ország kormányzója lett. Először fia, V. Pedro király azonban már az 1861-ik év november havában meghalt. A trónon másik fia, Lajos, a jelenlegi portugál király követte. Ferdinánd király 1869-ben másodikor is megvált, egy Heizerler nevű tánczosnót vetén nőül, ki az eljegyzés alkalmával grófnővé neveztetett ki. Ferdinándot bár az országban eleint idegennek tekintették, később kedves, előzékeny modoráért megszerették. 1869-ben a spanyol koronával is megkínálták, de a tárgyalások eredményre nem vezettek. Az elhunyt király hajlammal viseltett az irodalom és művészet iránt. Második neje, Elda grófnő, testvére a bécsi Karl-zinbáz egyik művészművésze, Heizerler kasszony.

Bezzani Miklós, címzetes püspök és a veszprémi káptalan nagyprépostja, a magyar kath. főpapaig Neartora, meghalt Veszprémben, 24 éves korában. A nagy cholera alatt Pápa volt lelkész s önfeláldozó buzgalma által tünt ki. Már 1833-ban lett veszprémi kanonokká s mint a káptalan küldötte

részt vett az 1838-tól 1847-ig tartó pozsonyi országgyűléseken, s a konzervatív párt sorában az önköltségi által tünt ki. Később a királyi táblán működött s a felsőbb bíróságok új szervezése után vonult vissza a közélet teréről. Nagy kedvelése volt a régészetnek s könyvtára a magánkönyvtárak között egyike a leg gazdagabbaknak. Háza egész múzeuma volt a búcsu ritkaságoknak, melyeket nagy előszeretettel gyűjtött. SZONTAGYI BERTALAN, Gömörmegye alispánja, meghalt szélhűdé következtében e hó 13-án, 63 éves korában, Rimassomban. Közel fél századot töltött a közügyek szolgálatában, mialatt mint főszolgabíró, husamos ideig megyei főjegyző, utóbb — 1873 óta — mint alispán lett általában tisztelt és becsült köztisztviselővé. 1861-ben a rimassombi kerületet képviselte az országgyűlésen, mint a Deák-párt híve. Hirtelen halála a legmélyebb részvétet keltette mindentől.

Elhunytak még a közlebbi napok alatt: Kiss Péter, nyug. pénzügyminiszeri osztálytanácsos, fővárosi bizottsági tag, vám- és pénzügyi-kbani jelen szakférfi, 79 éves korában, Budapesten. — Kocson Ádám premontrei rendi kanonok, a rend nagyváradi-hegyfői prépostságához tartozó uradalom kiadóhatóság kormányzója, 61 éves korában, Pécse-Szent-Mártonban. — SÁY FERENCZ, nyug. kir. mérnök, építész és városi bizottsági tag, 65 éves korában, Székesfehérvárott. — BONIHA VILMOS, gyártulajdonos, a fővárosi törvényhatóság bizottsági tagja, 54 éves korában, Budapesten; ugyanitt BARNÓ FERENCZ, nagykereskedő, 80 éves korában. — MIBALKA GÁBOR, felsővisai aljárásbíró, 55 éves korában. — MÁRFFY ÖDÖN, Esztergom megye adófelügyelője, 46 éves korában, Esztergomban. — TÁRKAY GYULA, hírlakos, 70 éves korában, Temesvárott. — DR. HUTTA JÁNOS, primári nyug. orvos, 86 éves korában, Esztergomban. — DR. MÁTYUS KÁROLY, Zólyom megyének egykori főorvosa, a besztercebányai takarékpénztár elnöke, 73 éves korában, Solmezbányán. — ASZTALON GYULA ügyvéd, 38 éves korában, M. Szigeten. — HADICK CZEZAR, Torontál megye tiszteletbeli főjegyzője, Budapesten. — ID. DAMOCOS MIBALY 74 éves korában, Alsó-Csernátomban. — SZEMERÉI SÁNDOR, m. k. erdőrendező Kolozsvárott, 66 éves korában. — ZERDANKELI KÁROLY, kamarás, ki egykor Liptó megye császári biztosa volt, Pozsonyban, élete 84-ik évében. — VEKERÉZ JÁNOS, gyógyszerész, 83 éves korában, Zircen. — CERKA MIBALY, 1849-iki honvéd főhadnagy, Zala megye volt pénztárnoka, Székesfehérvárott. — KLAUBER MORICZ, az osztrák-magyar államvasut főfelügyelője, Orsován. — STEINBACH ISTVÁN, a magyar óvári gazdasági akadémia növendéke, Steinbach István budapesti közigazgató fia, Budapesten. — OTVALOKAY KÁLMÁN, huszárkapitány, Gyulakay Lajos nagyváradi törvényszéki elnök fia, öngyilkosság következtében, Nagy-Váradoson. — PUTNIK BÉLA, kir. járásbíró, a megyei törvényhatóság tagja, 46 éves korában, Fehérvárról. — KRÁFT KÁROLY, Marosvásárhely tekintélyes polgára, szász- és sörgyártulajdonos.

POPOVITS LŐLITS SARA, 73 éves korában, Nagy-Szombatban, hol ama ház tulajdonosa volt, melyben állítólag Nagy Lajos magyar király meghalt, s e házat az elhunyt emléktáblával is megjelölté, végronddal pedig több jótékony hagyományt tett. — ÖZV. FAXERNA PALM szül. Kiss Magdolna, tisztelt anyai nő, 87 éves korában, Kun-Félegyházán, kinek halálát nagy rokonság, több unoka és dédunoka gyászolja. — EOTTEVÉNYI NAOS ERDŐS szül. Peragi Mária, a „Győri Közlöny” egykori szerkesztőjének neje, 44 éves korában, Pozsonyban, bounnan holt testét Győrbe szállították. — ÖZV. MERSICS IONÁK szül. Kopácsi Emerenzia, a „Győri Közlöny” volt szerkesztőjének édes anyja, 64 éves korában, Győrben. — VIDACS JÁNOS szül. Kaptár Ernő, fiatal nő, irán. — ÖZV. KOPFÁNYI ERŐS szül. Károly szül. Markovics Mária, 67 éves korában, Székes-Fehérvárott. — DR. HOVÁTS GYULÁN szül. Braunnwarth Gabriella, fővárosi orvos neje, 27 éves korában. — ÖZV. MÁRÁNYI ANTON szül. Kobányi Lujza, Márkossal. — ÖZV. KOJA GÁBOR szül. Cserepes Rozália, 73 éves korában a Nagy-Várados mellett Felis-füredben. — ÖZV. KOVÁCS JÁNOS szül. Gócs Juliánna, a néhai badalói ref. lelkész és a beragi ref. egyházmegye esperesének özvegye, 56 éves korában, Borsosváron. — POLÁK LŐRÉNY szül. Solhányi Ida, a tiszabádi uradalmi tisztartó neje, 49 éves korában, Pozta Tomoán. — PERKÁS KÁROLY szül. Bellocicz Berna, Trencsén megye árvazsági elnökének neje, 28 éves korában. — PERKÓCZYK szül. Nagy Flóra, Nagy-Bányán.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A szombati díreleány, ismert nő, népdalból kölcsönözött kezdett, egy-két helyen kívül jó népies ritmussal — s mind a kölcsönök mellett sem sokat ér. Mert ha nincs elemzés, nincs belső gazdag tartalom, mit ér a forma? még azért nem lesz ballada belső. Itt pedig a belső érdek egészen hiányzik; a dolgok két sorban el lehet mondani — a többi csak csafra.

Kritikán alul. Elszállott. Sárga lomb hull. Le hull már.

Bussorhánytánc. Olyan jól van írva, itt-ott annyi verve-vel (mint a francia mondja), hogy igazán sajnáljuk: miért nem értjük. Pedig nem értjük. Értjük a szavakat, az egyes stóffákat; de nem értjük a bennük rejlő költői esztét — pedig a nélkül mit ér az egész?

Margitasziget. Hangulatos a tartalma is; csak ne volna ritmusa mindagyre változó vagy inkább szabálytalan; egyes sorok ok nélkül rövidebbek, mások meg hosszabbak, mint kellene lenniük: pl. a második stóffa 2. és 4. Az ilyen szót is nehéz elárni: reagtenek, oly nagy a hangtorlat. E csekélységek jó volna javítani s itt-ott még simítani egy keveset, akkor jöhet.

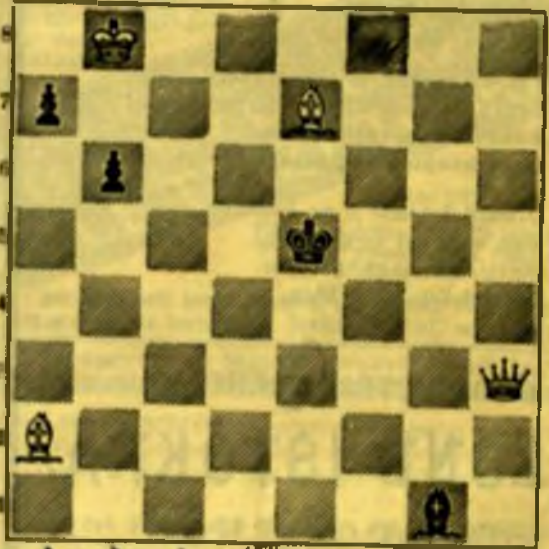
Promethéus. Csakugyan jobb a többinél, sőt kevés javítással jöhetne is.

Nem később. A búcsú levélbe. — Az örömnap réges-régen. Ugy szeretném. Még ifjú vagy. Minden elhagy. Karácsony éjszakáján. Elszállt az oromról. — Karácsony-est (Fehér lap). — Udvarhelyi emlékek. 1885.

SAKKJÁTEK.

1361. számú feladvány. Noak L.-től.

388

Világos indúl a a harmadik lépésre mattot mond.

As 1355. sz. feladvány megfejtése.

Hofman F.-től.

Megfejtés.

- 1. Vh8—h1 ... Kd5—e5 (a)
2. Vh1—e4 ... Bb4—e4
3. Hc5—e6 matt.
1. ... Bb4—b5 (b)
2. Vh1—e4 ... Kd5—e6
3. Hc5—c7 matt.
1. ... Kd5—d4
2. Hc5—e6 ... K L sz.
3. Vh1—e1—e1 matt.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. R. Andorfi S. — Kovács J. — As Ersei-sakktervezés nevűben Exner Kornél. — Lubocskán: Okál János. — A postai sakk-bör.

HETI NAPTÁR. Deczember hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orvos, Koronás. Rows list dates from Dec 20 to Dec 31 with corresponding religious and medical events.

Helyesírás: C. Utoljára negyed 28-án 1 ó, 38 pk. d. u.

Tartalom.

Szavag: Bulharyn György. — Vácshartyánban, (Költemény.) Dalnady Győzőtől. — Martialisból, (Költemény.) Inozádi Lászlótól. — A költő barátja. — A spanyol király temetése. — Az angyalok világában. — Sándor Mátyás, Verne Gyula regénye. — Egyveleg. — Nis. — A szerb-bolgár háborúból. — Az Osztrák-Magyar monarchia irában és képeiben. — Jókai Mór legalsó veres. — Az új csillag. — Irodalom és művészet. — Könyvtárak és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Hetinaptár. Képek: Bulharyn György. — Várady Antal. — A szerb-bolgár háborúból; Bolgár tábor Cziribrod mellett. A szerbek visszavonulása Nisbe nov 26-án. Nis városa. — A spanyol király temetése: 1. A gyűlömet megérkezés az Eakurialba, 2. Miso az Eakurial kápolnájában, 3. A ravatal a madridi királyi palota oszlopterében. — Sándor Mátyás, (Két képpel.) — A Dragomir-moros. — Kútivárosi utca Nisben. — Szerb diákpártor Nisben. — Dzsamie (török imaház) Nisben. Pállya Celestin rajza.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egy hatszor hasábzott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többzöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdj kölbn minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdményeket elfogao BÉCSBEN: Dukos M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Ooppelik A. Stubenbastei 2.

VILÁGBÉKE.

Fő! mameluk állampolgár,
Szerb Palyám s Aldzsím, te bolgár!
Békét én szerzek, siess,
Hadi-kárpótlást íress!

Olvasd Istókot s ne bússlj!
Van eurpai egyensuly,
Mert első nagyhatalom
Bolond Istók! A bion.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

BOLOND ISTÓKRA.

Bolond Istók, a jövő évvel már kilenczedik évfolyamába lép, s mint eddig, gazdag tartalommal és a legdíszesebb kiállításban jelenik meg.

Előfizetési ár:

január—márc. évnegyedre 2 forint
január—június féltévre 4 forint

Előfizetések, legzélszerűbben posta-utalvánnyal, a kiadóhivatalba küldendők, Budapest, egyetem-utca 4. sz.

A Bolond Istók kiadóhivatala.

Áthatlan
hideg és nedvesség ellen
csak **frt 1.85**
a legújabb találmányu, leg
jobb, sűrű szövötü, meleg, jól
testhez álló

'polgár' kabát

Nem létezik jobb, tartósabb, olcsóbb és kényelmesebb mint ezen új találmányu urak, hölgyek, fiúk és leányok részére való mindennapi használatra szánt 'polgár' kabát, mely szürke, barna, drapp, sötétkék és fekete színben kapható és illetékes személyek által dícsérettel ismertettet el:

1. Minden testhez való simulékonytsága.
2. Egyenletes testmelegség megtartása.
3. Egyéb drága felső ruha megtakarítása.
4. Jutányos ára, tartóssága, szép és divatos szabása.

Ki birtokában van egy ily 'polgár' kabátnak, annak nem kell tartani télen hideg és nedvességtől, senki se sajnálja tehát a csekély összeget, annnyel tartozik mindenkinek a saját egészségének. Van továbbá raktáromban:

1200 darab meleg téli merino-gyapot mellény

különbféle színben, urak és hölgyeknek nélkülözhetlen I. minőség frt 1.40, II. minőség frt 1.20 darabszám,

1300 darab meleg téli merino-gyapot nadrág

különbféle színben, urak és hölgyeknek nélkülözhetlen, I. minőség frt 1.40, II. minőség frt 1.20 darabszám,

100 pár vastag, meleg téli harisnya

három pár csak frt 1.90,

1250 pár vastag, meleg téli kapcsa

három pár csak frt 1.40,

900 darab női alsó szoknya

tricot, vastag és meleg akár csak a bunda, gyönyörű három — söt ötsoros szines bordürekkel és francia betoldással, előbbi ára: 5 frt, most csak frt 1.70 dbszám.

Egyedüli és egyetlen eladási és szétküldési hely utánvélet mellett
RABINOVIC, VERSANDTHAUS,
Wiss. III., Histere Zollamtstrasse 9.

Karácsonyi ajándékok kaphatók
Ifj. NAGEL OTTÓ
könyvkereskedésben
Budapesten, muzeum-körút, a nemzeti színház bérházában.
Képeskönyvek 2-3 éves gyermekeknek.
Képes versek a kisbáték számára. Elpusztíthatlan szines képekkel. Ara 1 forint 60 kr. — **Hícsinyek világa.** Nagy, alaposítatlan képeskönyv szines képekkel a szemléleti oktatásra. Ara 2 frt 60 krajczár.

4-6 éves gyermekeknek.
Képes abc és verses könyv, írta Lajos bácsi. Képes versek, szines képekkel. Ara 1 frt. — **Képek a szemléleti oktatásra, a kisbáték világa,** írta Lajos bácsi. Szines képekkel. Ara 2 frt. — **Gyermekek öröme,** képes könyv sok vers és szines képpel. Írta Szabó Antal. Ara 1 frt 20 kr. — **Gyermekek mulatsága,** képes könyv, szines szines képekkel és olvasmányokkal. Írta Szabó Antal. Ara 1 frt 20 kr. — **Gyermekkert cseke,** Dalok, szavalmányok és társasjátékok és gyermekok számára. Ara kemény kötésben 70 kr. — **Kedvenc könyvem,** mesék és versek a kisbáték számára. Írta Fayné Hentaller Mariska. Szép szines képekkel és fametszetekkel. Ara elegáns kiállításban frt 1.60. — **Erdőny.** Gyermekmesék szines képekkel. Csinos kötés. 60 kr. **Walter.** Regényhöz, rövid mesék és elbeszélések kis fiúk és leányok számára. Szines kép és fametszetekkel, csinos kötés. frt 1.20. — **Dalfüsér,** írta Lukács Pál. Ara csinos piros kötés. 40 kr. — **Kis pajtások könyvesháza,** hazafias versekkel és olvasmányokkal, írta Bolygó (Erdélyi) bácsi. Ara fűzve 30 krajczár.

7-10 éves gyermekeknek.
Tündérmesék, elmeséli Tóni bácsi. Kedvelt tündérmesék válogatott gyűjteménye. Nagy szines képekkel. Ara 1 frt 20 kr. — **Malocsa.** Igastörténetek és mesék. Az ifjuság számára a legjelesebb kútfők után írta a tanító néni. 18 szines képpel és számos famet sztel. Ara csinos kötésben 1 frt 40 kr. — **Tündérvilág,** legszebb, legújabb tündérmesék és elbeszélések gyűjteménye, kis és nagy gyermek számára Szabadállította Kalóca Bóza, sok fametszet és 18 szines képpel. Ara csinos kötésben 1 frt 40 kr. Aranyozott díszkötésben 3 frt 20 kr. — **Kis mesék.** Népmesék és elbeszélések gyermekek számára, írta Fayné Hentaller Mariska. Számos szines képpel és fametszettel. Ara csinos aranyezelést kötésben 1 frt 80 kr.

12-14 éves gyermekeknek.
A nagy világ. Mulattató és ismeretterjesztő olvasmányok földrajzi és természettudományi alapon. Sok fametszettel. Ara kemény csinos kötésben 1 frt 20 kr. — **Saadí Firus keleti tündéregék.** As arab és török népvilág gyönyörűen írodalmunkban eddig kiadatlan gyűjteménye, öt színes képpel, díszesen kötve, ára 2 frt. — **Délzahi ég alatt.** (Ujdon-ság.) Utazás a magas Pírdnétől a tengerig, írta Vajda Viktor. Francia eredeti fametszettel, csinos kötésben. Ara 2 forint 40 krajczár.

Serdültebb koruknak.
A magyar nemzet képes története. (Új kiállítás.) Népszerű hazai történelem, írta Bodon József és Dr. Szalay József. Negyedrét (album) alakban szemégyesek harminczhat oldalon történelmi jeleneteket, katonai vicseket, csata-tervezéseket, arnyképeket és híres történelmi kéziratoskat fűzőző százharminczkét fametszettel. A két vasos kötet, fekete alapszaton, díszes aranyozott vörös vászon díszkötésben, tokban, ára 12 forint.

Felnötteknek.
Magyar általános levelező és házi titkár. Gyakorlati útmutatás a közéletben előforduló családi és más levelek, kereskedelmi és üzleti fogalmazványok és folyamódványok helyes szerkesztésére, számos példával felvilágosítva, szerkesztette Knorr Alajos. Ara díszes vászonkötésben frt 5.20.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvrusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szellinszki György cs. k. egyetemi könyvrusnál, Bécsben L. Stefansplatz Nr. 6

GYULAI PÁL
KÖLTEMÉNYEI.
Második bővített kiadás a költő arcképpel.
Fűzve 4 frt. Díszkötésben 5 frt 50 kr.

VÖRÖSMARTY ELETRAJZA.
Második javított kiadás Vörösmarty arcképpel.
Fűzve 2 forint.
Félbörkötésben 3 forint.

EMLÉKBESZÉDEK.
Fűzve 2 frt. Félbörkötésben 3 forint.
Tartalma: Kazinczy Ferencz. — Pákh Albert. — B. Eötvös József. — Toldy Ferencz. — Kriza János. — Szilgietti Ede. — B. Kemény Zsigmond. — Gróf Széchenyi utolsó éve. — B. Jósika Miklós. — Mezősas Lázár. — Kossuth levele Deák halálakor. — A Vasárnapi Ujság 25. évfordulóján.

KATONA JÓZSEF
ÉS
BÁNKBÁNJA.
Katona arcképpel. Fűzve 2 frt.
Vászonba kötve 2 frt 40 kr.

EGY RÉGI UDVARHÁZ
UTOLSÓ GAZDÁJA.
Dörre Tivadár rajzaival. Harmadik kiadás.
Fűzve 1 frt 40 kr. — Díszkötésben 2 frt.

A FRANKLIN-TARSULAT kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

GYÉMÁNTKIADÁSOK.
SZENT LÁSZLÓ.
Történelmi költemény.
Írta **GARAY JÁNOS.**
Ara fehér vászonba díszesen kötve 2 forint.

SZIGET VESZEDELME
Írta gróf **ZRINYI MIKLÓS.**
Az első 1651-iki kiadás után.
I. kiadás. Ara 1 frt 40 kr. Fehér vászonba díszesen kötve 2 frt.

Az 50 év óta bécsi piacon fennálló legjobb hírv, nagybani eladásra berendezett posztócég
„a jó pásztorhoz”
előbb Strohschneider Vincze,
BÉCSBEN,
I., Rothenbormstrasse 14,
eladja összes raktárát
valódi brünni gyapjuszövetek
maradékából egész uri öltözetekre, melyek egy teljes öltözékre bőven elegendők, és pedig kabát, nadrág és mellény; minden színben és elpusztíthatatlan minőségben az alábbi két legolcsóbbra szabott áron, és pedig:
II. minőség egy egész öltözetre frt 3.50
I. minőség frt 4.50
E maradékokból minták nem küldetők, ellenben ezennel nyilvánosan kötelezem magamat a nem tetsző árut haladéktalanul visszavenni. — A főnebbi szövetek szállítása csomagolási költséget felszámolása nélkül, az összeg beküldése vagy utánvót mellett történik.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvrusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szellinszki György cs. kir. egyet. könyvrusnál Bécsben, I., Stephansplatz Nr. 6.

TERÉZ
ÉS
KISEBB KÖLTEMÉNYEK
ÍRTA
ÁBRÁNYI EMIL.
Ara fűzve 80 kr., díszkötésben 1 frt 20 kr.

Nép-gyógyszer!
1881 óta a kitűnő szar s szenvedő község részéről élnék keresletnek örvend a folyton emelkedő tudakozódás eléggé bizonyítja a gyógyszer jeleségét. E szer készítése szigorúan tudományos alapon nyugszik (20 évi gyakorlat tanulmánya és tapasztalatai); miután az egyes hatékony anyagok a szerben helyes mértékviszony szerint vannak főlészve, úgy, hogy az e kiválóan szarosság és összetétel folytán mindazon betegségeknek jónak bizonyult, melyek általános gyöngösöget és lesoványodást vonnak maguk után, kiválóan pedig: a tüdő-, mell- és légszervi bajok minden fokozatában, hosszantartó köhögés és rekedtségnél, nehéz lézés, vérszegénység (sápadt) stb. stb. Rendkívül táperője, könnyen emészthetősége és a gyomorra néve erősítő hatásánál, fogva a szer már sok más esetben igen jó hatással alkalmazható emésztési gyöngösögnél, gyomorhurut, gyomorfelesülés- és gyomorfüvödésnél, lesoványodott, gyöngye gyermekre jó hatásu, az idegrendszer széthomlottságánál stb., stb., valamint mindenütt, hol a test észszérő és erőteljes táplálása szükségesnek látszik. E szer jó írá s mindenki által szivesen bevétetik.
Egy egész eredeti doboznak az ára, mely felnötteknek elég 12. gyermekeknek pedig 24 napra, használati utasítással együtt 4 frt; egy próba-doboz, mely elég 6, illetve 12 napra, 2 frt.
Szállítás készpénzre vagy utánvét mellett Steiner Frigyes oroszán-gyógymertára által, Brassóban.
Raktárak: Török József gyógyszerára Budapest: Solis R., Pozsonyban: Tarcny L., Temevár: Dieballe G., Székesfehérvárott: David J. Eszéken: Kuchler B., Verseczen: Jaskiewicz H. Zágrábban.
Köszönő és elismerő íráit.
T. Steiner Frigyes gyógyszerész urnak, Brassón.
Budapest, 1885 február 3-án.
Kérem küldjön melöbb utánvét mellett, 3 nagy dobozzal az Ön, nehez légréstől jelen hatáson, nép-gyógyszeréből. — Teljes listáimmal 2489 Weissé K. szétlőz, VI., Podmaniczky-utca 41.

Alkalmas karácsonyi és újévi ajándékok!

POLLÁK D. H.

fémáru-csarnoka,

Raktár: IV. ker., BUDAPEST, Gyár: VII. ker., bécsi utca 5. sz.

Kitüntetve a budapesti kiállításon a nagy éremmel.

Ajánlja az idény beálltával gyártmányait kályha-eszközök és acél előtétekben. Nickel, réz és sárgarézből, a legjobb és legegységesebb mintákban:

Kályha-előtét aczé ből, fényesre csiszolva	3.—	25
Fa-kosarak festészeti kivitelben	5.—	25
Széntartók	—	90 24
Valódi angol szoba-üreszék belső része zománczozva, tehát teljesen szagnélkül	25, 30.—	35
Újnemű test-üreszék	13.—	16
Fürdő-szék elismert szerkezettel	15.—	35
Fürdő-kádak felmőkék részére	12, 15.—	20
Fürdőszoba-berendezések	75.—	500
Szalon-jégszekrények zom. vízmedenczév.	40.—	65
Jégszekrények háztartáshoz	14.—	30
Konyha-felszerelések	25.—	500

Szállítható tejkannák gumizárral, ugyisint mindenemű tejjgazdasági edények ered. gyári áron. Zománczozott edények csakis lejj. minőségben, eredeti áron. Építkezési bádogos munkák legszolidabban eszközöltenek. — Képes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve. Szétküldés utánvét mellett minden vasutállomásra. Csomagolás eredeti áron számítatik.

Gyomor és altesti hántalmak ellen biztos vértisztító gyógyszerként ajánlatnak, szegély-fertartó és vért megújító keleti növényekből készült

csoda-labdacsok

a római jezsuita-rend egykori házi orvosának a híres dr. Laurinak rendezere alapján készíti

BECK BÉLA, 1836-1896
gyógyszertár-tulajdonos
Kadarkuton,
(Somogy megye.)

Minden gyomor- és altesti bajknál, hasszorulás, elnyálkásodás, felfúvódás, aranyér, váltólag, sárgaság, sápadtság, rendellenes havi tisztulás, vesese- és májhajok, bőrkütsések, a női élet átmeneti szakában és ezekhez hasonló bajok ellen; — az emésztést előmozdítják és rendkívül kellemes olvasztó hatásuk. Egy eredeti pecsételt papírdoboz 50 dl. labdacot tartalmaz: ára használati utasítással 50 kr., 7 doboz 3 frt, 12 doboz 5 frt, 25 doboz 10 frt. Postán legkevesebb 2 doboz küldetik. Szállítólévíl és csomagolásért 10 kr. számítatik.

Valódi minőségben kaphatók: **Budapest:** Török József gyógyszerész úrnál, király-utca 12; Krieger György gyógyszerész úrnál, a Kálviteren. **Kadarkuton:** Beck Béla gyógytárában.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadta ában Budapestben megjelent a minden könyvárusnál kapható — az osztr. tartományok számára SZELENSZKI GYÖRGY cs. k. egyet. könyvárusnál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6

JAKAB ÖDÖN.

SZÉKELY HISTORIÁK

Ára füzve 1 forint. Diszkófében 2 frt.

Tartalom: Mit csinált örömeben Darkó Dénes. — Hová lett a Gál Sándor kenyeré. — A huszár. — Miért állott meg az atosfalvi alsó malomkerék. — Az adoriáni méhek. — Az eltemetett gyűrű. — A Keszeg Imre pástorára. — A beteg asszony utja. — Hogyan került kapu a Szabó Lőrincz kertjére. — Mire jó egy idegen sirhalom.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óraüzlete.

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN

cs. kir. és m. kir. szab. chronometer és műórás, földalálója az első egyedüli kulcs nélkül felhuzható remontoir inga-óráknak stb. stb.

London 1871. Kecskemét 1872. Bécs 1878. Újvidék 1876. Szeged 1876. Paris 1877. Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve: Levélbeli megkeresésekre pontosan válaszoltatik. Képes árjegyek bérmentve. Iavitások peni, eszközöltetik.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óraüzlete.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

KÉPES KIADÁSAI.

Egy-egy kötet vörös vászonba kötve, aranyvágással 1 fr

1. Boldogháza.
2. A vékfüldi lelkész.
3. Robinson Crusoe élete és kalandjai.
4. Kisfaludy Sándor. Regék a magyar elődéből.
5. Ozuezor Gergely. Képes mesék.
6. András a szolgálégény.
7. 8. Hősök és csaták. 2 kötet.

Badeln fürdő
savanyúvíz-forrás

legértelmesebb szikony-savanyú-savanyúvíz. Garod kísérletai bebizonyították, hogy a savanyúvíz a legjobb és legbiztosabb gyógyszer a vesékben és a húgyúti rendszerben.

Raktárak Budapest: Edesuly, Maltoni és Wille.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára Szeleinszki György cs. k. egyet. könyvárusnál, Bécsben I., Stefansplatz 6

BARTÓK LAJOS.

KÁRPÁTI EMLÉKEK

KÖLTEMÉNYEK

Spányi Béla eredeti rajzaival.

Ára füzve 2 frt. — diszkófében 3 frt.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

KÉPES MESE-KÖNYVEI.

Ára egy-egy kötetnek színes borítékba kötve 80 kr

1. Hamupipőke.
2. Csipkerózsika.
3. A lószabó
4. Hüvelyk Matyi.
5. Jancsi és Örszike.
6. A vörösbóbitás kis leány

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára SZELENSZKI GYÖRGY cs. k. egyet. könyvárusnál Bécsben I. Bezirk, Stefansplatz Nr. 6.

MOLÉ

TELJES FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

Harmadik kiadás.

Első kötet: Francia-magyar rész. 1rta
MÁRTONFFY FRIGYES
Ára füzve 2 frt.

Második kötet: Magyar-francia rész. 1rta
BABOS KÁLMÁN
Ára füzve 2 frt.

Előfizetési felhívás.

1886 jan. 1-én egy új egész évi előfizetést nyitunk a

MAGYAR MERCUR

hiteles sorsolási tudósítóra.

Ezen lap magyar-német szövegben havonként 2-3-szor jelen meg, esetleg gyakrabban is, és közvetlen minden jelentékeny hasznos után könnyen érthető és széleskörű táblázattal a hiteles húzási jegyzékek, továbbá a hátralékokat t. i. a kisorsolt de még át nem vett nyereményeket, ennélfogva a sorsjegy-birtokosra nézve nélkülözhetetlen közlöny.

Az előfizetés legcélszerűbben postai utalvánnyal eszközölhető és a Magyar Mercur sorsolási tudósítójához: Budapest hatvani utca 17. címzendő.

Előfizetési ár bérmentve házbör köldve vagy 2 frt. posta után egy egész évre csak

A Magyar Mercur kiadóhivatala.

Legalkalmasabb

karácsonyi és újévi ajándékokat ajánl

Kálazdy nővérek

művirág- és tollék-gyára

Budapest, vaczi utca 9. sz. I. em.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent a minden könyvárusnál kapható — az osztr. tartományok számára Szeleinszki György cs. k. egyet. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

NEGYVEN ÉV VISZHANGJA

1rta

JÓKAI MÓR

Ára füzve 3 frt 60 kr. — Diszkófében 5 frt.

Aphorismák és gondolatok Jókai összes műveiből.

Tartalom: Negyven év viszhangja. — Szerelem. — Költészet. — A nők ereje és gyöngesége. — Hazaszeretet. — Árvulás. — Hit és vallás. — Hitetlenség. — Szabadság. — Dicóség. — Háboru. Béke. — A család. — Elválás. — A szív kis világa. — A költő világa. — Szünetedélyek. — Kétségek. — Jellem. Becsület. — Forradalom. Reactio. Bukás. — A magyar ember. — Szünetedélyek. Öngyilkosság. — Nagy emberek. — Politika. — Nemzeti hadsereg. — Bölcsesség és bohóság. — Pénz. Nyomor. — Társadalom. — A pápa. — A pap lelki világa. — A külföldről. — Történelem. — A szent természet. — A tenger. — Színészet. — Festészet. — Úgyvédék. — Keserűség. — Gazdaság. — Kóbor eszmék. — Más népek. — Urak urfiak. — A játék. — Az ifjúság.

RADÓ ANTAL.

OLASZ KÖLTŐKBŐL.

Ára diszkófében 1 forint 60 kr.

Tartalom: Ciullo d'Alcamo. Virul a rózsaszál. — Dante. Az isteni szíjűtök. utolsó éneke. Szonettek I—VIII. Canzonae I—IV. — Petrarca. Szonettek I—XXV. — Bojardo. Agrikan veszte. — Michel Angelo. Szonett. — Medici Lőrincz. Farsangi ének. — Ariosto. Az Örjögő Lorant-ból. 1. Lorant örjögése. 2. Biten szöke-e. 3. Rodomonte. — Tasso. A Megszabadított Jeruzsalem-ből. 1. A tündérvirt. 2. Armida esete. — Salvatore Rossi. A festészet. — Filicaja. Hazámhoz. — Metastasio. Nem is gondolj majd réám. — Monti. Itál. Jüdas halála. Hymnus Olaszban megzabadtására. — Manzoni. Május ötödike. (Óda Napoleon halálára). — Giusti. A síg. A léczkirály. San' Ambrogio. — Pleardi. A hét katona. — Arati. Költő sorsa. — Leopardi. Most már pihenni fogsz. Sappho hattyudala. Szerellem és halál. Az álom. Itáliához. — Foscolo. A sírok. — Alfieri. Szerettek-e? — Milli. Az anya. Azt kérdezed? — Raecchia. A Garibaldi-hymnus. — Rizzi. Hegyi patak. — Grossi. A fecske. — Zentrini. Szóltál: ne hagy el. Ha álom kek szemed. Bonczleremben. — Boito. Egy mumiához. — Stucchetti. Dalok I—III. A gyűlölet dala. Farsangon. — Carducci. Pantheizmus. Éj. Versilins. A pályaudvaron. — De Amicis. Első szeltem. Modern kritika. Az első próba. Egy bölcsé mellett. — Cavallotti. Leonidas vándorlása. — Nardi. Csak alszol. — Garibaldi. Carducci Jöszüéhez. — Redaelli. Hattyudal. — Romani. Tanács. — Stromei. Regaldihoz. — De Gubernatis. Savitri. Népdalok I—XII.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent a minden könyvárusnál kapható — az osztr. tart. számára Szeleinszki György cs. k. egyet. könyvárusnál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

BIZONYF FERENCZ

ANGOL-MAGYAR és MAGYAR-ANGOL SZÓTÁR

Második kiadás.

Első kötet: Angol-magyar rész.

Scott Walter, Burns Robert és más skót írók műveiben előforduló tájzók magyarizálásával bővített kiadás.

Ára füzve 2 frt.

Második kötet: Magyar-angol rész.

Ára füzve 2 frt.

FÉRFI INGEK

elegáns új szabással, kizárólag csak a legfinomabb chifon, krelon, zephir és oxford kelmékből. A 2 frt 50 krajosár. Legújabb nyakkendők, keztük, gallérok, kezelők, zsebkendők, harisnyák, alsóingek, esernyők, inggombok, stb. Bizományi gyári raktár Dr. Jaeger Gusztáv tanárséle Normal gyapjú-árakból eredeti gyári áron.

LATZKOVITS A.

speciális készítője, jó szabású férfi ingeknek, Budapesten, váci utca 22. sz. Nemzeti szállodaépülete.

Ingek, nyakmérték vagy minta-ing után 24 óra alatt is elkészíttetnek. — Árjegyzék, legújabb ingkelme-minták, ingyen és bérmentve küldetnek. — Vidéki küldemények jótállás mellett.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban, kapható — az osztrák tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyet. könyvtáránál, Bécsben I. Stefansplatz Nr. 6.

EGY RÉGI UDVARHÁZ

UTOLSÓ GAZDÁJA.

IRTA

GYULAI PÁL.

DÖRRE TIVADAR RAJZAIVAL.

HARMADIK KIADÁS.

Ára füzve 1 frt 40 kr.

Diszkötésben 2 forint.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban, kapható — az osztr. tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyet. könyvtáránál, Bécsben I. Stefansplatz 6.

KÉPES

CSALÁDI JÁTÉKKÖNYV.

Szerkesztette

K. BENICZKY IRMA.

Második bővített kiadás.

Egy színnyomatu czim- és számos a szöveg közé nyomott képpel és ábrával.

Ára képes borítékba kötve 2 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban, kapható — az osztr. tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyet. könyvtáránál, Bécsben I. Stephansplatz Nr. 6.

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE

REGÉNYES RAJZOKBAN

IRTA

JÓKAI MÓR.

I. kötet áru vászonba kötve 3 frt.
II. kötet szinte vászonba kötve 3 frt.

Legújabban megjelent!

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára Szelinski György cs. k. egyet. könyvtáránál Bécsben, I., Stefansplatz 6.

EMLÉKEIMBŐL

IRTA

KLAPKA GYÖRGY.

FÜGGELEKÜL:

GRÓF TELEKI LÁSZLÓ LEVELEI.

A szerző fénynyomatu arcképével.

Ára füzve 5 forint osztrák értékben.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

MAGYAR REMEKIRÓK.

Egy-egy kötet füzve 70 kr.
Vörös vászonba díszesen kötve 1 frt.
Csinos szekrényben a 12 kötet 15 frt.
1. Kisfaludy Sándor. A kesergő szerelem.*
2. Kisfaludy Sándor. A boldog szerelem.
3. Kisfaludy Károly költeményei.*
4. Kasinoy Ferencz költeményei.*
5. Kisfaludy Sándor. Gyula szereleme.
6. Csokonai Mihály válogatott versei.*
7. Katona József. Bánk-bán.
8. Kölcsey Ferencz versei.
9. 10. Zrínyi Miklós. Salgotti veszedelem. 2 kötet.
11. 12. Garay János. Szent László. Történelmi költemény. 2 kötet.

*-al füzve a művek arcképeivel vannak ellátva.

IRODALMI KINCSTÁR.

Egy-egy kötet füzve 70 kr.
Kék vászonba díszesen kötve 1 frt.
Csinos szekrényben a 12 kötet 15 frt.
1. Népballadok. Petőfi Sándor arcképével.
2. Románok. Vörösmarty M. arcképével.
3. 4. Magyar balladák könyve. Arany János arcképével. 2 kötet.
5. 6. Külföldi lant. Magyar költők műfordításai. 2 kötet.
7. Emlékkönyv. A legjelesebb magyar költők szeméremzetett mondatai.
8. Epigrammák.
9. 10. Szerelem dalnokai. Vál. gyűjt. 2 kötet.
11. 12. Életlakola. Gyöngymondatok, aranyigazságok remekirók munkáiból. 2 kötet.
A két gyűjt. egy nagy díszes szekrényben 40 frt.

A MŰVÉSZETEK TÖRTÉNETE

A LEGRÉGIBB IDŐKTŐL NAPJAINKIG.

IRTA

PASTEINER GYULA

Ára füzve 6 forint osztr. ért.

352 ábra a szövegben.

Félbörbe díszesen kötve 8 frt o. é.

A művészetek története, írta Pasteiner Gyula. Kiadásunkban megjelent e munka kimerítő részletességgel tárgyalja a művészetek történetét. Bevezetésül áttekintést nyújt a kezdetleges fejlődésről a történelem ellőtti korban, ezután három szakaszban ismerteti az építészet, a szobrászat és a képzőművészet történetének mozzanatait a legrégebb időktől fogva. A 763 oldalra terjedő és 352 ábrával ellátott könyv, a mint mondani sem kell, irrdalmunkban bezagpótló. Ezentívül a könyvnek irodalmi becsét kölcsönöz az az körülmény, hogy a szerző megszakítás nélkül 4 évig tartó külföldi tanulmányutja alkalmával a művészeti emlékek roppant sokaságát saját szemléletből ismerte meg, s ennek alapján az anyag feldolgozásában önállóságát, s a fölfogásban eredetiségét megőrizte. Bátran mondhatjuk, hogy a könyv szerzőjének önállóságánál, tömör és élénk előadásánál fogva, mely mindig a legjellemzetesebbet emeli ki, a basonnemű külföldi művekkel nemcsak állja a versenyt, hanem azokat sok tekintetben fölmúlja. Egy másik nagy előnye a munkának az, hogy a magyar művészeti emlékekre kiváló gondot fordított, azokat mindenütt beillesztette, a művészetek történetébe, s a hol csak teheti a fejlődés mozzanatait magyar emlékekkel világítja meg. Szent István koronájától kezdve minden kiválóbb műemlékünkéről, s különösen házaik építési emlékeiről és az országos képtárról részletesebb művészettörténelmi tájékoztatást nyújt e könyv. Azt hisszük tehát, hogy az irodalmi és tudományos színvonalon álló ezen munka, mely régen hiányt pótol, a művészet iránt érdeklődő művelt közönség igényeit minden tekintetben teljesen ki fogja segíteni.

TARTALOM: — Előszó. — Bevezetés. — Első rész: Az építés története. Az ó kor keleti népeinek építése. — A kisázsiai pelag és etrusk építés — A görög építés. — A római építés — Az ó keresztény építés. — A bizsanczi építés. — Az új perza és moamedán építés. — A román építés. — A csúcsíves építés. — A renaissance építés. — Az építés a XVII. és XVIII-dik században. — Az építés a XIX-dik században. — Második rész: A szobrászat története. Az ó kori keleti népek szobrászata. — Az ó görög és etrusk szobrászat. — A görög római szobrászat. — Az ó keresztény szobrászat. — A szobrászat a román és csúcsíves építés idejében. — A renaissance szobrászat. — A barokk és a tanult klasszikai izlésű szobrászat. — A szobrászat a XIX. században. — Harmadik rész: A képzőművészet története. A képzőművészet az ó kor keleti népeinél. — A görög-római képzőművészet. — Az ó keresztény képzőművészet: A katakombák falképei. — A római és ravennai ozaik képek. — A képzőművészet Byzanczban. — Képes kéziratok — A képzőművészet a román és csúcsíves építés idejében: Mozaikképek. — Képes kéziratok. — Üveg képek. — Falképek és függőképek. — A renaissance képzőművészet a XV. században: Németalföld. — Olaszország. — Németország. — Flandria és Hollandia. — Olasz. Spanyol- és Franciaország. — Német-, Angol- és Magyarország. — A képzőművészet a XIX-dik században. — Mutatók. Irodalom. — Abrák. — A művészek nevei — Hely- és tárgymutató.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztrák tartományok számára **Szellinski György** es. kir. egyetemi könyvtárosnál, Bécsben, L. Stefansplatz Nr. 6.

GYERMEKÉLET

KLEINMICHEL J. RAJZAIHOZ

a verseket irták és átdolgozták

SZÁSZ KÁROLY ÉS VARGHA GYULA.

34 nagy színnyomatú képpel.

Ara színes borítékba kötve 3 forint.

JÓ GYERMEKEK KÖNYVE

THUMANN PÁL RAJZAIHOZ

a verseket irták és átdolgozták

SZÁSZ KÁROLY ÉS VARGHA GYULA.

48 nagy színnyomatú képpel.

Ara színes borítékba kötve 3 forint 60 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárosnál kapható:

JÓSIKA JULIA.

PÁLYAVEZETŐ

FIATAL LEÁNYOK SZÁMÁRA.

Korszerűen átdolgozta: **Kuliffay Beniczky Irma**

Második bővített kiadás.

Jósika Julia aczélmetszetű arcképeivel.

Ara füzve 2 frt. — Diszkötésben 2 rt 80 kr.

TARTALOM: A gyermek és szülék közti viszony. — A fiatal leány családja körében. — Illem és társadalom. — A levélírásról. — Légy embere szavadnak. — Rendszeret, tisztaság. — Egy varázsige. — Türelem. — Az időnek helyes beosztásáról. — A mulasztás büne. — Olvasás és olvasmány. — A kiket nem szeretünk. — Fényezés, pazarlás. — Feltámadás. — Takarékoság, gazdálkodás. — Meggondolás — Megfontolás. — Két baj közül a kisebbet kell választani. — Az egészség és szépség ápolása és fenntartása. — Az aroznak helyes és szép kifejezése. — Szellemi szépség. — Hölgyek és urak a társadalmi életben. — Üdvözlés — köszöntés. Világba lépés és bemutatás. — Az illem étkezés szabályai. — Látogatás. — Hangverseny és színház. — Táncz és bál. — A jégén. — Az öltözk. — Írásbeli közlekedés.

Könyvnyomda és kartografiai intézet.

POSNER-féle NAPTÁR-KIADÁSA

1886. évre.

Czettel szab. jegyzék-naptára

magyar és német kiadásban; drbja 75 kr.

Posner-féle fali naptárak

mindenféle alakban;

mindenféle törzs- és zsebnaptárak; naplók dús választéku raktára.

Kodolányi könyvviteli naptára, frt 1.50.

!! Naptár-jegyzék kívánatra ingyen!!

POSNER KAROLY LAJOS,

magyar királyi udvari szállító, papir-nagykereskedő, az első magyar vonalzó intézet, üzleti könyvgyár, könyv- és könyvnyomda tulajdonosa.

Budapest, Erzsébet-tér 7. sz. a.

Térkép-kiadás.

Singerstr. 15. **PSERHOFER J.-féle** gyógyszertár, Bécshapfel, Bécsben.

Vértisztító labdacso ezelőtt egyetemes labdacso neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben a labdacsok csodás hatásukat észszerűen be nem bizonyították volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacsok számtalanszor és a legrövidbb idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek. 1 doboz 15 labdacsoval 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr. bérmentelen utánvétel mellett küldéssel 1 frt 10 kr. (1 tekercsül kevesebb nem küldetik szét.) Számtalan levél érkezett, melyek intőzői hálát mondanak a labdacsokért, melyeknek a legkülönfélébb és legsúlyosabb betegségekben egészlegük helyreállítását köszönik. 2515 A ki csak egyszer kísérletet tett velük, tovább ajánlja.

A sok köszönő-iratból közlünk néhányat:

Leogang, 1883 május 13. Tisztelt úram! Pilulái valóban csodálatosak, nem olyanok, mint sok oly más földiesért szer, hanem minden bajban lehetőleg segítenek. A huszvekor megrendelt pilulákból a legtöbbet barátaim és ismerőseim között osztottam el, és mindnyájukon segítettek; koros egyének, különböző bajokkal és hibákkal általak, ha nem is teljes egészségüket, de jelentékeny javulást nyertek, s azokat tovább használni azandékoznak. Kérem tehát nékem ujjolag öt csomagot küldeni. Tőlem és mindazoktól, kik szerencsések valának, pilulái által egészségüket visszanyerhetni, legfőbbül köszönetül.

Bécs-Szentgyörgy, 1882 febr. 16. T. úram! Nem fejezhetem ki eléggé benső köszönetemet, piluláért, miután Isten segítségével nóm, ki már évek óta misereében szenvedett, a vértisztító pilulák által abból kigyógyították, s habár még most is szed még azokból, egészsége már annyira helyre van állítva, hogy fiatal frisseséggel minden munkáját

végezheti. E köszönő-iratokat valamennyi szenvedő érdekében kérem fohászolni, s kérem egyuttal, küldjön 2 csomag pilulát és 2 darab chinai szappant. Kiv. tisztelettel lekötölezzetjé **Novak György**, kőteréz.

Tekintetes úr! Előre bocsátva azt, miszerint valószínűleg valamennyi gyógyszerre hasonló jóssággal bír az ön **kíros fagybalzammával**, mely családomban több idült fagydnak gyorsan véget vetett, dacára valamennyinygynevezett egyetemes szer iránti bizalmatlanságomnak, ehatároztam magamat az ön vértisztító labdacsoihoz folyamodni, hogy ezen apró golyóöisek segítségével megostromoljam sok évi aranyeres bánalmamat. Egyáltalában nem restelem önnök bevallani, miszerint régi bajom 4 heti használat után egész tökéletesen megszűnt, s én ezen labdacsokat ismerőseim körében a legbuzgóbban ajánlom. Az eilen nincs semmiellenvetésem, ha ön ezen soraimat, jöllehet névalírás nélkül nyilvánosság elé öhatja bocsátani. Mély t. Bécs, 1881 febr. 20. C. v. T.

Fagybalzsam, Pscherhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre mint legbiztosabb szer elismerve. 1 köcsöggel 40 kr.

Élet-esszencia (prágai csöppek); megcsontott gyomor, rosuz emésztés és mindennemű alésti bántalom ellen kitünő házi szer. 1 üvegossével 20 kr.

Keskeny-úti fűszörp, általában ismert jeles házi szer hurutos rekedtség, körcsös köhögés, stb. ellen. Egy palacczkkal 50 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, leg. szer köszvényes és csúzos baj ellen. 1 frt 20 kr.

Mindennemű hasonszenvi gyógyszer folyton készletben. Az itt felsorolt készítményeken kívül még a birodalom valamennyi lapban hirdett bel- és külföldi gyógyszer-különlegesség készletben van, n. m.

Chinai toilette-szappan, 1 db. 70 kr.

Por a lábössadás ellen, 1 doboz 50 kr.

Páta pectorale Georgé-től, a legjelesebb és legkellemeoseb szerek egyike, elnyálkásodás, köhögés, rekedtség, hurut ellen. 1 doboz 50 kr.

Alpeli növény-likör Bernhárd O. V.-től 1 palacczkkal frt 2.50, fél palacczkkal frt 1.40.

Szem-esszencia dr. Romershausentől. 1 palacczkkal frt 2.50, fél palacczkkal frt 1.50.

Köszvényfolyadék Kwizdától. 1 p. 1 frt.

stb. s minden netán a raktáron nem levő cikkek kívánatra pont. és olcsón beszerzetnek. Szállitás postán 5 frton aluli tétéleknél csak az összességnek postaköltséggel való előzetes beküldése mellett; nagyobb csomagoknál utánvétel mellett is.

A főnebbi különlegesség legtöbbje kapható Budapesten is, Török József gyógyszertárában.

Tannochinin kenőcs Pscherhofer J.-től. Évek hosszú sora óta valamennyi hajnövesztő szer között orvosok által legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállított nagy szelencsével 2 frt.

Egyetemes tapasz Stendel tanártól, ütés és vágás által ojtett sebekre, mindennemű gyomordaganatokra régi, idült, fölkakadó lábdaganatoknál, sebes és gyuladt női mellnél, és egyéb hasonló hajóknál jelesnek bizonyultva. 1 köcs. 50 kr.

Egyetemes tisztító só Bullrich A. W.-től. Kitünő házi szer a rosuz emésztés mind következményei, n. m. főtájás, szádülés gyomorgörös, gyomorhév, aranyeres bántalmak, székrekedés stb. ellen. 1 csomaggal 1 frt.

Sóborzsas 1 palacczkkal 60 kr.

Schaumann gyomorsója, 1 doboz 75 kr.

Kutya-pilulák, 1 doboz 30 kr.

Tourista-tapas, 1 tekercs 60 kr.

Francia különlegességekből:

Pepsin-bor Chassaign-től. 1 pal. frt 2.25.

Szűrt china-bor Henri Ossiantól, 1 palacczkkal 2 frt.

China-bor vaseal. 1 palacczkkal 2 frt 50 kr.

Paulinia-par Fournier-től. 1 doboz 2 frt 50 kr., fél doboz 1 frt 50 kr.

ORFEVRERIE

CHRISTOFLE

Világhírd, legjobban esztendőzt és aranyozott asztali készlet.

Egyetlen a mi a valódi ezüstöt helyettesít

Világkiállításokon a legmagasabb érdemekkel kitüntetve.

Az ezüstlerakás kezesség mellett minden darabon be van nyoma.

Egy 12 személyre való

gyári jegy.

asztali készlet 190 frt.

12 evőkanál	frt 17.—	12 osemegékés	frt 15.—
12 evővilla	17.—	1 levasmérő	5.30
12 asztali kés	17.—	1 tejszedő	3.20
12 kávéskanál	9.—	1 vastagfőlszedő	4.—
12 csemegevilla	15.—	1 befőtt-kanál	3.50
12 csemegekanál	15.—	1 mártászedőkanál	3.50

1 cukorhintó	frt 4.—	1 ezüst-olajtartó	frt 15.—
1 inustártartó	5.50	1 cukor-fogó	1.75
2 dupla sótartó	7.30	1 pecsénye-villa	1.50
1 pecsényefelv.készl.	7.50	12 késnyereg	8.25
1 saláta-készlet	6.—		
1 hal-készlet	9.—		

Összesen frt 190.—

Ezen készlet valódi ezüsből körülbelül 1000 frtba kerül, ennél fogva évenként 60 frt kamatvesztést eredményez, és így 3 év alatt az «Orfevrière Christofle» készlet megvehető, ez pedig sok évig használható és idővel csekély költséggel ismét megezüstölhető. Ajánljuk vőesszközökön kívül, mindennapi asztali tárgyainkat a legzadagabb választékban, a. m.: gyertyatartók, kargyertyatartók, eczet- és olaj-állványok, kenyér-kosarak, borhűtők, kávé-, tea- és étel-készletek, csemege-állványok stb.; háztartásra, szállodák, vendéglők, kávéházak, gyógyhelyek, tiszti étkezési egyletek, kaszinók és gőzhajók számára.

Csak a Christofle-féle valódi gyártmány viseli a fenti «gyári jegyet» és a teljes «Christofle» nevet. — Képes árjegyzékek kívánatra ingyen és bementve.

■ Az összes fémtárgyak ismét megezüstölése elvállaltatik. ■

HARSÁNYI ISTVÁN Magyarországi főraktár: diasműhely-kereskedőnél, Budapesten, vacsi-utca 22. a nemzeti színház épületében.

Nagybani elárulás: mozsár-utca 16. Budapest. hoválevéllélt megrendelést intézhetni.

Ca. k. kizár. szabad. több kiállításán az arany, ezüst és érdem-éremmel kitüntetett cipő-gyár

Temesváry Mór Raktár M. csinybeni eladásra Budapest, király-utca 1. sz. a

ajánl a tartósság kezessége mellett elegáns és olcsó cipőket.

Nőknek.

Csugos topánt zerge vagy chagrainból szivalaku	3.—
Csug. topánt lasztinból, zivalak, rámás v. szög. talppal	3.—
Csugos topánt zerge vagy chagrainból, lakk-orrall	3.50

Uraknak.

Topánokat vítszos bőr vagy chagrainból	3.80
Féjelt topánokat	4.—
Térdonizmákat val. orosz bagaria v. orosz lakkból	11.50

Megrendelések utánvált mellett pontosan eszközöztetnek. Árjegyzékek ingyen és bementve.

Dr. Lengyel F.

nyir-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyirből ha annak törzsét megfúrták, kifolyik, ember emlékezet óta a legkitűnőbb szepítőesernek van ismerve; ha pedig e nedv a földaló utasítása szerint vegyi uton balzsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatással bír. Ha azzal arczot vagy egyéb bőrrészeket este bekenjük, már a következő reggelen majdnem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, minek folytán ez gyöngéddé és fehérré válik.

E balzsam kisimítja az arcon támadt redőket és himlőhelyeket, fiatal arczszint ad: a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és frisséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt a seplőt, máj-foltokat, anyajegyet, orrvörösséget, bőratkát és minden egyéb bőrrszentet eltávolít. Egy korsóval használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.; postán küldve 10 krral több.

Fő letét Magyarországi számára: Dr. József, gyógyszerésznél, Budapest király-utca 12. szám; Pozsonyban Pinstory Bódog, gyógyszer. Temesváron Tarcsay József gyógyszer. Zágrábon Mittelbach Zsigmond gyógyszerésznél.

A «FRANKLIN-TÁRSULAT» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára SZELINSKI GYÖRGY csász. kir. egyet. könyvtáránál, Bécsben, I., Stephansplatz No. 6.

SZIKLÁRY ILONA

ÉS MÁS BESZÉLYEK

AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

VACHOTT SÁNDORNÉ.
KÉT SZINNYOMATU KÉPPEL.

Ara szinnyomatu borítékba kötve 2 frt 80 kr.

Tartalom: Sziklary Hona. Történeti beszély. — Dajrárm meséi. Regény-féle. Foa Eugénia után. — A Pusztaszent-Lászlói rablófogatok. Deák Ferenc elbeszélése után. — A fősvény, Elbeszélés, Consience H. után.

Előfizetési felhívás

MAGYAR TISZTVISELŐ

czimü pénzügyi, jogi és közigazgatási hetilap

1886. évi VII. évfolyamára.

Lapunk hat évi fennállása alatt mind a zászlója alá csoportosult kiváló irodalmi erők, mind tartalma, mind pedig tisztességes hangja által kiérdemelte a pártolást, melylyel a hazai tisztviselőkar részéről eddig találkozott.

Mint a hazai tisztviselőkar egyetlen organuma, lapunk mindenkor a tisztesség fegyverével és argumentumával küzdött. Minden irányban függetlenül, csupán meggyőződése által vezéreltetve, haladt célja felé.

Haugzatos phrázisokban eget földet nem ígérhetünk, hanem egyszerűen munkunkra hivatkozunk, mely — ugy hisszük — olvasóinknak elég garanzia leend a jövőre is.

Ezen ígérlet mellett kérjük a hazai tisztviselőkart lapunk szives támogatására és az előfizetések megújítására.

A „Magyar Tisztviselő” előfizetési ára:

egy neyvedre	1 frt 25 kr.
félévre	2 frt 50 kr.
egy évre	5 frt — kr.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalhoz (Budapest, VII. ker., Garay-tér 4. szám) küldendők.

Mutatványszámot kívánatra bárkinek küldünk.

A „Magyar Tisztviselő” szerkesztősége és kiadóhivatala.

! HUSZONHETEDIK ÉVFOLYAM !

Előfizetési felhívás a

BUDAPESTI BAZÁR

1886. évi folyamára.

A «Budapesti Bazár» egy év lefolyása alatt 2000 illusztráción — képeken és ábrákon — mutatja be minden idényre a legújabb divatot, a fehérművek legszebb mintáit, a kézimunkák minden ágazatát értelmes magyarázatokkal kísérve. Minden száma mellett felváltva hoz szabásrajzokkal nagy ivet himzőrajzokkal, monogramokkal és papírból kivágott szabásmintákat.

A «Budapesti Bazár» minden száma mellé egy művészi-leg rajzolt, szinezett párisi divatkép van mellékelve.

A jövő évi regénymelléklet, a kedvelt francia író Daudet Alfons „Vestris kisasszony” czimü rendkívül érdekes regénye lesz.

A „Rózsaszínborítékot” annyira megkedvelt „Társalgó oszlopok”-ot — kérdések és válaszok közlésére — továbbra is t. előfizetőinknek engedjük át.

Előfizetési feltételek:

A „Budapesti Bazár”-ra a regénymelléklettel együtt:

Egész évre (januártól-december végeig)	10 frt — kr.
Fél évre (januártól-junius végeig)	5 frt — kr.
Negyed évre (januártól-márczius végeig)	2 frt — kr.

Kedvezmény-árban rendelhetik meg t. előfizetőink:

A „Kilencz milliomes ember” czimü regényt; 80 kr. Bolti ára: 1 frt 20 kr.

A „Helén” czimü regényt; 80 kr. — Bolti ára: 1 frt 20 kr.

A „Mégkeverő szerelme” cz. regényt; 50 kr. B. ára 80 kr.

Az előfizetési pénzek a «Budapesti Bazár» kiadóhivatalához küldendők (koronaherczog-utca 17. szám.)

Mutatványszámot küldünk szivesen.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható, — az osztrák tartományok számára Szelineszki György cs. királyi egyetemi könyvtáránál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

LEÁNYAINK ÉS FIAINK

EGYENEDANY JELENET S TANULMANY A CSALÁDI ÉLETBŐL

Irtá Fordította
LEGOUVÉ ERNŐ. FELEKI JÓZSEF

Ara füzve 2 frt. Diszkrétésben 2 frt 80 kr.

Tartalom: Szerző előszava. — Fordító előszava. — Két diploma mala anya. — «A király-asszonynak». — A nagyanya és unokája. — Lili kisasszonynak, Párisba. — Egy gyermek emlékezete. — A versenyrás. — Két felbredés. — Az erkölcsi oltóg. — Egy jött-ment. — A kis mankós-tündér. — Prió János. — Egy tudatlan tudományos utazása szobája körül (1-ös töredék). — A vak Jakob három foglalkozása. — A legelső jelenség. — A királyi fivérének nevelése. — Az udvariasság. — A kinek a leánya nem akar helyesírást tanulni. — Ottfele nevelés. — Egy nehéz gyógyulás. — Tisztelet az öreg-kornak. — Becsületesség a gyermekkorban. — Egy állhatatos anya. — A gyermekek és a szolgák. — A hagyományból épült ház. — Egy tudatlan tudományos utazása szobája körül (2-ik töredék). — Kontárkodás a nevelésben. — A fájdalom megmentő ereje. — Egy megbocsátható bűn. — Negyven ezer frank története. — A lelkintely. — Az egyéves önkényes hazaérkezése.

COX GYÖRGY.

A MYTHOLOGIA

KÉZIKÖNYVE.

ANGOLBÓL FORDÍTOTTA S A FINN MYTHOLOGIAVAL BŐVÍTETTE

SIMONYI ZSIGMOND.

MÁSODIK JAVITOTT KIADÁS, KÉPEKKEL.

120 képe 1 frt, vázonsba kötve 1 frt 50 kr.

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK

4%-ot kamatozó nyeremény-kötvényei

100 forint névértékben.

1886-ban három sorsolás: egyszer 100,000 frt és kétszer 50,000 frtos főnyereménynyel s több melléknyereménynyel.

Legközelebbi huzás 1886. január hó 15-én.

Minden kötvény legalább 100 forinttal visszafizetetik a minden kötvény, ha az a névértékkel már vissza is fizetett, vagy arra már nyeremény is esett, tovább is részletes minden nyereményhuzásban, **ugy hogy egy kötvényre több ízben is eshet nyeremény.** A kötvények az állampénztárnaknál óvadék s biztosíték gyanánt elfogadtnak.

Napi árfolyamon kívül részletfizetésre is adjuk ezen kötvényeket, és pedig: 15 havi 7 frtjával fizetendő részletben összesen 105 frtért. Ily eladásnál a befizetés tartalma alatt a nyereményjog a vevőt illeti, ellenben a folyó kamatok javunkra esnek s a bélyeg s postadíjak a vevő által viselendők.

MAGYAR LESZÁMITOLÓ- ÉS PENZVALTO-BANK

Budapest, Dorottya-utca 6. szám. (Wurm-udvar.)